

Sør-Varanger kommune

- en
grensesprengende
kommune -

NØKKELTALLSANALYSE 2018 KOSTRATALL FRA 2017

August 2018

Innhold

1	Innledning	3
1.1	Valg av sammenligningskommuner	3
1.2	Definisjoner	3
2	Samlede nøkkeltall for Sør-Varanger kommune.....	4
2.1	Befolkningsutvikling	4
2.1.1	Befolkningsutviklingens påvirkning for Sør-Varanger kommune	5
2.2	Kommunebarometeret	6
2.2.1	Økonomi i kommunebarometeret.....	7
2.2.2	Kostnadsnivå i kommunebarometeret	7
2.3	Analyse av kommunen.....	8
2.3.1	Fordeling av ressurser	8
2.3.2	Utgiftsbehov og ressursbruk	10
2.3.3	Driftsinntekter og utgifter.....	11
2.3.4	Driftsresultat og disposisjonsfond	12
2.3.5	Langsiktig gjeld.....	14
2.3.6	Økonomiske framtidsutsikter	16
2.4	Teoretisk innsparingspotensial	17
3	Administrasjon	18
4	Plan og utvikling	19
4.1	Plan – og utvikling i kommunebarometeret	19
5	Barnehagene	20
5.1	Befolkningsutviklingens påvirkning på barnehagesektoren	20
5.2	Barnehagene i Kommunebarometeret.....	20
5.3	Analyse av barnehagesektoren.....	22
6	Skolene i Sør-Varanger.....	24
6.1	Befolkningsutviklingens påvirkning på grunnskolene.....	24
6.2	Analyse av grunnskolene	24
6.2.1	Grunnskolene i Kommunebarometeret.....	25
6.2.2	Nøkkeltall	27
6.2.3	Inntektssystemet fra staten	32
6.2.4	Kostnad per elev i Sør-Varanger	33
6.2.5	Sammenlignbare kommuner	34

6.3	Oppsummering av analyse grunnskole	36
7	Barnevern.....	36
7.1	Befolkningsutviklingens påvirkning av barneverntjenestene	36
7.2	Barnevernet i Kommunebarometeret	36
7.3	Analyse av barnevernet	37
8	Kultur og idrett.....	40
8.1	Kultur i Kommunebarometeret	41
8.2	Analyse av kultursektoren	41
8.2.1	Musikk – og kulturskole	43
9	Kommunehelsetjenestene	44
9.1	Befolkningsutviklingens påvirkning av helsestasjonstjenestene	44
9.2	Helse i kommunebarometeret 2018.....	44
9.3	Analyse av kommunehelsetjenestene	45
10	Sosialtjenestene	49
10.1	Sosialtjenestene i kommunebarometeret 2018	50
10.2	Analyse av sosialtjenestene	50
11	Introduksjonsordningen.....	55
12	Pleie og omsorgstjenestene.....	56
12.1	Befolkningsutviklingens påvirkning for omsorgstjenestene	56
12.2	Pleie og omsorg i kommunebarometeret 2018.....	56
12.3	Sammenlignings kommuner	58
12.4	Analyse av pleie og omsorgstjenestene samlet	58
12.5	Analyse institusjonsbaserte tjenester	63
12.6	Analyse av hjemmebaserte tjenester	65
13	Tekniske tjenester	69
13.1	Miljø og ressurser	69
13.2	Vann, avløp og renovasjon.....	70
13.3	Brann- og ulykkesvern.....	71

1 Innledning

Hensikten med denne analysen er å belyse hvilke utfordringer Sør-Varanger kommune står ovenfor i tiden fremover. Med bakgrunn i den vedtatte omstillingen som kommunen har igangsatt er det svært viktig at man har utarbeidet gode nøkkeltall og analyser som gir beslutningstakerne et godt grunnlag for det videre arbeidet.

Analysen tar utgangspunkt i befolkningsutvikling, sammenligning med andre kommuner, økonomiske framtidssikter og resultater fra årets kommunebarometer. Alle disse faktorene er med på å danne grunnlaget i analysen, og analysen bør brukes som utgangspunkt i budsjettene som skal legges frem i de nærmeste årene.

Det gjøres oppmerksom på at det finnes mulige feilkilder både i innrapporteringen av KOSTRA-tallene, både i kommunebarometeret og i regnskapstallene til de aktuelle kommunene. Hovedformålet med analysen vil derfor være å påpeke hvilke tjenesteområder som har utfordringer og kartlegge hvilke områder som har forbedringspotensial med tanke på effektivisering av driften.

1.1 Valg av sammenligningskommuner

I denne analysen har en valgt å sammenligne Sør-Varanger kommune med Kvinnherad, Alta, KOSTRA-gruppe 12, gjennomsnittet i Finnmark og gjennomsnittet i landet u/Oslo. Innenfor noen tjenesteområder har en i tillegg valgt andre sammenlignbare kommuner.

Kvinnherad og Fauske er sammenlignbar med Sør-Varanger både når det gjelder antall innbyggere, utgiftsbehov og inntektsnivå. Alta er valgt som den største kommunen i Finnmark. Alta har omtrent dobbelt så mange innbyggere som Sør-Varanger, men utgiftsbehovet og inntektsnivået er omtrent likt.

Gjennomsnittet av KOSTRA-gruppe 12 er valgt siden Sør-Varanger inngår i denne kommunegruppen. Gruppen omfatter mellomstore kommuner med middels bundet kostnader og høye fri disponible inntekter, altså de rikeste mellomstore kommunene i landet. I tillegg til Sør-Varanger består gruppen av Tysvær, Lindås, Hammerfest, Odda, Vadsø, Luster, Tinn Vefsn, Årdal, Tynset, Alstadhaug, Nord-Fron, Sunndal, Kvinesdal, Meløy, Lenvik og Fauske.

1.2 Definisjoner

Brutto driftsresultat viser det økonomiske resultatet av kommunens ordinære drift. Altså driftsinntektene (skatt, statstilskudd og gebyrer) minus driftsutgiftene (lønninger og varer/tjenester).

Netto driftsresultat er det samme brutto driftsresultat, pluss renteinntekter og utbytte, minus renter og avdrag. Netto driftsresultat viser hvor mye som er igjen for å investere eller bygge opp reserver.

Årsresultatet er netto driftsresultat minus avsetning til fond og investeringer.

Utgiftsbehovet sier noe om hvor kostnadskrevende kommunene og tjenestene er med bakgrunn i kriterier som alderssammensetning, sosiale forhold, kommunestørrelse og bosettingsmønster.

Brutto driftsutgifter viser kommunens egne utgifter til tjenesteproduksjonen.

Netto driftsutgifter tar også hensyn til driftsinntektene i tjenesteproduksjon og viser hvordan kommunen prioriterer å bruke ressursene sine.

2 Samlede nøkkeltall for Sør-Varanger kommune

2.1 Befolkningsutvikling

I årsrapporten for 2017 ble befolkningsutviklingen presentert, og per 1.1.2018 talte Sør-Varangers befolkning 10 171 personer. I løpet av 2017 hadde Sør-Varanger en befolkningsnedgang på 28 personer, noe som betyr en nedgang på omtrent 0,3 % det siste året.

Historisk befolkningsutvikling fra 2000 til 2018 viser likevel en positiv økning på 639 personer (6,7 %), mens det i de to siste årene har det vært en liten nedgang. Det er bare i enkelte områder i Sør-Varanger kommune at befolkningsøkningen har vært positiv de siste årene, store deler av distriktene opplever en sterk befolkningsnedgang.

År (pr. 1. januar)	2000	2010	2015	2016	2017	2018
Vest (Bugøynes, Bugøyfjord, Spurvnes, Neiden)	600	508	450	444	428	406
Hesseng (Høybuktmoen, Nato, Bjørkheim, A.V.L.)	1 720	1 807	1951	1966	1911	2032*
Sandnes øst og vest	1 023	1 016	1122	1140	1140	1128
Bjørnevåtn	1 474	1 511	1474	1481	1517	1490
Kirkenes	3 229	3 365	3 633	3637	3641	3609
Øst (Elvenes, Jakobsnes, Ropelv, Grense Jakobselv, Jarfjord)	720	790	784	794	775	756
Pasvik (Nedre Pasvik, Langfjorddalen, Svanvik, Melkefoss, Øvre Pasvik)	735	729	738	722	732	706
Totalt Sør-Varanger kommune	9 532	9 738	10 221	10 227	10 199	10 171
*Uoppgett grunnkrets er ikke med i tabellen						

Befolkningsstatistikk fra SSB (07.03.2018), *økningen skyldes delvis økning på Skytterhusfjellet

Over lengre tid ser man at kommunens befolkningsvekst foregår i de bynære områdene og ved utgangen av 2017 bodde omtrent 81 % av kommunes innbyggere på Kirkeneshalvøya. En del av økningen på Hesseng skyldes at Skytterhusfjellet ligger innenfor Bjørkheim grunnkrets. Befolkningsøkning på Skytterhusfjellet bidrar også til noe økning i området Kirkenes, siden en del av området ligger innenfor Langøra grunnkrets.

For Sør-Varanger kommune byr en sterk vekst i sentrumsområdene på utfordringer. Økt etterspørsel etter barnehageplass og skoledekning må sikres, vann- og avløpsnett må oppdimensjoneres og infrastrukturen må oppgraderes. Økt befolkning krever også nye løsninger for boligutvikling gjennom fortetting eller etablering av nye boligområder. Sør-Varanger kommune har gjennom de siste årene gjort grep som skal imøtekomme nettopp dette ved å bygge ny skole i Kirkenes, og utbygging av nye boligområder og barnehage på Skytterhusfjellet. I tillegg er bygging av ny skole i Bjørnevåtn påbegynt, og avlastningscenter og omsorgsboliger på Skytterhusfjellet under planlegging. Likeledes

er det utfordringer knyttet til fraflytting i distriktene. Det kreves store økonomiske ressurser å opprettholde det nåværende tjenestetilbudet i hele kommunen, og med stor befolkningsnedgang vil dette få konsekvenser for skole-, barnehage og omsorgstjenestene.

2.1.1 Befolkningsutviklingens påvirkning for Sør-Varanger kommune

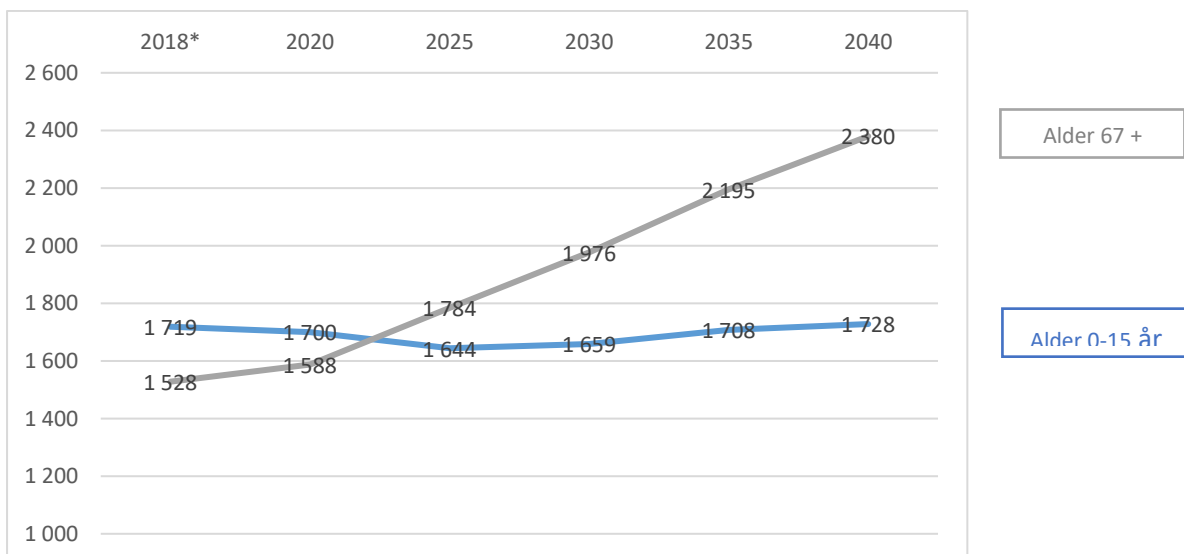
SSB la i slutten av juni ut ny befolkningsframskriving, og den nye beregningen er ganske nedslående for Sør-Varanger kommune i forhold til framskrivningen som ble gjort i 2016. Prognosen for 2016 viste at det totale innbyggertallet var framskrevet til 11.171 i 2040, mens den nye prognosen fra 2018 tilsier kun 10.326 innbyggere i 2040. Dette er kun 155 personer mer enn i 2018.

Framskrivningen nedenfor er basert på middels fruktbarhet, levealder, innenlandsk flytting og innvandring. Aldersgruppa på 67 år og oppover vil bidra med den største økningen fra 2018 til 2040, mens aldersgruppene under 67 år reduseres kraftig. Økningen av antall eldre over 67 år vil i framtiden kreve mer ressurser innenfor eldreomsorgen, noe som krever at en allerede i dag begynner å kartlegge, planlegge og investere for framtiden. Med disse befolkningsprognosene vil det være nødvendig å prioritere ressursbruken mellom den eldre og yngre befolkning ulikt enn i dag, samt geografisk fordeling av tjenestetilbudet i kommunen.

	2018*	2020	2025	2030	2035	2040	Endring 2018-2040
0-5 år (barnehage)	580	585	627	650	652	645	65
6-15 år (grunnskole)	1 139	1 115	1 017	1 009	1 056	1 083	-56
16-19 år (vg. skole)	557	514	500	445	421	444	-113
20-66 år (voksne)	6 367	6 304	6 166	6 074	5 923	5 774	-593
67+ (eldre)	1 528	1 588	1 784	1 976	2 195	2 380	852
Totalt	10 171	10 106	10 094	10 154	10 247	10 326	155

Tallmateriale fra SSB (25.6.18), *faktiske befolkningstall for 2018

Tabellen over viser en prognostisert nedgang i innbyggere i yrkesaktiv alder frem mot 2040, mens det i aldersgruppen over 67 år forventes en markant økning i samme periode. Dette gir Sør-Varanger samfunnet store utfordringer de neste 20 årene der færre hender skal pleie flere eldre.

I grafen over ser man at befolkningsframskrivingen fra 2018 til 2040 viser at aldersgruppen 67 og eldre vil øke med 852 personer, mens aldersgruppen 0-15 år kun øker med 9 barn. Innen 2025 vil kommunen ha flere eldre enn barn som har behov for tjenester. Dette er 5 år tidligere enn prognosene i årsrapporten for 2017 viste.

2.2 Kommunebarometeret

Kommunebarometeret 2018 er en rangering av alle kommuner i Norge og er foretatt av fagbladet Kommunal Rapport, med bakgrunn i offentlig tilgjengelig data. Barometeret gir et oversiktlig bilde av kommunens nøkkeltall sett i forhold til resten av kommune-Norge, og en har derfor valgt å ta med kommunebarometeret i denne analysen. Kommunebarometeret vurderer ikke om befolkningen får «gode nok» tjenester, men på de områdene der kommunen rangeres lavt kan kommunebarometeret brukes for å kartlegge hvilke tjenesteområder som har forbedringspotensial.

Plasseringer i Kommunebarometeret 2010-18

Dette er plasseringene slik de faktisk ble rapportert de ulike årene.
Serien er ikke sammenliknbar over tid, fordi innholdet i barometeret også har endret seg over tid.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nøkkeltallene alene	165	387	357	416	401	388	416	408	410
Totaltabellen - justert for økonomiske forutsetninger	318	411	384	421	416	403	419	411	416
Rangering inntektsnivå	83	83	94	84	77	85	86	62	61
Grunnskole	137	269	326	391	357	350	395	349	366
Pleie og omsorg	306	330	123	239	338	303	340	331	292
Barnevern	132	302	386	385	399	415	361	365	369
Barnehage	157	227	202	97	146	272	191	94	162
Helse			420	330	341	333	344	415	405
Sosial	140	257	44	132	168	85	10	7	10
Kultur		50	49	83	47	106	67	67	81
Økonomi	262	353	405	407	414	382	365	360	403
Kostnadsnivå		319	297	263	52	373	404	404	399
Miljø og ressurser	33		310	368	301	366	345	193	182
Saksbehandling			98	58	81	107		163	70
Vann, avløp og renovasjon			220	315	315	184	263	224	324

I kommunebarometeret 2018 er Sør-Varanger kommune rangert på en 416.plass av 426 kommuner etter at det er justert for inntektsnivå. I 2017 ble kommunen rangert som nummer 411. Det er bare 60 kommuner i Norge som har høyere inntektsnivå enn Sør-Varanger kommune.

Kommunebarometeret viser at nøkkeltallene for Sør-Varanger kommune er langt svakere enn hva de økonomiske forutsetninger skulle tilsi. Kommunen burde levert bedre resultater med de inntektene en har, og ut ifra rangeringen på inntektsnivået ser man at kommunen har høye inntekter sammenlignet med andre kommuner. Sør-Varanger kommune har sine svakeste plasseringer innen helse, økonomi og enhetskostnader, men er helt i toppsjiktet innen sosialtjenester. Kommunen er også inne på topp 100-listen når det gjelder saksbehandling og kultur.

2.2.1 Økonomi i kommunebarometeret

Økonomi er et av områdene som trekker plasseringen til kommunen ned i kommunebarometeret for 2018. Kommunen er rangert på en 403.plass og det er en nedgang fra foregående år da kommunen ble rangert som nummer 360.

10 % vekt i barometeret	Kommunens nøkkeltall			Plass	403 .plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre		
	KB 2016	KB 2017	KB 2018		KB 2018	Snitt	Topp	Kommunens karakter	
	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2016	KB 2017	KB 2018
DRIFTSMARGIN: Korrigert netto driftsresultat siste år, i prosent av brutto driftsinntekter (10 %)	1,9	0,6	-0,6	389	3,5	6,7	2,5	1,6	1,1
DRIFTSMARGIN: Korrigert netto driftsresultat siste fire år, i prosent av brutto driftsinntekter (15 %)	0,4	0,7	0,2	388	2,7	5,7	2,4	1,9	1,3
DRIFTSMARGIN: Brutto driftsresultat siste år i prosent av brutto driftsinntekter (5 %)	-0,4	0,7	-1,8	389	3,2	7,1	2,4	2,4	1,5
DISPOSISJONSFOND: I prosent av brutto driftsinntekter (15 %)	1,9	3,0	1,8	392	11,4	26,2	1,9	1,7	1,2
DISPOSISJONSFOND: Endring i disposisjonsfond siste år (5 %)	0,7	1,2	-1,2	367	1,4	5,2	3,3	2,9	2,1
GJELD: Netto renteeksponert gjeld i prosent av brutto driftsinntekter (15 %)	85	83	82	398	36	-12	1,0	1,1	1,2
GJELD: Endring i renteeksponert gjeld siste år (5 %)	-5,0	-1,8	-1,6	211	-1,4	-16,5	4,4	4,7	3,8
NETTO FINANSUTGIFTER: I prosent av brutto driftsinntekter, eksklusive avdrag (5 %)	0,6	0,6	0,6	201	0,6	-1,6	2,8	3,1	3,0
INVESTERINGER: Snitt siste fire år, som andel av brutto driftsinntekter (10 %)	11,0	6,9	5,9	33	14,7	5,2	4,2	5,3	5,8
LÅN: Andel av investeringene som finansieres med lån, siste fire år (5 %)	62	51	82	394	59	30	2,8	3,7	1,2
PREMIEAVVIK: Oppsamlet beløp i balansen, i prosent av brutto driftsinntekter (10 %)	4,1	4,5	4,1	183	5,6	0,3	4,0	3,9	3,8

Målt mot de fleste andre kommuner var korrigert netto driftsresultat i Sør-Varanger svakt i fjor, i ett år hvor det igjen ble langt høyere skatteinntekter nasjonalt enn antatt. Sør-Varanger har et korrigert negativt resultat på 0,6 prosent. Målt over de fire siste årene har driften akkurat gått i null. Fremover bør marginen forbedres for at kommunen skal kunne møte utfordringene en står ovenfor. Sør-Varanger kommune har også lite penger på disposisjonsfond dersom det blir behov for å håndtere en økonomisk krise. Netto renteeksponert gjeld er mer enn dobbelt så høy som landsgjennomsnittet, målt mot brutto driftsinntekter.

2.2.2 Kostnadsnivå i kommunebarometeret

Kommunebarometeret har sammenlignet kommunenes netto driftsutgifter innenfor de ulike tjenesteområdene per innbygger. Her har de korrigert for at kommunene har ulikt utgiftsbehov. Sør-Varanger kommune rangeres her som nummer 399, og enhetskostnadene innenfor grunnskole og pleie og omsorg vektet tyngst.

5 % vekt i barometeret	Kommunens nøkkeltall				Plass		Snitt		Topp		Kommunens karakter		
	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2016	KB 2017	KB 2018	Andel nøkkeltall som har blitt bedre			
											399	.plass	25
GRUNNSKOLE: Netto utgifter til grunnskole per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (30 %)	16 759	16 924	17 661	407	13 447	12 066	1,4	1,3	1,0				
PLEIE OG OMSORG: Netto utgifter til pleie og omsorg per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (35 %)	21 706	23 361	24 004	408	17 024	13 965	1,1	1,0	1,0				
BARNEHAGE: Netto utgifter til barnehage per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (15 %)	6 648	7 659	7 391	18	8 435	7 459	6,0	5,5	6,0				
BARNEVERN: Netto utgifter til barnevern per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (5 %)	2 246	2 293	2 375	244	2 221	1 116	3,8	4,0	4,2				
SOSIALTJENESTE: Netto utgifter til sosialtjeneste per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (5 %)	3 543	4 026	2 912	290	2 790	956	2,5	2,8	3,5				
KOMMUNEHELSE: Netto utgifter til kommunehelse per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (5 %)	2 259	2 576	2 974	270	2 624	1 931	5,0	4,7	3,9				
ADMINISTRASJON: Netto utgifter til administrasjon per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet (5 %)	5 143	5 189	4 937	311	3 785	2 828	2,6	2,5	3,3				

Netto utgifter til grunnskolen i Sør-Varanger er blant de høyeste i landet, og kommunen er på en 407. plass når det gjelder kostnader til grunnskole. Pleie og omsorgstjenestene er også blant de som er dyrest å drive i landet. Barnehagekostnadene framstår som veldig lave, Sør-Varanger er blant de billigste i landet. Kommunen er på en 18. plass når det gjelder kostnader til barnehage.

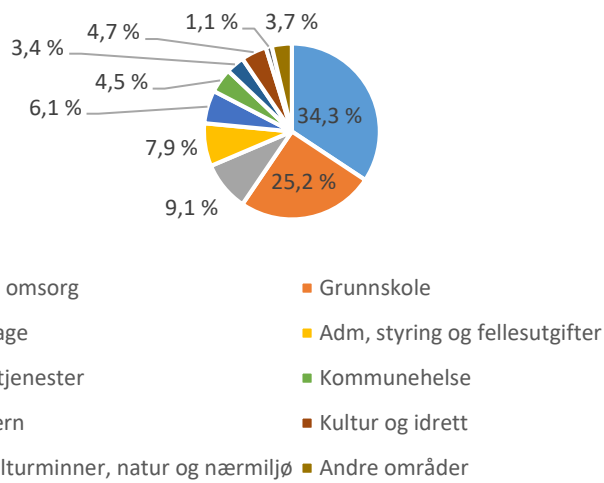
2.3 Analyse av kommunen

2.3.1 Fordeling av ressurser

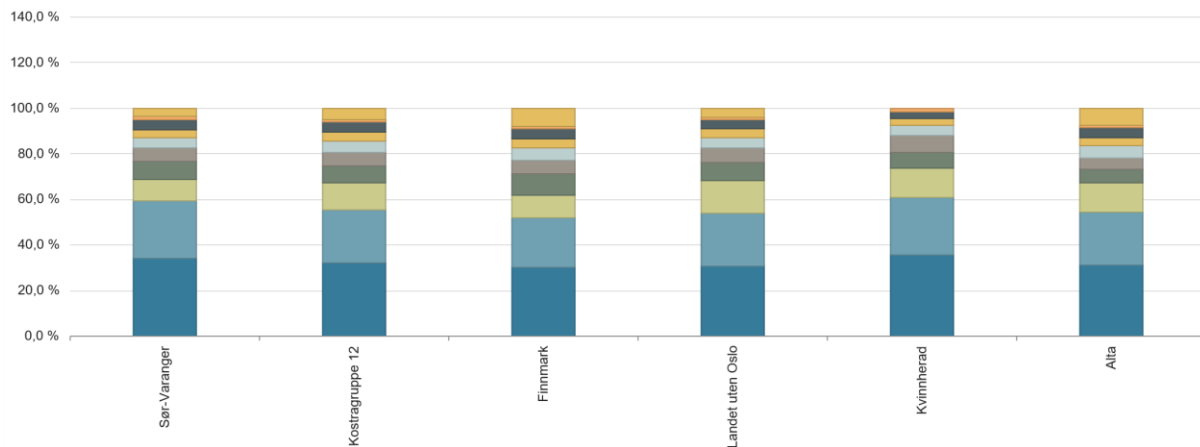
Netto driftsutgifter brukes for å vise hvordan kommunen prioriterer ressursene sine, fordelt per tjenesteområde.

Netto driftsutgifter 2017 per tjenesteområde

Prioritering av netto driftsutgifter per tjenesteområde 2017, sammenlignet med andre.

	Sør-Varanger	Kostragruppe 12	Finnmark	Landet uten Oslo	Kvinnherad	Alta
Pleie og omsorg	34,3 %	32,2 %	30,1 %	30,9 %	35,4 %	31,2 %
Grunnskole	25,2 %	23,4 %	21,7 %	23,2 %	25,4 %	23,1 %
Barnehage	9,1 %	11,8 %	9,9 %	14,4 %	12,8 %	13,1 %
Adm, styring og fellesutgifter	7,9 %	7,4 %	9,5 %	7,8 %	6,8 %	5,9 %
Sosiale tjenester	6,1 %	5,8 %	5,8 %	6,1 %	7,7 %	4,9 %
Kommunehelse	4,5 %	5,1 %	5,8 %	4,6 %	4,3 %	5,4 %
Barnevern	3,4 %	3,6 %	3,6 %	3,9 %	3,1 %	3,7 %
Kultur og idrett	4,7 %	4,5 %	4,5 %	3,9 %	2,9 %	4,1 %
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	1,1 %	1,3 %	1,1 %	1,2 %	1,6 %	1,0 %
Andre områder	3,7 %	4,9 %	8,0 %	4,0 %	0,0 %	7,6 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Kilde: Framsikt AS

Av samlede driftsutgifter brukte Sør-Varanger kommune 34,3 % til pleie- og omsorgstjenester og 25,2 % til grunnskole i 2017. Dette er de største områdene for alle i utvalget, men Sør-Varanger kommune bruker mer enn alle en her sammenligner seg med.

2.3.2 Utgiftsbehov og ressursbruk

Kommunene har ulike utgiftsbehov blant annet på grunn av alderssammensetning, sosiale forhold, kommunestørrelse og bosettingsmønster. Når en senere i analysen korrigerer for utgiftsbehovene er altså ulikhetene mellom kommunene hensyntatt. En rekke kostnadsnøkler avgjør om kommunen defineres som dyr å drive. Staten har gjort beregninger på dette og tabellen nedenfor viser beregnet utgiftsbehov for dem en har valgt å sammenligne seg med i analysen.

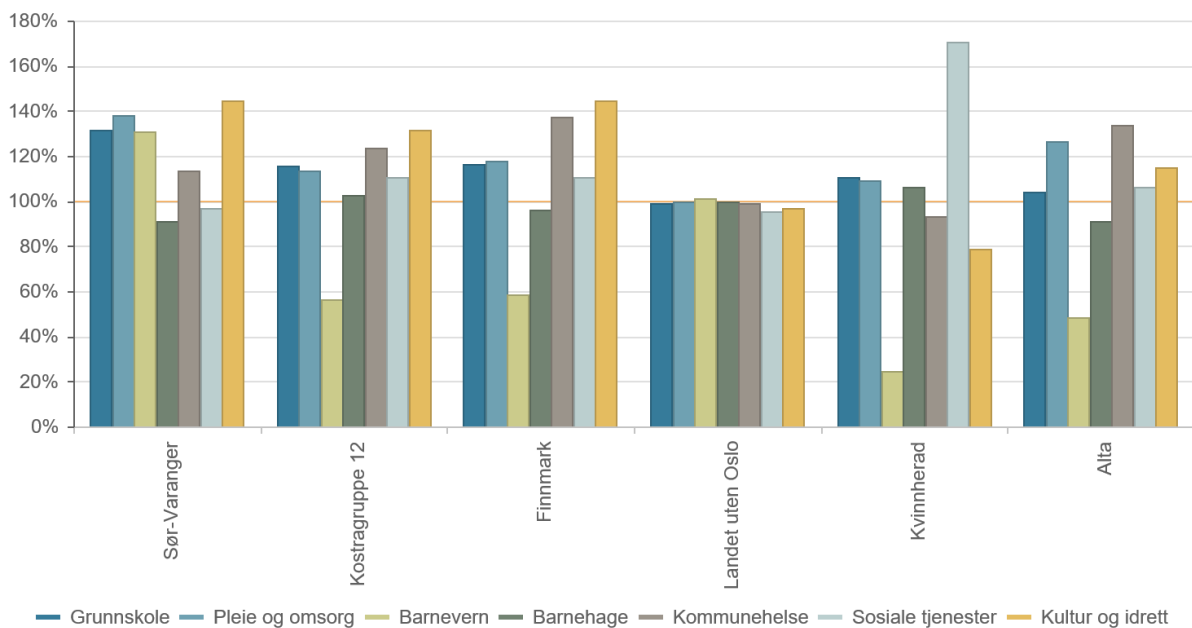
	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	0,997	0,989	0,981	0,981
Kostragruppe 12	1,052	1,050	1,044	1,043
Finnmark	1,066	1,061	1,064	1,063
Landet uten Oslo	1,010	1,011	1,010	1,011
Kvinnherad	1,078	1,079	1,068	1,066
Alta	1,033	1,025	1,017	1,012

Kilde: Framsikt AS

Totalt er Sør-Varanger kommune beregnet å være 1,9 % mindre kostnadskrevende å drive enn gjennomsnittskommunen i landet. Til sammenligning er Kvinnherad kommune beregnet å være 6,6 % mer kostnadskrevende enn gjennomsnittet, og Alta ligger 1,2 % over landsgjennomsnittet. Totalt sett har alle kommunene et forholdsvis likt utgiftsbehov, men det kan variere noe per tjenesteområdene.

Hvis en sammenligner utgiftsbehovet med ressursbruken kan en si noe om hvor effektiv kommunen drifter tjenesteområdene. Bruker en mer ressurser enn det utgiftsbehovet tilsier kan det gi en indikator på hvor kommunen har ledige ressurser, eller overkapasitet med bakgrunn i eksempelvis alderssammensetningen i befolkningen. Det vil derfor være svært viktig å kartlegge tjenestenivåene til hvert område for å kunne si noe om hvordan og hvilke tjenester kommunen skal gi i fremtiden.

Grafen nedenfor viser en oversikt over ressursbruken til tjenesteområdene for utvalgte kommunene. Ressursbruken er forholdet mellom kommunens egne utgifter på tjenesteområdet og landsgjennomsnittet korrigert for kommunens eget utgiftsbehov. Er ressursbruken høyere enn 100% så bruker kommunen mer penger enn landsgjennomsnittet korrigert for kommunens utgiftsbehov.

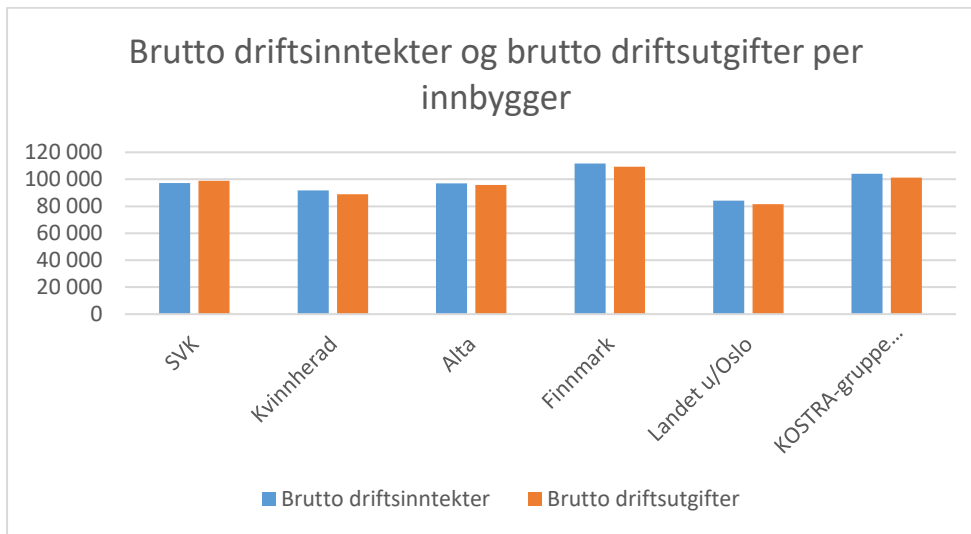
Kilde: Framsikt AS

Her ser man at Sør-Varanger kommune, til tross for at kommunen har et lavere utgiftsbehov enn landsgjennomsnittet til eksempelvis grunnskole, prioriterer ressursbruken til grunnskole høyere enn behovet egentlig tilsier. Noe av årsaken til dette er blant annet, som også KS-konsulent Håvard Moe skisserte, en eskalering i ressursbruken til grunnskole over flere år, selv om elevtallet er redusert betraktelig over år. Når det kommer til pleie og omsorg er Sør-Varanger noe mer kostnadskrevende enn gjennomsnittet, men en bruker også her mer enn det behovet tilsier.

2.3.3 Driftsinntekter og utgifter

Brutto driftsinntekter er de samlede kommunale driftsinntekter, og inkluderer alt fra skatteinntekter og rammetilskudd til alle slags salgs- og leieinntekter. Finansinntekter inngår ikke her.

Ser man på brutto driftsinntekter i sammenheng med brutto driftsutgifter får man et bilde av hva kommunen har igjen til å finansiere lånegjeld (renter og avdrag) med. Hovedregelen er at utgiftene ikke skal overstige inntektene.

	SVK	Kvinnherad	Alta	Finnmark	Landet u/Oslo	KOSTRA-gruppe 12
Brutto driftsinntekter	97 188	91 657	96 924	111 797	84 111	104 167
Brutto driftsutgifter	98 960	88 914	95 696	109 218	81 622	101 230

Oversikten over viser at Sør-Varanger kommune ligger høyest av kommunene i utvalget når det gjelder brutto driftsinntekter, og godt over gjennomsnittet i landet. Kommunen har også høyere brutto driftsutgifter enn sammenligningskommunene. I 2017 hadde Sør-Varanger kommune høyere brutto driftsutgifter enn brutto driftsinntekter, og driftsnivået på kommunens tjenesteyting lå altså over kommunes samlede driftsinntekter. Det vil si at Sør-Varanger bruker mer til drift enn det kommunen har til rådighet av friske midler, og det er her viktig å påpeke at en må gjøre justeringer slik at utgiftene fremover ikke er høyere enn inntektene.

Sør-Varanger kommune er den eneste kommunen i utvalget som har høyere brutto driftsutgifter enn brutto driftsinntekter.

2.3.4 Driftsresultat og disposisjonsfond

2.3.4.1 Bruttodriftsresultat

Brutto driftsresultat viser det økonomiske resultatet av kommunens ordinære drift. Det vil si resultatet før det tas hensyn til finansposter som renter og avdrag, aksjeutbytte og avsetninger. Brutto driftsresultat er et uttrykk for kommunens evne til å betjene lånegjeld, finansiere deler av investeringene, samt evne til å avsette midler til senere års bruk.

Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	0,1 %	-0,4 %	0,7 %	-1,8 %
KOSTRA-gruppe 12	1,9 %	2,7 %	3,4 %	2,8 %
Finnmark	2,8 %	3,5 %	4,4 %	2,3 %
Landet uten Oslo	0,7 %	2,5 %	3,7 %	3,0 %
Kvinnherad	-1,0 %	-0,7 %	0,2 %	3,0 %
Alta	0,8 %	2,3 %	3,3 %	1,3 %

Kilde: Framsikt AS

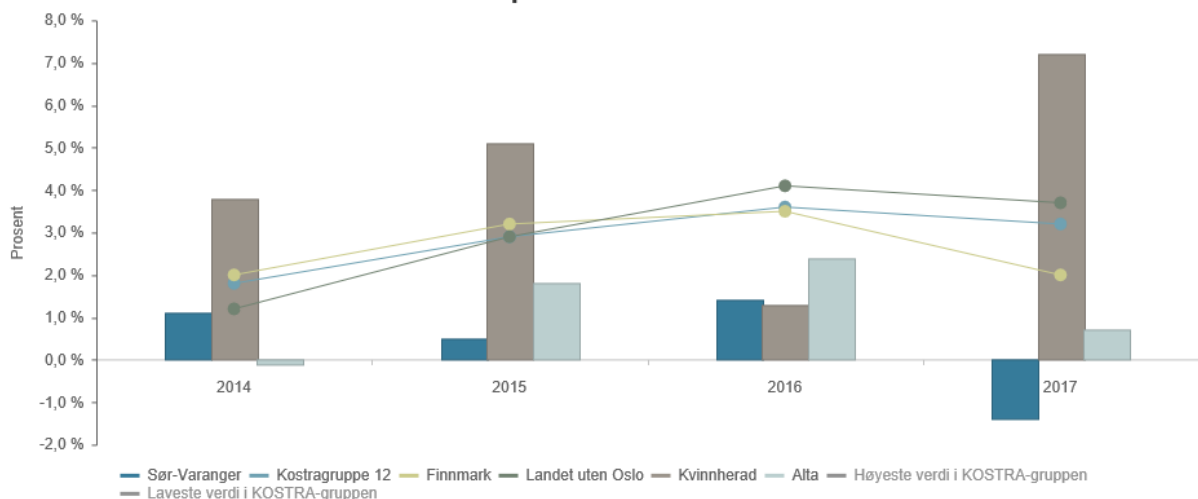
I 2017 var Sør-Varanger kommune den eneste kommunen i utvalget med negativt brutto driftsresultat, med minus 1,8 %. Det vil si at Sør-Varanger kommune sitt handlingsrom er svekket på grunn av at driftsnivået generelt i kommunen er for høyt. Resultatet medfører at det ikke var nye midler til å betjene lån eller til å avsette på fond til senere bruk.

For å forbedre brutto driftsresultat er kommunen avhengig av å ta ned driftsnivået i enhetene, eventuelt øke driftsinntektene. Av kommunens samlede driftskostnader utgjør lønn ca. 62 %, og en må derfor være forberedt på å nedbemanne for å klare å redusere driftsnivået.

2.3.4.2 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat sier noe om resultatet etter at renter og avdrag er betalt. Et positivt resultat kan benyttes til å finansiere investeringer, dekke inn tidligere underskudd eller avsettes til disposisjonsfond. For å sikre en forsvarlig formuesforvaltning er det anbefalt at netto driftsresultat skal utgjøre om lag 2 % av brutto driftsinntekter, jf. ny kommunelov som blir omtalt senere i dokumentet.

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	1,10 %	0,50 %	1,40 %	-1,40 %
Kostragruppe 12	1,80 %	2,90 %	3,60 %	3,20 %
Finnmark	2,00 %	3,20 %	3,50 %	2,00 %
Landet uten Oslo	1,20 %	2,90 %	4,10 %	3,70 %
Kvinnherad	3,80 %	5,10 %	1,30 %	7,20 %
Alta	-0,10 %	1,80 %	2,40 %	0,70 %

Kilde: Framsikt AS

Sør-Varanger kommune hadde i 2017 et negativt netto driftsresultat med -1,4 % av brutto driftsinntekter, noe som tilsier at det ikke er rom for fondsavsetning og ytterligere investeringer før situasjonen er bedret. Kommunen ligger lavest i utvalget, og langt under anbefalt resultat i kommunal sektor. I 2017 brukte Sør-Varanger kommune oppsparte midler fra tidligere år for å dekke

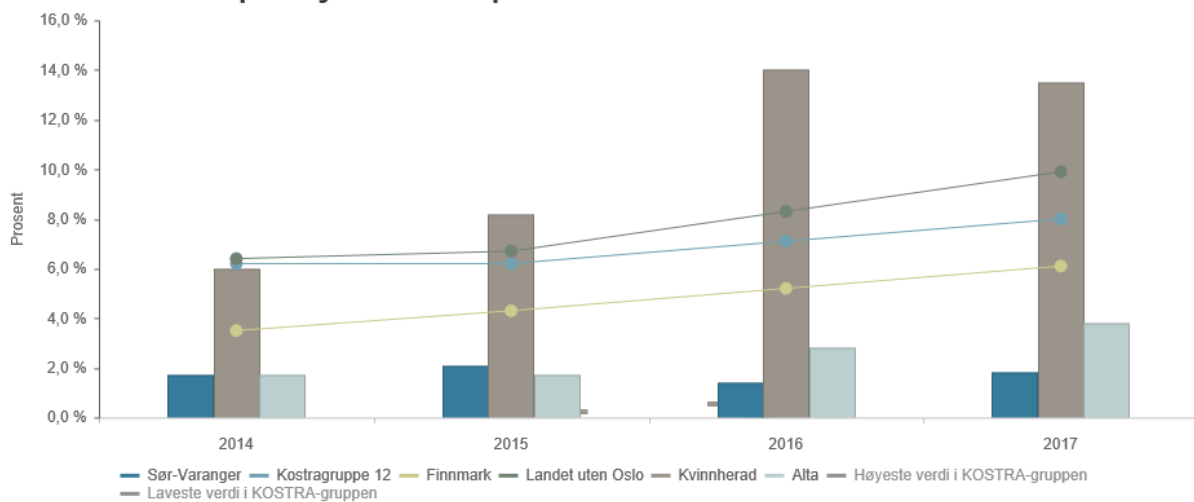
det negative resultatet. Dette til tross for at kommunen hadde høyere skatteinntekter enn budsjettet.

For å forbedre netto driftsresultat kan kommunen, i tillegg til å effektivisere driften, bremse låneopptak slik at renter og avdrag på lån blir redusert. Før en igangsetter ytterligere investeringer bør brutto driftsresultat forbedres betraktelig.

2.3.4.3 Disposisjonsfond

Disposisjonsfond er kommunens oppsparte midler, og indikatoren sier noe om hvor stor økonomisk buffer kommunen har.

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	1,7 %	2,1 %	1,4 %	1,8 %
Kostragruppe 12	6,2 %	6,2 %	7,1 %	8,0 %
Finnmark	3,5 %	4,3 %	5,2 %	6,1 %
Landet uten Oslo	6,4 %	6,7 %	8,3 %	9,9 %
Kvinnherad	6,0 %	8,2 %	14,0 %	13,5 %
Alta	1,7 %	1,7 %	2,8 %	3,8 %

Oversikten over viser disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter. Disposisjonsfondet til Sør-Varanger kommune utgjør 1,8 % av brutto driftsinntekter, noe som lavest i utvalget og langt under gjennomsnittet i landet som er 9,9 %. Fondene nasjonalt øker og er ifølge kommunebarometeret på det høyeste nivået målt noen gang, mens Sør-Varanger har lite «sparepenger» oppspart fra tidligere år.

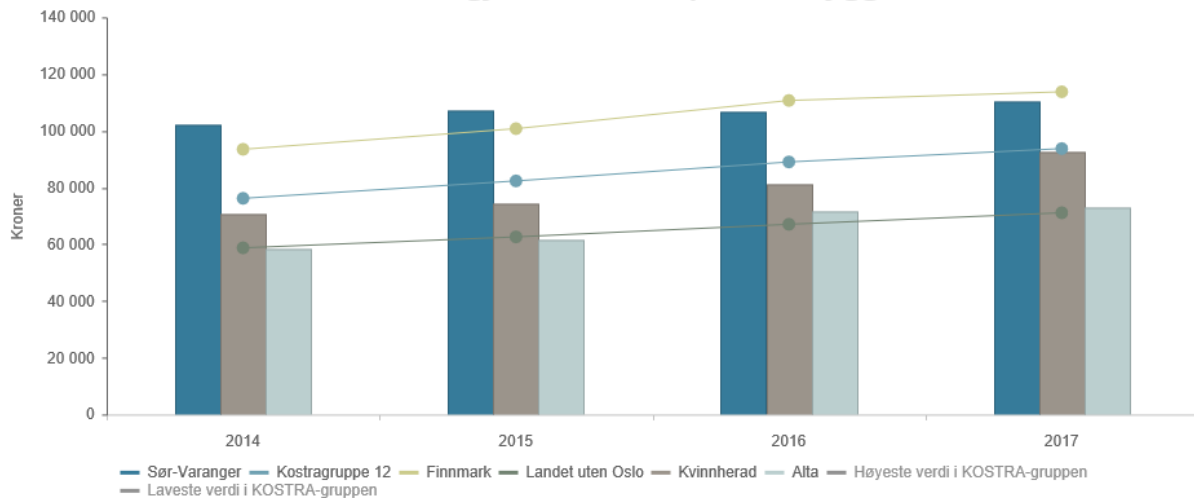
Oppsamlet premieavvik er større enn disposisjonsfondet. Kommunalrapport anbefaler at man ser disse i sammenheng fordi premieavviket er en utgiftspost i årene fremover.

2.3.5 Langsiktig gjeld

Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrukket kommunens egne utlån, som for eksempel startlån, og ubrukte lånemidler. Diagrammet under viser netto lånegjeld i kroner per innbygger.

Netto lånegjeld i kroner per innbygger

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	101 984	107 081	106 745	110 502
Kostragruppe 12	76 200	82 335	89 021	93 729
Finnmark	93 484	100 759	110 694	113 754
Landet uten Oslo	58 744	62 604	67 048	71 107
Kvinnherad	70 644	74 419	81 160	92 655
Alta	58 362	61 401	71 497	73 022

Sør-Varanger kommune ligger blant de høyeste i utvalget når det gjelder netto lånegjeld per innbygger. Noe av årsaken til dette er at kommunen har gjort et stort løft i investeringer de siste 10 årene, både innenfor skole, barnehage, pleie- og omsorg og idrett og kultur.

Til tross for denne utviklingen er finansieringsbehovet for investeringer vedtatt i budsjett 2018 på ytterligere 172,68 mill. kroner. I strategidokumentet for budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022 er det laget en oversikt over fremtidige planlagte investeringer og skissert hvordan lånegjelden, samt rente og avdragsbelastningen for kommunen vil øke fremover.

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	121,5 %	120,3 %	113,3 %	113,7 %
Kostragruppe 12	83,7 %	86,8 %	89,1 %	90,0 %
Finnmark	96,6 %	100,4 %	103,6 %	101,8 %
Landet uten Oslo	80,0 %	82,3 %	83,1 %	84,5 %
Kvinnherad	88,2 %	93,3 %	94,2 %	101,1 %
Alta	70,0 %	70,6 %	77,7 %	75,3 %

Ser man på gjeldsgraden som er netto lånegjeld i forhold til kommunens brutto driftsinntekter, ser en at Sør-Varanger kommune også her ligger høyest i utvalget. Høy gjeldsgrad betyr at kommunen kan bruke en mindre andel av driftsinntektene til tjenesteproduksjon, som følge av at en må bruke en høyere andel av inntektene til å betjene renter og avdrag.

2.3.6 Økonomiske framtidssutsikter

2.3.6.1 Inntektsgrunnlaget i 2017

I 2017 hadde Sør-Varanger om lag 977 mill. kroner i inntekter.

Bildet nedenfor illustrerer hvordan kommunene får tildelt inntektene sine. Prosentandelene er basert på landsgjennomsnittet. Formålet med inntektssystemet er å bidra til at kommunene skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne, og systemet kompenserer derfor for ulike kostnadsforskjeller mellom kommunene i Norge.

De frie inntektene fra staten beregnes ut ifra alderssammensetning, reiseavstander, bosettingsmønster og ulike levekår som bunner ut i innbyggertilskuddet. Fordelingen av tildelte midler til kommunene er blant annet knyttet til antall innbyggere i ulike aldersgrupper. Staten omfordeler midler fra kommuner som er rimeligere å drive enn landsgjennomsnittet, til kommuner med større utgiftsbehov. Dette gjøres via utgiftsutjevningen for å sikre at kommunene har tilnærmet like forutsetninger for å tilby tjenester. I 2017 fikk Sør-Varanger kommune et trekk på i underkant av 10 mill. kroner på bakgrunn av at kommunen er beregnet å være rimeligere å drive enn landsgjennomsnittet.

I tillegg inngår regionalpolitiske tilskudd i de frie inntektene, og det er her viktig å påpeke at Sør-Varanger får tildelt i overkant av 80 mill. kroner i Nord-Norge tilskudd. En kommune som ikke inngår i denne ordningen, men som har likt utgiftsbehov som Sør-Varanger, har altså 80 mill. kroner mindre å gi tjenester for.

De frie inntektene inkluderer også skatteinntektene som fordeles til landets kommuner via skatteutjevningen. Kommuner som ligger under landsgjennomsnittet i skatteinntekter får omfordelte skatteinntekter fra kommuner som ligger over landsgjennomsnittet.

Kommunen kan også selv påvirke inntektene sine gjennom blant annet eiendomsskatt og delvis via brukerbetalingene. I 2017 bidro eiendomsskatten med 51,6 mill. kroner, mens brukerbetalingene var 37 mill. kroner. I tillegg har kommunen inntekter fra renter, utbytte, konsesjonskraft samt ulike refusjoner og tilskudd.

Det er opp til kommunestyret selv å fordele inntektene slik de ønsker, og kan derfor prioritere tjenestetilbudet slik de ønsker.

2.3.6.2 Forventet inntektsgrunnlag i 2019 og fremover

Sør-Varanger kommune har hatt et høyt inntektsnivå og har derfor kunnet prioritere mange tjenesteområder samtidig i årene som har gått. En ser nå at kostnadene henter inn inntektene, samtidig som statlige føringer påvirker inntektsgrunnlaget og kostnadsbildet i årene som kommer. Kommunen er derfor avhengig av å prioriterer annerledes enn tidligere. Gjeldsgraden og utførte investeringer som er gjort bidrar til at driftsnivået i enhetene må tas ned som en direkte konsekvens av at renter og avdrag må dekkes av ordinær drift. Hvis Sør-Varanger kommune skal kunne møte fremtidens utfordringer og samtidig inneha en bærekraftig økonomi, er det i fremtidige budsjetter viktig at en tar hensyn til nye statlige føringer og belastningen investeringene har for driften.

Frie inntekter. Staten legger opp til et effektiviseringskrav på 0,5 prosent for 2019. For Sør-Varanger kommune utgjør dette om lag 4,5 mill. kroner mindre i rammeoverføring på grunn av forventet effektivisering.

Ny kommunelov er vedtatt i Stortinget og omhandler blant annet kommunestyrets plikt til å fastsette finansielle måltall, herunder netto driftsresultat, lånegjeld og fondsavsetninger.

Endring i eiendomsskatten gjør at kommunene må redusere eiendomsskatten for verk og bruk. Det er stipulert med en mindreinntekt for Sør-Varanger kommune på om lag 2 mill. kroner i 2019.

Økte renter og gjeld. Det forventes en økning i rentene noe som medfører økte rentekostnader i årene fremover. På grunn av Sør-Varanger kommunes høye gjeldsgrad utgjør dette for dagens netto låneportefølje om lag 5,2 mill. kroner ved en renteøkning på 0,5 %. I tillegg vil rente og avdragsbelastningen på nye lån utgjøre om lag 6 mill. kroner i 2019.

Skatt. KS forventer ikke at veksten i skatteinntektene for årene som kommer vil være like store som i 2016 og 2017.

Alle disse parameterne vil være med på å redusere kommunens handlingsrom i årene som kommer.

2.4 Teoretisk innsparingspotensial

Diagrammet nedenfor er hentet fra analyseverktøyet til Framsikt AS. Her fremkommer en oversikt som viser kommunens teoretiske innsparingspotensial per tjenesteområde målt i mill. kroner, sett i forhold til dem en her har sammenlignet seg med. Det er i oversikten korrigert for kommunenes ulike utgiftsbehov.

Kilde: Framsikt AS

Sammenlignet med gjennomsnittet i landet viser oversikten at Sør-Varanger kommune har et teoretisk innsparingspotensial på 143,2 mill. kroner, mens kommunen skal kunne spare i overkant av 60 mill. kroner både sammenlignet med gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 12 og Alta kommune.

Dette er et teoretisk regnestykke som bygger på regnskapsføringen til de ulike kommunene, og det kan være faktorer som kan være vanskelig å fange opp og som påvirker resultatet. Det kan også være politisk ønskelig å drive dyrere enn andre kommuner innenfor enkelte områder. Ser en dette i sammenheng med kommunens omstillingsprosjekt, gir oversikten likevel et bilde på kommunens innsparingspotensial.

3 Administrasjon

Det er igangsatt en egen analyse for å se hvordan Sør-Varanger kommune fordeler sine kostnader til administrative tjenester i forhold til andre kommuner. Denne analysen er ikke klar, men vil bli tilgjengelig så snart den foreligger.

4 Plan og utvikling

4.1 Plan – og utvikling i kommunebarometeret

Saksbehandling	70 .plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre		39									
	2,5 % vekt i barometeret			Kommunens nøkkeltall		Plass		Snitt		Topp		Kommunens karakter		
	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2016	KB 2017	KB 2018		
FRISTBRUDD: Andel byggesaker med overskredet frist (20 %)	6	2	2	161	7	0	5,2	5,7	5,7					
BYGGESAK: Behandlingstid saker med 3 ukers frist (15 %)	8	7	7	33	17	5	5,4	5,6	5,6					
BYGGESAK: Behandlingstid saker med 12 ukers frist (15 %)	63	22	22	75	38	9	2,1	5,1	5,1					
EIERSEKSJONERING: Saksbehandlingstid (5 %)	0	135	58	261		3	6,0	1,0	1,5					
REGULERINGSPLANER: Saksbehandlingstid (10 %)	40		86	121	88	24	6,0		4,7					
OPPMÅLINGSFORRETNING: Saksbehandlingstid (5 %)		90	129	398		14		1,6	1,0					
TILSYN: Andel av vedtatte byggesaker med faktisk tilsyn (15 %)	1	0	9	79	7	29	1,0	1,0	2,6					
GEBYR: Saksbehandlingsgebyr for enebolig (15 %)	11 118	10 829	10 580	185	12 645	4 134	4,2	4,4	4,7					

Kilde: kommunebarometeret

Plasseringen i årets kommunebarometer viser at Sør-Varanger kommune får høye karakterer målt mot resten av landet. Det betyr at nivået på kommunens saksbehandling er høy og det er få fristbrudd i saksbehandlingen. På grunn av at det mangler nøkkeltall for mange kommuner er plasseringen litt usikker på dette området.

Når det gjelder byggesaksgebyr for oppføring enebolig, ligger Sør-Varanger jevnt med blant annet KOSTRA-gruppe 12, Kvinnherad og Alta, mens kommunen er billigere enn landet og dyrere enn gjennomsnittet i Finnmark.

2017	Byggesaksgebyr for oppføring av enebolig (kr)
Sør-Varanger	10 580
KOSTRA-gruppe 12	10 467
Finnmark	7 377
Landet uten Oslo	13 662
Alta	10 800
Kvinnherad	10 657
Målselv	8 655

5 Barnehagene

Dette kapittelet omfatter barnehagene og det er følgende funksjoner som er lagt til grunn:

201	Barnehage
211	Styrket tilbud til førskolebarn
221	Barnehagelokaler og skyss

5.1 Befolkningsutviklingens påvirkning på barnehagesektoren

	2018	2020	2025	2030	2035	2040	Endring 2018-2040
0-5 år (barnehage)	580	585	627	650	652	645	65

Kilde: ssb.no

Befolkningsframskrivingen viser at det vil være en vekst i antall barn i barnehagealder frem mot 2040, men framskrivningen er forverret i forhold til tidligere framskrivninger som er gjort fra SSB. I framskrivningen fra 2016 som ble presentert i årsrapporten for 2017 var antall barn i målgruppen framskrevet til 709 barn i 2040, mens barnetallet i framskrivningen fra SSB per juni 2018 er nedjustert til 645 barn.

I tabellen under presenteres det en oversikt over andelen innbyggere i aldersgruppen 1-5 år for Sør-Varanger kommune og andre sammenlignbare kommuner, og man ser at Sør-Varanger kommune har en lavere andel innbyggere i målgruppen enn sammenligningskommunene per 1.kvartal 2018.

	Antall innbyggere per 1. kvartal 2018	Antall innbyggere 1-5 år per 1. Jan. 2018	Andel innbyggere 1-5 år per per 1. Jan. 2018
Sør-Varanger	10 137	487	4,8 %
Alta	20 653	1 331	6,4 %
Kvinnherad	13 195	679	5,1 %
Hammerfest	10 528	638	6,0 %
Landet	5 295 619	305 636	5,8 %

Kilde: ssb.no

5.2 Barnehagene i Kommunebarometeret

I årets kommunebarometer havner barnehagene på en 162.plass, mens de i 2017 var på en 94.plass. Resultatet på andel styrere og ledere med pedagogisk utdanning scorer lavt i barometeret og er med på å trekke plasseringen ned. Dette resultatet er ikke reelt på grunn av en feil i innrapporteringen der man har rapportert at 74 % av styrerne har fagutdanning, mens den reelle prosenten er 89. Andre faktorer som er med på å trekke resultatet ned er størrelsen på leke- og oppholdsarealene, samt fagutdanningen til personalet, der 33 % av de ansatte har pedagogisk utdanning. I Sør-Varanger kommune går alle barn med minoritetsbakgrunn i barnehage, og dette er påvirkende på plasseringen positivt. Kommunen scorer også bra på åpningstider og andel barn med barnehageplass. Bemanningen, som defineres med antall barn korrigert for alder per årsverk, i barnehagene i Sør-Varanger er klart lavere enn i de beste kommunene. Som regel er bemanningen lavere jo større kommunen er og landsgjennomsnittet er på 36 prosent. Andelen menn som jobber i barnehagene i Sør-Varanger er omtrent som snittet. Ulike telletidspunkt for barn i barnehage og antall minoritetsspråklige barn er en marginal feilkilde.

10 % vekt i barometeret	Kommunens nøkkeltall				Plass		162 .plass			Andel nøkkeltall som har blitt bedre	
										20	
	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2018	Snitt	Topp	Kommunens karakter				
	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2016	KB 2017	KB 2018		
BEMANNING: Antall barn korrigert for alder per årsverk i kommunale barnehager (15 %)	5,5	5,5	5,8	183	6,0	4,6	4,0	4,0	3,0		
BEMANNING: Antall barn korrigert for alder per årsverk i private barnehager (5 %)	5,7	5,3	4,8	7	6,2	5,0	3,6	4,9	6,0		
FAGUTDANNING: Andel styrelse og ledere med pedagogisk utdanning, kommunale barnehager (15 %)	82	87	74	383	95	100	3,6	4,4	2,1		
FAGUTDANNING: Andel styrelse og ledere med pedagogisk utdanning, andre barnehager (5 %)	63	78	89	219	95	100	1,0	2,7	4,1		
FAGUTDANNING: Andel ansatte i kommunale barnehager med pedagogisk utdanning, kommunale barnehager (15 %)	34	35	33	277	36	48	3,4	3,7	3,0		
FAGUTDANNING: Andel ansatte i andre barnehager med relevant utdanning (5 %)	25	30	39	73	37	46	1,5	3,2	4,8		
KJØNN: Andel ansatte som er menn, alle barnehager (7,5 %)	9,2	13,8	12,4	86	11,7	16,7	3,3	5,4	4,5		
MINORITET: Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage siste år (7,5 %)	100	100	100	1	81	100	6,0	6,0	6,0		
MINORITET: Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage, snitt siste fire år (5 %)	100	100	100	1	79	100	6,0	6,0	6,0		
ÅPNINGSTID: Andel barnehager som har åpent minst 9 timer hver dag (5 %)	87	93	92	340	93	100	4,6	4,9	5,0		
STØRRELSE: Barn per barnehage (5 %)	33	34	36	159	48	18	4,5	4,4	4,2		
STØRRELSE: Leke- og oppholdsareal per barn i kommunale barnehager (5 %)	8,0	7,9	7,6	115	5,9	11,9	3,2	3,1	2,9		
STØRRELSE: Leke- og oppholdsareal per barn i private barnehager (2,5 %)	6,7	6,8	7,2	30	5,3	9,2	3,5	3,5	3,9		
DEKNINGSGRAD: Andel barn 1-5 år med barnehageplass (2,5 %)	92	90	96	57	91	100	4,1	3,7	5,1		

Kilde: Kommunebarometeret 2018

Alta kommune har 10 kommunale barnehager, 2 oppvekstsenter og 14 private barnehager og havner på 150. plass for barnehagesektoren i årets barometer. De scorer bedre enn Sør-Varanger kommune på blant annet antall barn per årsverk (korrigert for alder) og utdanningsnivå til personalet, mens de scorer dårligere på andel minoritetsspråklige barn i barnehagene.

Hammerfest kommune har 8 kommunale og 5 private barnehager og havner på en 96. plass for barnehagesektoren i årets barometer. De scorer bedre enn Sør-Varanger kommune på de samme områdene som Alta, men har dårligere dekningsgrad enn Sør-Varanger.

Kvinnherad kommune har 12 kommunale og 5 private barnehager og havner på 216. plass for barnehagesektoren i årets barometer. Kommunen scorer, på lik linje med de andre sammenligningskommunene, bedre på antall barn per årsverk og fagutdanning til personalet sammenlignet med Sør-Varanger. De scorer derimot dårligere enn Sør-Varanger på blant annet andel mannlige ansatte i barnehagene og åpningstider.

5.3 Analyse av barnehagesektoren

Utgiftsbehovet for en sektor sier noe om hvor kostnadskrevende tjenesten er med bakgrunn i alderssammensetning, sosiale forhold, kommunestørrelse og bosettingsmønster. Tabellen under viser at barnehagene i Sør-Varanger er mindre kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet, mens Alta og Hammerfest er mer kostnadskrevende. Noe av årsaken til dette kan være at Sør-Varanger har en lavere andel innbyggere i aldersgruppen sammenlignet med andre.

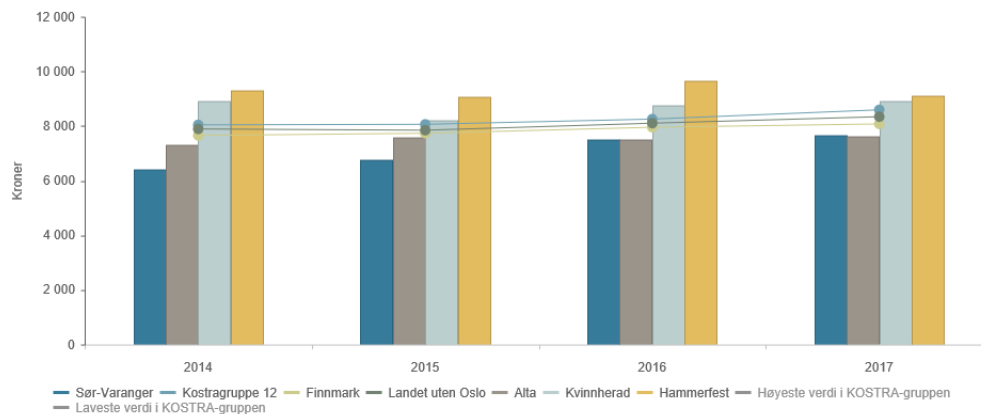
	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	0,920	0,865	0,865	0,838
Kostragruppe 12	0,948	0,937	0,941	0,935
Finnmark	0,919	0,902	0,898	0,908
Landet uten Oslo	0,983	0,982	0,983	0,985
Alta	1,116	1,078	1,092	1,103
Kvinnherad	0,877	0,895	0,906	0,895
Hammerfest	1,055	1,092	1,036	1,083

Kilde: Framsikt AS

Hvis en ser på netto driftsutgifter til barnehagene per innbygger justert for utgiftsbehovet ser man likevel at Sør-Varanger kommune bruker mindre enn alle en sammenligner seg med bortsett, fra Alta kommune.

Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnehage (B)

***) Graf er justert med utgiftsbehov

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	6 428	6 748	7 495	7 654
Kostragruppe 12	8 042	8 062	8 253	8 593
Finnmark	7 655	7 734	7 955	8 076
Landet uten Oslo	7 892	7 846	8 103	8 340
Alta	7 315	7 597	7 523	7 639
Kvinnherad	8 920	8 211	8 739	8 919
Hammerfest	9 298	9 085	9 653	9 110

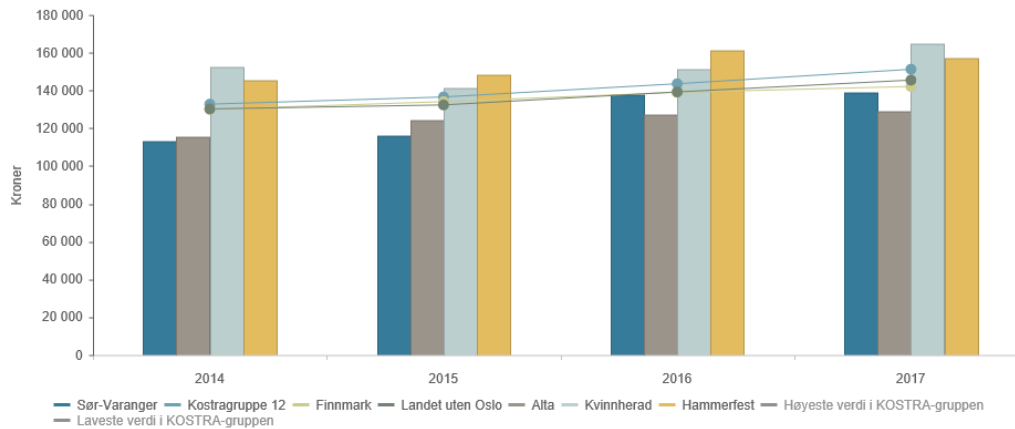
Kilde: Framsikt AS

Det samme resultatet ser man på netto driftsutgifter per innbygger i målgruppen, der Sør-Varanger kommune også bruker mindre enn de fleste en sammenligner seg med, bortsett fra Alta kommune.

Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager(B)

***) Graf er justert med utgiftsbehov

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	113 309	116 266	137 634	139 080
Kostragruppe 12	132 768	136 568	143 575	151 225
Finnmark	130 017	134 088	139 016	142 124
Landet uten Oslo	130 257	132 362	139 243	145 498
Alta	115 376	124 026	126 946	129 250
Kvinnherad	152 223	141 496	151 442	164 646
Hammerfest	145 163	148 377	161 340	157 290

Kilde: Framsikt AS

For å lettere kunne se sammenhengen mellom tilgjengelige ressurser og bruk vises det til kommunens netto driftsutgifter til barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter. Indikatoren sier noe om kommunens prioritering av sektoren (bruken av ubundne midler) i forhold til andre sektorer.

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	9,9 %	9,3 %	9,6 %	9,1 %
Kostragruppe 12	12,5 %	12,1 %	11,9 %	11,8 %
Finnmark	10,9 %	10,5 %	10,3 %	9,9 %
Landet uten Oslo	14,9 %	14,7 %	14,6 %	14,4 %
Alta	14,1 %	13,8 %	13,5 %	13,1 %
Kvinnherad	12,8 %	12,5 %	12,8 %	12,8 %
Hammerfest	14,9 %	14,6 %	13,4 %	12,7 %

Kilde: Framsikt AS

Her ser man at Sør-Varanger kommune ligger lavest i utvalget med henhold til barnehagens andel av totalbudsjettet, med 9,1 % når en tar hensyn til utgiftsbehov.

Sør-Varanger kommune drifter totalt sett barnehagene rimeligere enn sammenligningskommunene, og det viser seg også at kommunen prioriterer ressursene innenfor sektoren ulikt enn andre kommuner med tanke på tjenestenivået i sektoren.

Nto. driftsutg. pr innbygger 2017	Sør-Varanger	Alta	Hammerfest	Kvinnherad	Gj.snitt Kostragr. 12
201 - Barnehage	6 458	6 894	7 564	7 905	7 239
211 - Styrket tilbud til førskolebarn	255	404	539	642	641
221 - Barnehagelokaler og skyss	940	341	1 007	372	712

Kilde: Framsikt AS

Når man ser på netto driftsutgifter per innbygger per funksjon, justert for utgiftsbehov, ser en at Sør-Varanger kommune bruker mindre enn alle sammenligningskommuner på funksjonene knyttet til ordinær barnehagedrift og styrket tilbud til førskolebarn. Kommunen bruker derimot mer på barnehagelokaler enn sammenligningskommunene, bortsett fra Hammerfest. Noe av årsaken til denne fordelingen kan være en relativt ny Skytterhusfjellet barnehage og barnehagestruktur. Desto flere barnehager en har, desto høyere kostnader er bundet opp til lokaler og bygg.

Styrket tilbud til førskolebarn bør sees i sammenheng med tidlig innsats som det ofte refereres til i skolene.

6 Skolene i Sør-Varanger

Dette kapitlet omfatter skolene og inneholder følgende funksjoner:

202	Grunnskole
215	Skolefritidstilbud
222	Skolelokaler
223	Skoleskyss

6.1 Befolkningsutviklingens påvirkning på grunnskolene

	2018	2020	2025	2030	2035	2040	Endring 2018-2040
6-15 år (grunnskole)	1 139	1 115	1 017	1 009	1 056	1 083	-56

Kilde: SSB

Befolkningsframskrivingen fra juni 2018 viser en nedgang i befolkningen for aldersgruppen 6-15 år med 56 barn for perioden 2018-2040. Framskrivningen fra 2016 viste at Sør-Varanger kommune skulle ha 1 202 barn i aldersgruppen innen 2040, men denne prognosen er altså forverret med 119 barn på to år.

6.2 Analyse av grunnskolene

Store deler av denne analysen er utarbeidet i forbindelse med strategisk plan for oppvekst, og avviker dermed noe i forhold til strukturen ellers i dokumentet. Det er blant annet utarbeidet egne økonomiske beregninger innenfor sektoren, der det er benyttet noen regnskapstall fra 2016.

6.2.1 Grunnskolene i Kommunebarometeret

Når Kommunebarometeret omtaler kostnadsnivået i Sør-Varanger kommune trekkes grunnskolen i kommunen frem som en av de sektorene med høyt kostnadsnivå. Netto utgifter til grunnskolen (korrigert for utgiftsbehov) er blant de i høyeste i landet, og er på 407.plass. Kostnadene ble i tillegg litt høyere enn i 2016 justert for lønns- og prisvekst.

Tabellen under viser hvor stor prosentvis forskjell det er fra kommunens eget kostnadsnivå og opp eller ned til de ulike målestokkene. Minus: Kommunen er billigere enn målestokken.

	Snitt landet	Median fylke	Median gruppe	Topp 100	Topp fylke	Topp gruppe
Grunnskole	32	22	21	36	28	30

Kilde: Kommunebarometeret

20 % vekt i barometeret	Grunnskole						366 .plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre 55	
	Kommunens nøkkeltall			Plass	Snitt	Topp	Kommunens karakter			
	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2016	KB 2017	KB 2018	
AVGANGSKARAKTERER: Snitt grunnskolepoeng (10. trinn) siste fire år (10 %)	39,5	39,9	39,9	282	41,0	43,0	2,7	2,9	2,6	
AVGANGSKARAKTERER: Snitt grunnskolepoeng (10. trinn) siste år (5 %)	38,8	40,1	39,4	348	41,4	44,5	1,9	2,9	2,0	
FRAFALL: Andel elever fra kommunen som har fullført og bestått videregående innen fem år (10 %)	55	60	62	374	73	87	1,7	2,1	1,9	
NP 5. TRINN: Andel elever på laveste mestringsnivå, snitt siste fire år (5 %)	31,1	29,4	28,9	195	24,1	19,5	3,3	3,5	3,3	
NP 8. TRINN: Andel elever på laveste mestringsnivå, snitt siste fire år (10 %)	10,1	10,6	9,4	109	8,7	6,2	3,1	2,9	4,0	
NP 9. TRINN: Andel elever på laveste mestringsnivå, snitt siste fire år (10 %)	5,3	5,7	6,4	190	4,9	2,9	3,4	3,4	3,0	
SKOLEBIDRAG: Skoleresultater korrigert for sosiale faktorer på ungdomstrinnet, snitt siste to år (10 %)	3,4	3,3	3,3	236	3,5	3,7	3,5	2,7	2,7	
UTDANNING: Andel lærere med kompetanse til å undervise i norsk, engelsk og matematikk, 1.-7. trinn (5 %)	69	59	65	287	70	100	3,4	2,5	2,5	
UTDANNING: Andel lærere med kompetanse til å undervise i norsk, engelsk og matematikk, 8.-10. trinn (5 %)	46	55	55	318	68	100	2,5	2,7	2,5	
UTDANNING: Andel lærere som oppfyller kravene til undervisning, 1.-7. trinn (2,5 %)	92	87	89	350	95	100	3,8	2,4	3,5	
UTDANNING: Andel lærere som oppfyller kravene til undervisning, 8.-10. trinn (2,5 %)	88	87	85	400	96	100	2,1	2,1	1,4	
TRIVSEL: 7. trinn, snitt siste fem år (5 %)	85	87	88	259	91	95	3,3	3,7	3,5	
TRIVSEL: 10. trinn, siste fem år (5 %)	81	81	81	314	86	90	3,4	3,2	3,4	
SPECIALUNDERVISNING: Andel elever med spesialundervisning 1.-4. trinn, snitt siste fire år (2,5 %)	6,8	6,9	6,8	232	5,2	2,8	3,8	3,3	3,3	
SPECIALUNDERVISNING: Andel elever med spesialundervisning 5.-7. trinn, snitt siste fire år (2,5 %)	11,9	11,6	12,2	299	9,2	5,0	3,8	3,6	3,1	
SPECIALUNDERVISNING: Andel elever med spesialundervisning 8.-10. trinn, snitt siste fire år (2,5 %)	11,5	15,7	15,3	355	10,2	6,3	4,1	2,0	2,1	
LEKSEHJELP: Andel elever 1.-4. trinn som har leksehjelp (2,5 %)	57	46	48	60	16	68	5,0	4,4	4,5	
LEKSEHJELP: Andel elever 5.-7. trinn som har leksehjelp (2,5 %)	19	19	21	235	29	82	2,2	2,1	2,3	
LEKSEHJELP: Andel elever 8.-10. trinn som har leksehjelp (2,5 %)	2	0	6	152	8	51	1,2	1,0	1,6	

Kilde: Kommunebarometeret

Avgangskarakterer på 10. trinn har vært ganske lave de siste fire årene, målt opp mot resten av skole-Norge. 29 % av elevene på 5. trinn har de siste fire årene ligget på laveste mestringsnivået, av tre, noe som er litt lavere enn hva som er normalen i kommune-Norge. På 8. trinn ligger 9 % av elevene på det nederst mestringsnivået (av fem), mens de beste i landet ligger på 6 %.

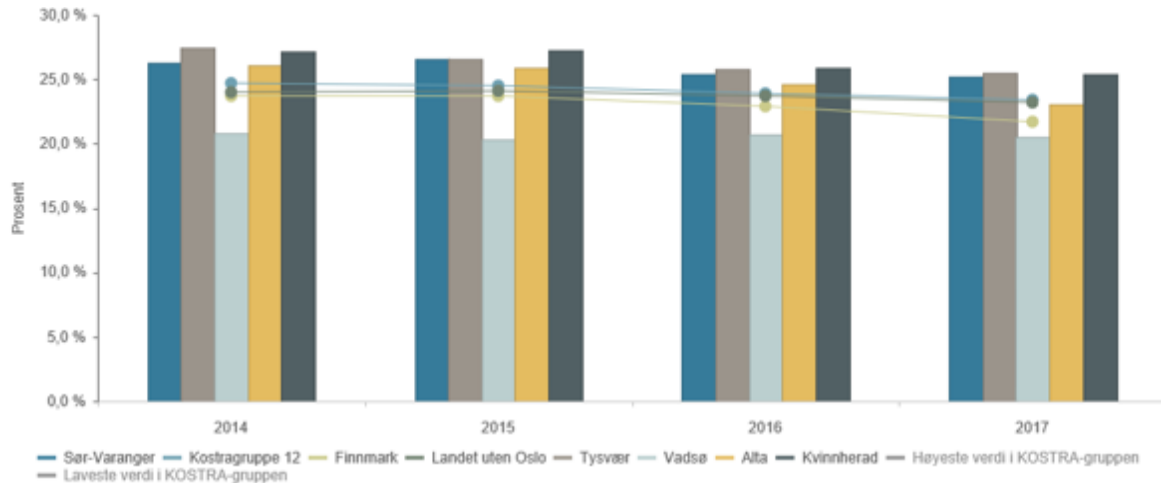
En stor andel av lærerne i barneskolen som underviser i norsk, engelsk og matte oppfyller ikke de nye kompetansekravene, og på ungdomsskolen oppfyller kun 55 % av lærerne de nye kravene til fordypning i fagene der snittet for hele landet er 68 %.

6.2.2 Nøkkeltall

Av Sør-Varanger kommunes samlede netto driftsutgifter ble 25,2 % brukt til grunnskolesektoren i 2017. Kvinnherad kommune er den eneste av sammenligningskommunene som bruker mer.

Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202,215,222,223) i prosent av samlede netto driftsutgifter

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	26,3 %	26,6 %	25,4 %	25,2 %
Kostragruppe 12	24,7 %	24,5 %	23,9 %	23,4 %
Finnmark	23,7 %	23,7 %	22,9 %	21,7 %
Landet uten Oslo	24,0 %	24,1 %	23,7 %	23,2 %
Tysvær	27,5 %	26,6 %	25,8 %	25,5 %
Vadsø	20,8 %	20,3 %	20,7 %	20,5 %
Alta	26,1 %	25,9 %	24,6 %	23,1 %
Kvinnherad	27,2 %	27,3 %	25,9 %	25,4 %

Kilde: Framsikt AS

Tabellen under viser at skolene i Sør-Varanger er beregnet til å være mindre kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet, mens sammenligningskommunene er noe mer kostnadskrevende enn gjennomsnittet. Utgiftsbehovet sier som sagt noe om hvor kostnadskrevende tjenesten er med bakgrunn i kriterier som alderssammensetning, sosiale forhold, kommunestørrelse og bosettingsmønster. Dette indikerer at det ikke er behov for å bruke mer enn landsgjennomsnittet på skole for Sør-Varanger kommune. Man kan altså drive skolene i Sør-Varanger kommune langt rimeligere enn det man gjør i dag, og det fremkommer derfor et sprik mellom reelt behov og kommunens prioriterte fordeling mellom sektorene.

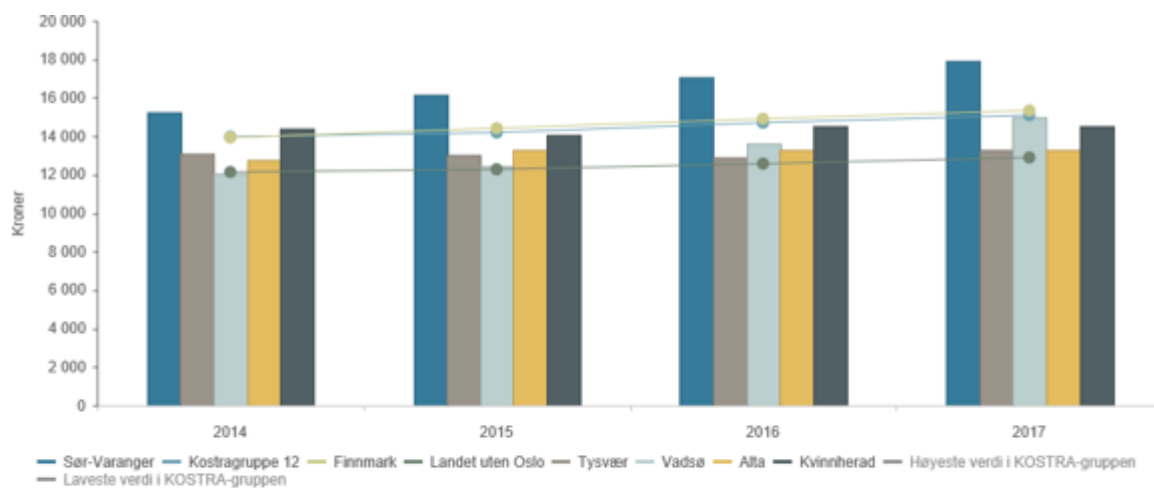

Utgiftsbehov - grunnskole

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	1,028	1,035	1,006	0,993
Kostragruppe 12	1,080	1,076	1,058	1,051
Finnmark	1,099	1,088	1,061	1,049
Landet uten Oslo	1,029	1,028	1,026	1,026
Tysvær	1,290	1,286	1,284	1,292
Vadsø	1,150	1,110	1,085	1,034
Alta	1,183	1,160	1,131	1,120
Kvinnherad	1,155	1,139	1,102	1,094

Kilde: Framsikt AS

Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202,215,222,223), per innbygger, justert for utgiftsbehov

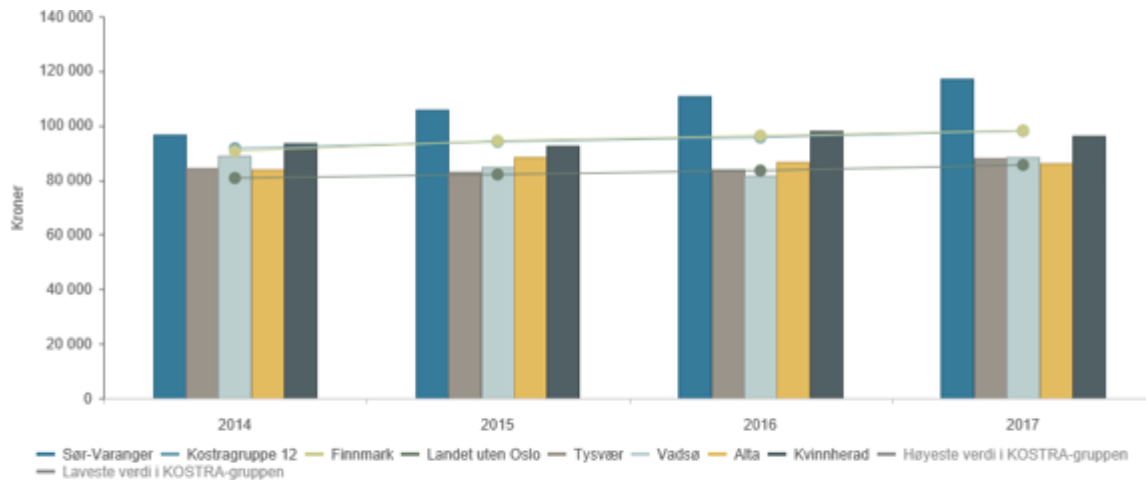

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	15 246	16 180	17 049	17 946
Kostragruppe 12	13 973	14 192	14 704	15 093
Finnmark	13 932	14 415	14 905	15 337
Landet uten Oslo	12 137	12 279	12 573	12 892
Tysvær	13 108	13 025	12 920	13 304
Vadsø	12 078	12 432	13 596	14 986
Alta	12 745	13 285	13 264	13 281
Kvinnherad	14 376	14 050	14 511	14 511

Kilde: Framsikt AS

Når man ser på utgiftsbehovet i sammenheng med netto driftsutgifter per innbygger, som beskriver ressursbruken, ser man at Sør-Varanger kommune prioriterer skole klart høyest i utvalget uavhengig av at utgiftsbehovet er lavere. Kommunen bruker altså mer enn det behovet tilsier.

Hvis en ser på netto driftsutgifter til undervisning og materiell (funksjon 202) ser man også at kostnadene er svært høye per innbygger i målgruppen målt opp mot sammenligningskommunene.

Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år, justert for utgiftsbehov

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	96 483	105 770	110 884	117 060
Kostragruppe 12	91 623	94 044	95 625	98 026
Finnmark	90 593	94 399	96 282	98 130
Landet uten Oslo	80 725	82 040	83 463	85 523
Tysvær	84 295	83 206	83 716	87 903
Vadsø	88 734	84 661	81 567	88 449
Alta	84 079	88 333	86 714	86 122
Kvinnherad	93 362	92 736	97 887	96 440

Kilde: Framsikt AS

Netto driftsutgifter til grunnskoleopplæringen per innbygger 6-15 år var kr 117.060 i 2017 i Sør-Varanger kommune, da er utgiftene justert med utgiftsbehovet. Dette er langt høyere enn alle sammenligningskommuner. Man ser også ut i fra tabellen at det er en økning på kr 20.577 per innbygger i målgruppen fra 2014, og det er Sør-Varanger kommune som øker desidert mest. Nedgang i elevtall, uten reduksjon i drift er noe av årsaken til økningen. Til tross for denne ressursfordelingen scorer kommunen midt på treet på avgangskarakterer, og relativt lavt på utdanningsnivå blant undervisningspersonalet i kommunebarometeret.

Håvard Moe har i sin analyse av Sør-Varanger kommune fra desember 2017 listet opp hva som er kostnadsdriverne for grunnskolesektoren¹:

- Skolestruktur/antall skoler/gjennomsnittlig skolestørrelse
- Gruppestørrelse/antall elever i gruppene, lærertetthet per elev
- Lærenes ansiennitet, dvs. lønnsnivå og utdanningsnivå
- Andel elever som mottar spesialundervisning
- Forbruksmateriell og inventar / utstyr

¹ http://www.svk.no/getfile.php/3994816.652.npwtuqnw7utwqa/S%C3%B8r-Varanger_kommune_KOSTRA_Endelige_tall_pr_15.juni_2017_sendt.pdf

6.2.2.1 Gjennomsnittlig skolestørrelse

Man beregner gjennomsnittlig skolestørrelse ved å se på forholdet mellom antall elever ved de kommunale grunnskolene mot antall kommunale skoler.

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	108	107	105	114
Kostragruppe 12	141	146	149	151
Finnmark	114	118	115	119
Landet uten Oslo	213	217	220	223
Tysvær	203	205	211	207
Vadsø	163	258	253	236
Alta	157	164	166	176
Kvinnherad	103	102	113	112

Kilde: Framsikt AS

Her ser man at det i snitt er 114 elever per skole i Sør-Varanger, mens det i Alta er 176 elever per skole. Tysvær kommune har i gjennomsnitt 207 elever per skole. Dette forklarer en del av høy netto driftsutgift per innbygger for Sør-Varanger kommune, samt nødvendigheten av tiltak som skal gi en økonomisk bærekraftig Sør-Varanger kommune i fremtiden.

6.2.2.2 Gjennomsnittlig gruppestørrelse

Indikatoren som beregner gjennomsnittlig gruppestørrelse ser på forholdet mellom elevtimer og lærertimer. Elevtimer er det samlede antall timer elevene har krav på for hvert trinn. Lærertimer er det samlede antall timer lærerne underviser i ordinære lærertimer, samt individuelt tildelte timer til spesialundervisning, samisk tospråklig fagopplæring, norsk som andrespråk og tegnspråk. Dette gir et bilde av hvor mange elever som i gjennomsnitt befinner seg i undervisningssituasjonen til den enkelte lærer.

Sør-Varanger kommune har den minste gjennomsnittlige gruppestørrelsen i 1.-10. trinn i forhold til sammenligningskommunene. Det er i gjennomsnitt 8,9 elever per gruppe i Sør-Varangerskolene, mens det i Alta er 10,9 elever per gruppe.

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	8,7	9,1	8,3	8,9
Kostragruppe 12	11,2	11,1	11,0	11,0
Finnmark	9,6	9,5	9,3	9,3
Landet uten Oslo	13,6	13,5	13,4	13,2
Tysvær	13,7	13,9	13,4	13,1
Vadsø	9,5	9,9	10,2	9,4
Alta	11,7	11,3	11,0	10,9
Kvinnherad	12,2	12,5	12,8	12,3

Kilde: Framsikt AS

6.2.2.3 *Spesialundervisning***Andel elever som mottar spesialundervisning**

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	10,1 %	11,0 %	11,2 %	11,1 %
Kostragruppe 12	9,8 %	9,5 %	9,2 %	9,0 %
Finnmark	9,9 %	10,1 %	10,2 %	10,0 %
Landet uten Oslo	8,1 %	7,9 %	7,8 %	7,9 %
Tysvær	7,4 %	7,6 %	6,8 %	8,0 %
Vadsø	5,5 %	4,9 %	4,3 %	4,7 %
Alta	9,6 %	10,0 %	9,8 %	8,9 %
Kvinnherad	8,4 %	8,1 %	8,1 %	7,9 %

Kilde: Framsikt AS

Sør-Varanger kommunes andel av elever som mottar spesialundervisning er ikke så høy sammenlignet med Finnmark, men ser man i forhold til andre sammenlignbare kommuner er det langt flere elever som mottar spesialundervisning.

Andel timer bruk til spesialundervisning av antall lærertimer totalt

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	30,2 %	29,0 %	26,8 %	25,5 %
Kostragruppe 12	20,4 %	19,6 %	19,1 %	19,2 %
Finnmark	20,2 %	19,5 %	19,2 %	18,1 %
Landet uten Oslo	17,4 %	17,6 %	17,5 %	17,7 %
Tysvær	11,9 %	11,3 %	15,3 %	15,8 %
Vadsø	15,3 %	12,6 %	11,9 %	9,6 %
Alta	15,2 %	14,7 %	17,1 %	15,8 %
Kvinnherad	17,9 %	17,3 %	18,0 %	17,5 %

Kilde: Framsikt AS

Når en ser på andelen timer brukt til spesialundervisning av antall lærertimer totalt skiller Sør-Varanger derimot seg ut. Kommunen bruker 25,5 % av samlet antall lærertimer i grunnskolen til spesialundervisning. Dette er langt høyere enn sammenligningskommunene og kan tyde på at de elevene som mottar spesialundervisning i kommunen i snitt mottar flere timer enn andre kommuner.

Med bakgrunn i befolkningsutvikling, kommunebarometeret og nøkkeltall er det utarbeidet en analyse i forbindelse med strategisk plan for oppvekst der en tar for seg flere faktorer som påvirker ressurstildelingen til skolene og kostnadene per skole.

6.2.3 Inntektssystemet fra staten

Rammeoverføringen fra staten beregnes ut ifra alderssammensetning, bosettingsmønster og ulike levekår. Formålet med inntektssystemet er å bidra til at kommunene skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne, og systemet kompenserer derfor for ulike kostnadsforskjeller mellom kommunene i Norge. Dette gjøres blant annet gjennom utgiftsutjevning ved at kommuner som er dyrere å drive får omfordelte midler fra kommuner som er rimeligere å drive. Det er opp til kommunen selv å fordele potten slik de ønsker og kan derfor prioritere tjenestetilbudet slik de vil. I tillegg bidrar skatteutjevningen til at skatteinntekter omfordeles til kommuner som ligger under landsgjennomsnittet i skatteinntekter. Fordelingen av tildelte midler til kommunene er blant annet knyttet til antall innbyggere i ulike aldersgrupper.

I beregningen under er det forutsatt at innbyggertilskuddet i rammeoverføringen fra staten som er knyttet til aldersgruppen 6-15 år kun er brukt på grunnskole. Rammeoverføringen til kun grunnskole ville vært noe mindre om man tok hensyn til alle tjenestene aldersgruppen mottar.

2017 tall	Beregnet ramme per elev Sør-Varanger	Sum ramme alle elever Sør-Varanger*	Regnskap 2017 Sør-Varanger	Avvik ramme og faktisk bruk 2017
Sum rammeinntekt	110 000	126 060 000	169 800 000	- 43 740 000

2017 tall	Gj.snitt kostnad per elev landet**	Sum stipulert kostnad alle elever SVK*	Regnskap 2017 Sør-Varanger	Avvik gj.snitt kostnad og faktisk bruk 2017
Undervisning, materiell	91 100	104 400 600	135 900 000	-31 499 400
Skoleskyss, skolelokaler	21 000	24 066 000	33 900 000	-9 834 000
Sum kostnad	112 100	128 466 600	169 800 000	-41 333 400

*elevtall = 1 146 jf. Ressursstyringsmodell 2017, ** gjennomsnittskostnad per elev for landet i KOSTRA 2017

I følge KOSTRA 2017, der regnskapstall fra 2016 er grunnlaget, er gjennomsnittskostnadene per elev i landet i kommunal grunnskole kr 112.100 per år. Fordelingen mellom undervisning og materiell og lokaler og skoleskyss er henholdsvis kr 91.100 og kr 21.000 per elev. Staten overfører igjennom inntektssystemet ca. kr 110.000 per innbygger i aldersgruppen 6-15 år i rammetilskudd til Sør-Varanger kommune. Hvis budsjett 2017 til skolene i Sør-Varanger hadde vært basert på inntektssystemet fra staten ville rammen til grunnskoleopplæringen vært om lag 126 mill. kroner, med bakgrunn i et elevtall på 1 146. Kostnaden ville vært 128,5 mill. kroner hvis man tar utgangspunkt i gjennomsnittlig kostnad per elev i landet.

Grunnskolen i Sør-Varanger budsjetteres per i dag gjennom en ressursstyringsmodell. I tillegg er det andre kostnader som er knyttet til grunnskoleopplæringen som blant annet SFO, PP-tjenesten, IT-systemer i skolene, og lærlinger. Totalt for alle grunnskolene, PP-tjenesten, SFO og lærlinger ble det budsjettert med en total ramme på 133,45 mill. kroner i 2017, mens regnskapet for 2017 viste et resultat på 135,9 mill. kroner.

Sør-Varanger kommune budsjetterte med 3,06 mill. kroner til skoleskyss i 2017, mens skolelokaler var budsjettert med 31,58 mill. kroner. Regnskapet for 2017 viste henholdsvis 3,3 mill. kroner og 33,9 mill. kroner. En foreløpig beregning av årlige kostnader til renter og avdrag på nye Bjørnevatn skole utgjør 11,5 mill. kroner med dagens rentenivå på om lag 2 %. Det er varslet økning i rentenivået, og 1 % renteøkning medfører økt driftskostnad på 2,5 mill. kroner noe som er en vesentlig økning.

Hvis man oppsummerer beregningen over, viser resultatet for 2017 et samlet forbruk til grunnskolene i Sør-Varanger kommune 169,8 mill. kroner, mens inntektssystemet fra staten gir en rammeoverføring til skolene på om lag 126 mill. kroner. **Beregnet bruker altså Sør-Varanger kommune 43,8 mill. kroner mer på grunnskole enn det inntektssystemet tilsier.**

6.2.4 Kostnad per elev i Sør-Varanger

Kostnad per elev per skole er beregnet ut ifra netto regnskapstall for 2017 og er fordelt per funksjon, inntektene er altså hensyntatt. Beregningen viser hva kostnaden per elev er på henholdsvis grunnskoleopplæring, skolefritidsordning og skoleskyss (funksjon 202,215,223) og skolelokaler (funksjon 222). Kostnader knyttet til ordinær skole drift som fordeles på grunnskolene, skolefritidsordningen og skoleskyss er lærerressurser, assistenter, ledelse, driftskostnader, og skoleskyss etter vedtak. Kostnader til skolelokaler er blant annet avskrivninger og FDV – kostnader som strøm, brøyting, oljefyring og lønnskostnader til vaktmester og renholdere. Her er det antatt at FDV, renhold og avskrivningskostandene er lik på henholdsvis Kirkenes barne- og ungdomsskole.

Kostnad per elev per skole

	Kostnad per elev (202,215,223)	Kostnad per elev FDV (222)	Kostnad per elev Renhold (222)	Kostnad per elev avskrivn. (222)	Kostnad per elev Totalt
KIRKENES BARNESKOLE	87 537	6 820	4 975	21 841	121 173
HESSING FLERBRUKSSENTER	100 867	11 673	4 502	8 005	125 047
SANDNES SKOLE	113 333	9 458	5 788	7 104	135 683
BJØRNEVATN SKOLE	120 778	8 511	5 938	2 945	138 172
KIRKENES UNGDOMSSKOLE	122 806	6 820	4 975	21 841	156 442
PASVIK SKOLE	138 350	14 048	8 699	7 145	168 242
JAKOBSNES OPPVEKSTSENTER	191 579	19 298	13 285	13 666	237 828
BUGØYNES OPPVEKSTSENTER	213 059	47 713	21 203	9 712	291 687
JARFJORD OPPVEKSTSENTER	246 000	43 846	30 083	6 055	325 984
SKOGFOSS OPPVEKSTSENTER	310 727	52 836	16 385	8 392	388 340
NEIDEN OPPVEKSTSENTER	321 520	141 196	17 311	20 024	500 051

I tabellen over ser en at det er de største skolene som er de rimeligste å drifte når en ser på kostnad per elev. Det er henholdsvis Kirkenes barneskole og Hesseng flerbrukscenter som fremstår som de rimeligste skolene å drifte. Hvis en ser på kostnader til ordinær drift, og ser bort i fra kostnader knyttet til skolelokaler, er det fortsatt de største skolene som er mest kostnadseffektiv. Kirkenes barneskole skiller seg ut som den mest rimeligste å drifte.

6.2.5 Sammenlignbare kommuner

Sør-Varanger kommune er en del av Kostragruppe 12 som inkluderer 19 sammenlignbare kommuner. Kostragruppe 12 inneholder mellomstore kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og høye frie disponible inntekter. I denne sammenhengen påpekes det at Sør-Varanger kommune er med på å dra gjennomsnittet i gruppen ned, siden kommunen har høye netto driftsutgifter per innbygger sammenlignet med de andre kommunene i gruppen. Kvinnherad kommune er ikke en del av kostragruppen, men er tatt med for å vise hvordan en kommune med mindre inntekter enn Sør-Varanger kommune drifter skolene.

	Antall innbyggere per 4. kvartal 2017	Antall innbyggere 6-15 år	Andel innbyggere 6-15 år	Antall skoler 2017
Sør-Varanger kommune	10 171	1 158	11,4 %	10
Tysvær kommune	11 023	1 714	15,5 %	10
Vadsø kommune	6 033	754	12,5 %	3
Alta kommune	20 635	2 767	13,4 %	15
Kvinnherad kommune	13 180	1 734	13,1 %	16

Innbyggertall er hentet fra SSB, antall skoler er hentet fra kommunenes hjemmesider.

Tabellen over viser at Sør-Varanger kommune har lavest andel innbyggere i aldersgruppen 6-15 år sett i forhold til sammenligningskommunene.

Hvis en tar utgangspunkt i tabellen over for å synliggjøre hvilket teoretisk handlingsrom kommunen har sammenlignet med andre er det utarbeidet en beregning som viser Sør-Varanger kommunes innsparingspotensial for skolesektoren. Utgangspunktet for beregningen er antall innbyggere og netto driftsutgifter til skole per innbygger.

	Netto driftsutg. pr innbygger alle funksjoner*	Netto driftsutg. pr innbygger funksjon 202 - grunnskole	Innsparingspotensial (alle funksjoner*)	Innsparingspotensial (funksjon 202)
Sør-Varanger kommune	17 952	13 943		
Tysvær kommune	13 867	10 874	41,5 mill. kroner	31,2 mill. kroner
Vadsø kommune	15 766	10 687	22,2 mill. kroner	33,1 mill. kroner
Alta kommune	14 204	10 798	38,1 mill. kroner	32 mill. kroner

Kvinnherad kommune	15 093	11 948	29 mill. kroner	20,3 mill. kroner
Gj.snitt kostragruppen	15 732	12 055	22,6 mill. kroner	19,2 mill. kroner

*Funksjoner: 202 – grunnskole, 213 – voksenopplæring, 215 – SFO, 222 – skolelokaler, 223 – skoleskys. Beregningene er gjort etter KOSTRA-tall 2017 fra Framsikt AS.

Tabellen over forklarer noe av plasseringen i kommunebarometeret fordi Sør-Varanger kommune bruker mest på skole per innbygger i forhold til sammenligningskommunene. Dette til tross for at kommunen har en lavere andel innbyggere i målgruppen. Kvinnherad kommune mottar mindre overføringer fra staten og har i tillegg en større andel innbyggere i aldersgruppen 6-15 år, men de bruker 20,3 mill. kroner mindre enn Sør-Varanger kommune på grunnskole. Når man leser budsjett 2018 til Kvinnherad kommune er de likevel i gang med kutt i skolen på grunn av sviktende elevtall. Konsekvensene av kuttet i skolen beskrives slik:

«Konsekvensar for drifta:

- *Større elevgrupper per lærar og færre ressursar til tilpassa opplæring.*
- *Fleire elevar i gruppene til spesialundervisning og særskild norskopplæring*
- *Reduksjon i talet på valfag på ungdomstrinnet og feire elevar i praktisk- estetiske fag*
- *Reduksjon i turar og ekskursjonar. Leirskule er allereie avslutta.*
- *Reduksjon i innkjøp av lærebøker og læringsmateriell*
- *Ressursane til innføringsklassane er tekne ut av budsjetta og tilboda vert lagde ned.*
- *Vedtektene i SFO må endrast slik at inntektene aukar og utgifene går ned.*

Konsekvensar for tilsette:

- *Reduksjon av assistentstillingar i undervisninga*
- *Lærarane får fleire elevar som dei skal følgja opp og dette kan føra til auka slitasje.*
- *Mogleg at nokre tilsette må endre arbeidsplass grunna overtal.»*

Kilde: kvinnherad.kommune.no

Andelen innbyggere 6-15 år i Tysvær kommune er 15,5 % jf. tidligere tabell. Man kan derfor anta at kommunen får tildelt større ramme til aldersgruppen 6-15 år enn det Sør-Varanger kommune får. Når man korrigerer for utgiftsbehovet driver Tysvær kommune likevel grunnskolesektoren 41,5 mill. kroner billigere enn Sør-Varanger. I Kommunebarometeret står det at nøkkeltallene for Tysvær kommune er litt bedre enn de økonomiske forutsetningene kommunen har. Dette tyder på at de prioriterer tjenestetilbudet mellom sektorene i kommunen annerledes enn det Sør-Varanger gjør. I årets Kommunebarometer havner Tysvær kommune på 202. plass, mens grunnskolen havner på 229. plass. Kommunen utmerker seg på høy andel lærere som oppfyller kravene til undervisning i 1.-7. trinn og lav andel elever med spesialundervisning i 8.-10. trinn. I tillegg har de en lav andel elever på laveste mestringsnivå fra 8. til 9. trinn.

Når man sammenligner Sør-Varanger med Alta kommunes plassering i Kommunebarometeret ser man at også Alta kommune rangeres lavt. Kommunen havner totalt på 415. plass og

grunnskolesektoren havner på en 393. plass, men kostnadmessig driver Alta kommune grunnskolene i overkant av 30 mill. kroner rimeligere enn Sør-Varanger.

Når man ser på både Tysvær kommune og Alta kommune i sammenheng med Sør-Varanger kan det tyde på at det ikke nødvendigvis er ressurstildelingen sektorene får som er avgjørende for om man lykkes med tjenestetilbudet.

6.3 Oppsummering av analyse grunnskole

Med bakgrunn i befolkningsutviklingen, alderssammensetning og utgiftsbehov i grunnskolen ser man at Sør-Varanger kommune bruker langt flere ressurser enn sammenligningskommunene på grunnskole. Sør-Varanger kommune bruker mer penger til grunnskole både per innbygger og per innbygger i aldersgruppen 6-15 år, og har lavere gruppestørrelse enn alle sammenligningskommuner. I tillegg er rammeoverføringen fra staten redusert på bakgrunn av færre innbyggere som genererer inntekter til aldersgruppen. Noe av grunnen til at Sør-Varanger kommune bruker mer enn andre kommuner på grunnskole er at utgiftene til sektoren har fortsatt å øke, selv om brukergruppen over tid er redusert. Samtidig ser man av plasseringen i kommunebarometeret at resultatene fra nasjonale prøver er stabilt lavere enn landsgjennomsnittet. I tillegg viser det seg at andelen lærere som oppfyller kompetansekrav er relativt lave, og andelen timer brukt til spesialundervisning langt høyere enn sammenligningskommunene og landet for øvrig.

7 Barnevern

Dette kapittelet omfatter følgende tjenestefunksjoner:

244	Barnevernstjeneste
251	Barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet
252	Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet

7.1 Befolkningsutviklingens påvirkning av barneverntjenestene

	2018	2020	2025	2030	2035	2040	Endring 2018-2040
0-20 år	2 276	2 214	2 144	2 104	2 129	2 172	-104

Kilde: ssb.no

Målgruppen for barneverntjenester er i stor grad innbyggerne i alderen 0-20 år.

Befolkningsprognosene fra SSB viser at det samlet forventes en nedgang i målgruppen på 104 personer frem til 2040.

7.2 Barnevernet i Kommunebarometeret

Kommunebarometeret rangerer Sør-Varanger som nummer 369. for barnevernstjenesten i 2017.

Dette er en nedgang fra foregående år da kommunen ble rangert som nummer 361.

Saksbehandlingstiden har forverret seg, men man ser samtidig at andelen barn under omsorg som har omsorgsplan er bedret, samt at arbeidet med tidlig innsats bidrar til forbedring.

10 % vekt i barometeret	Kommunens nøkkeltall				Plass		Snitt		Topp		Andel nøkkeltall som har blitt bedre		
	Kommunens karakter			369 .plass			75						
	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2016	KB 2017	KB 2018	
OMFANG: Andel barn i barnevernet, korrigert for behovet (15 %)	6,2	6,3	5,5	238	4,3	3,2	3,5	3,6	4,5				
SAKSBEHANDLINGSTID: Andel undersøkelser m behandlingstid under 3 mnd (15 %)	63	62	65	347	87	100	2,9	2,5	2,7				
SAKSBEHANDLINGSTID: Andel undersøkelser med behandlingstid under 3 mnd, snitt siste fire år (10 %)	54	56	56	393	81	94	1,8	1,6	1,3				
INSTITUSJON: Andel barn i institusjon og fosterhjem (10 %)		41	42	108	34	22		3,2	2,5				
INSTITUSJON: Andel barn i institusjon og fosterhjem, snitt siste fire år (10 %)		40	42	121	32	23		2,9	2,7				
ÅRSVERK: Stillinger med fagutdanning, per 1.000 mindreårige (10 %)	4,9	4,7	5,5	128	4,8	8,8	3,1	2,5	3,2				
ÅRSVERK: Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk, f244 (5 %)	28	29	21	246	20	11	2,4	1,9	3,7				
PLAN: Andel barn under omsorg som har omsorgsplan (5 %)	85	94	93	226	94	100	3,8	4,9	4,7				
PLAN: Andel barn under omsorg som har omsorgsplan, siste fire år (5 %)	80	84	86	251	92	100	2,9	3,0	2,9				
PLAN: Andel barn med utarbeidet plan (5 %)	72	64	77	230	85	100	3,5	2,4	3,7				
PLAN: Andel barn med utarbeidet plan, snitt siste fire år (5 %)	68	67	69	261	83	99	3,0	2,8	2,6				
TIDLIG INNSATS: Netto utgifter til forebygging, helsestasjon og skolehelsestjeneste, per innb. 0-5 år (2,5 %)	5 418	6 064	8 068	326	9 064	20 319	1,0	1,1	1,8				
BRUKERPERSPEKTIV: Brukerundersøkelser siste fire år (2,5 %)	1	2	3	1	0	3	6,0	6,0	6,0				

Det er positivt at andelen barn i barnevernet er lavt, men man kan også argumentere for at lav andel indikerer at barnevernet ikke er nok involvert. I snitt overholder kommunene nå den normale saksbehandlingsfristen, men i Sør-Varanger kommune er det relativt mange saker som tar mer enn tre måneder å behandle og statistikken over de fire siste årene under ett er svakt målt mot resten av landet. Bemanningen av fagpersonell i Sør-Varanger er middels, men bemanningen ble en del bedre enn i fjor.

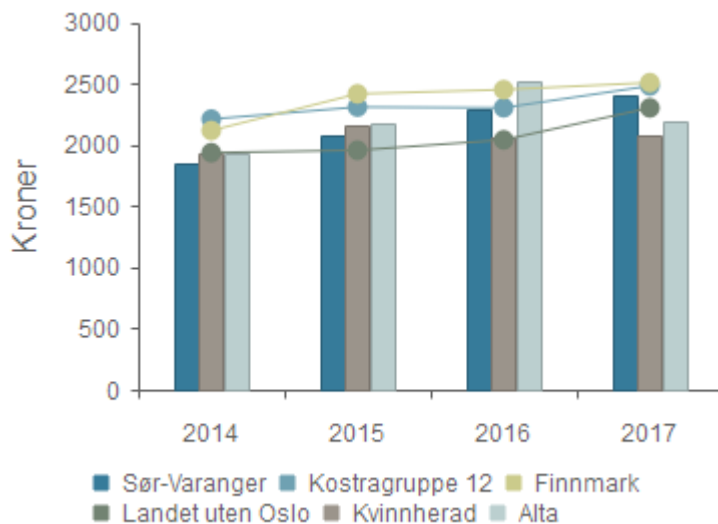
7.3 Analyse av barnevernet

	Sør-Varanger 2016	Sør-Varanger 2017	Kvinnherad	Alta	Landet uten Oslo	Finmark	Kostragruppe 12
Netto driftsutg. til barneverntj. i % av kommunens samlede netto driftsutg.	3,4 %	3,4 %	3,1 %	3,7 %	3,9 %	3,6 %	3,6 %
Utgiftsbehov - Barnevern	1,004	0,982	0,954	1,136	0,977	1,067	0,997

Tabellen ovenfor viser først hvor stor andel av kommunens netto driftsutgifter som ble brukt til barneverntjenesten. Deretter viser tabellen utgiftsbehovet for barneverntjenestene sammenlignet med andre i utvalget. Sør-Varanger kommune er i 2017 beregnet å være 1,8 % mindre kostnadskrevende å drive enn gjennomsnittskommunen i landet.

Netto driftsutgifter til barneverntjeneste pr innbygger, korrigert for utgiftsbehov

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	1 843	2 080	2 287	2 399
Kostragruppe 12	2 208	2 306	2 301	2 478
Finnmark	2 115	2 414	2 448	2 506
Landet uten Oslo	1 934	1 953	2 039	2 300
Kvinnherad	1 929	2 166	2 063	2 068
Alta	1 927	2 180	2 515	2 188

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

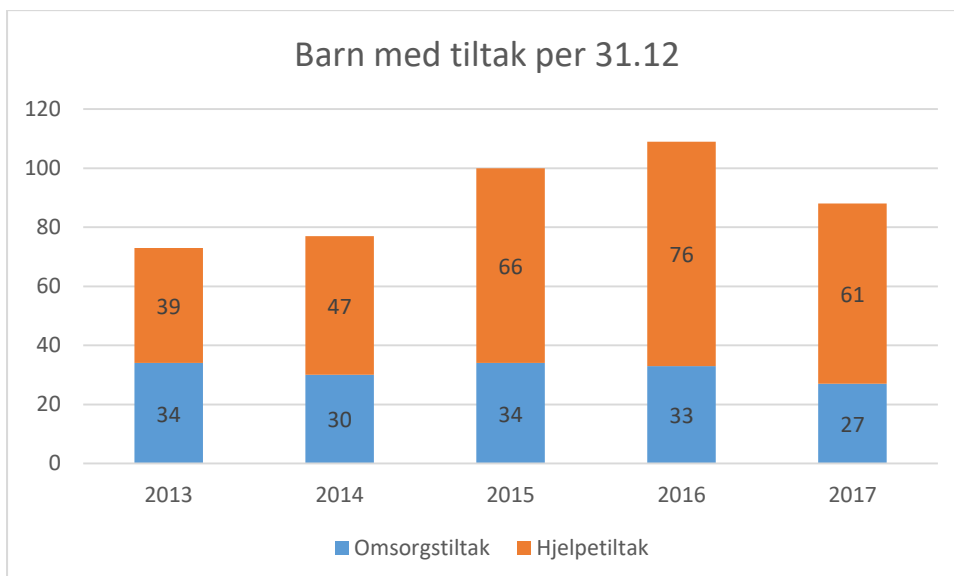
**) Graf er justert med utgiftsbehov

Indikatoren, netto driftsutgifter til sammen per innbygger, viser driftsutgiftene inkludert avskrivninger etter at driftsinntektene, som bl.a. inneholder øremerkede tilskudd fra staten og andre direkte inntekter, er trukket fra. De resterende utgiftene må dekkes av de frie inntektene som skatteinntekter, rammeoverføringer fra staten mv., og indikatoren viser dermed også prioriteringen av disse inntektene. Sør-Varanger har i løpet av de siste fire årene økt driftsutgiftene til tross for at utgiftsbehovet er redusert, og er i 2017 høyere enn Alta, Kvinnherad og gjennomsnittet i landet.

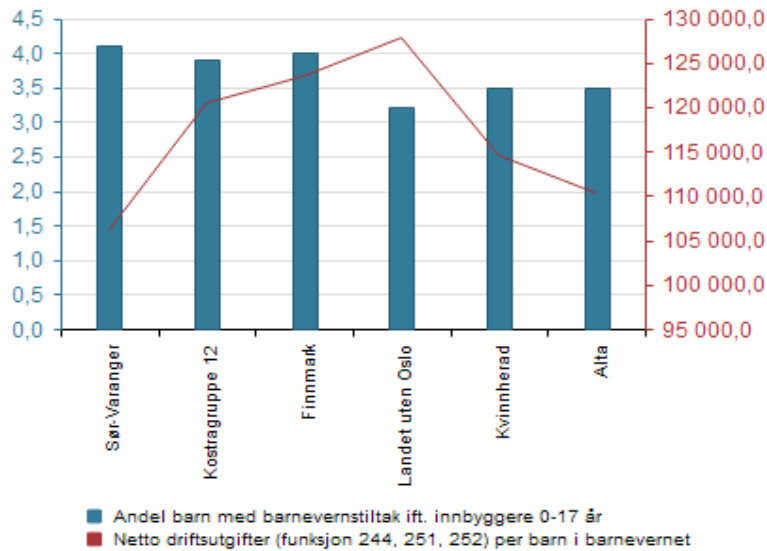
	SVK 2016	SVK 2017	Kvinnherad	Alta	Landet u/Oslo	Finnmark	Kostra Gr. 12
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	5,1 %	4,1 %	3,5 %	3,5 %	3,2 %	4,0 %	3,9 %
Andel barn med hjelpetiltak (fnr 251) ifht innb. 0-17 år	3,2 %	2,5 %	2,0 %	2,2 %	2,0 %	2,2 %	2,4 %
Andel barn med tiltak utenfor ordinær familie (fnr 252) ifht innb. 0-17 år	1,9 %	1,6 %	1,4 %	1,4 %	1,1 %	1,8 %	1,5 %

Tabellen ovenfor viser andel barn med barneverntiltak, og andelen barn med tiltak som er plassert i forhold til antall barn i aldersgruppen 0-17 år. Her har Sør-Varanger høye verdier sammenlignet med utvalget, men tallene er redusert fra 2016 til 2017.

Pr 31.12.17 var det 88 barn som hadde tiltak fra barneverntjenesten i Sør-Varanger, dette er 21 færre barn enn på samme tidspunkt året før.

Andel barn 0-17 år med barnevernstiltak og netto utgift per barn i barnevernet

	Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn i barnevernet
Sør-Varanger	4,1 %	106 135
Kostragruppe 12	3,9 %	120 421
Finnmark	4,0 %	123 456
Landet uten Oslo	3,2 %	127 775
Kvinnherad	3,5 %	114 522
Alta	3,5 %	110 264

Sør-Varanger kommune har den høyeste andelen barn med barneverntiltak i aldersgruppen 0-17 år i forhold til dem man sammenligner seg med. Imidlertid er netto driftsutgifter i Sør-Varanger lavest i gruppen presentert ovenfor.

8 Kultur og idrett

Dette kapittelet omfatter følgende tjenestefunksjoner:

231	Aktivitetstilbud til barn og unge
370	Bibliotek
373	Kino
375	Museer
377	Kunstformidling
380	Idrett og tilskudd til andres idrettslag
381	Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg
383	Musikk- og kulturskoler
385	Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andre kulturbygg
386	Kulturbygg

8.1 Kultur i Kommunebarometeret

Kultur <i>2,5 % vekt i barometeret</i>	Kommunens nøkkeltall				Plass		Snitt		Topp		Andel nøkkeltall som har blitt bedre		
					81 .plass						45		
	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2016	KB 2017	KB 2018	Kommunens karakter			
BIBLIOTEK: Besøk i folkebibliotek per innbygger (7,5 %)	3,2	5,7	4,9	122	4,6	8,9	2,4	3,9	3,5				
BIBLIOTEK: Andel av voksne som er aktive lånere på biblioteket (fra Norsk kulturindeks, Telemarksforskning) (5 %)	18	17	16	160	14	26	4,0	3,9	3,6				
BIBLIOTEK: Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger (5 %)	3,5	2,5	2,6	276	3,0	7,1	2,2	1,9	2,0				
BARN OG UNGE: Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud for barn og unge (15 %)	1 319	1 554	1 213	165	1 294	3 444	2,9	3,3	2,8				
IDRETT: Netto driftsutgifter til idrett og idrettsanlegg per innbygger (15 %)	1 374	1 367	1 323	39	775	1 621	5,5	5,7	5,0				
KINO: Kinobesøk per innbygger (2,5 %)	2,6	2,6	2,5	53	2,2	4,0	4,1	3,8	4,1				
SYSSELSATTE: Ansatte kulturarbeidere i kommunen (fra Norsk Kulturindeks, Telemarksforskning), per 1.000 innbyggere (15 %)	7,9	7,8	8,5	53	9,2	12,5	3,7	3,9	4,2				
MUSIKKSKOLE: Andel av elevene som går på kommunens musikk- og kulturskole (10 %)	27	26	27	146	15	52	3,2	3,0	3,1				
MUSIKKSKOLE: Antall timer per elev (fra Norsk Kulturindeks, Telemarksforskning) (5 %)	17	9	15	119	13	24	4,1	1,2	3,4				
FRITIDSSENTER: Antall besøk i året, per innb. under 20 år (10 %)	0,9	0,4	0,7	281	1,9	10,1	1,4	1,2	1,3				
FRIVILLIGE: Andel av kulturutgiftene som er overført til frivillige (10 %)	1,6	5,1	2,6	322	6,8	18,7	1,2	2,2	1,5				

Sør-Varanger kommune er blant de 100 beste i årets barometer innenfor kultur. Besøk i biblioteket i kommunen er på et normalt nivå målt per innbygger, og blant den vokse befolkningen er det flere registrerte aktive lånere enn landsgjennomsnittet. I Sør-Varanger ser man at sysselsettingen av kulturarbeidere en litt over normalen målt mot folketallet. Andelen barn som benytter seg av kultur - og musikkskole er høyere enn gjennomsnittet i landet.

8.2 Analyse av kultursektoren

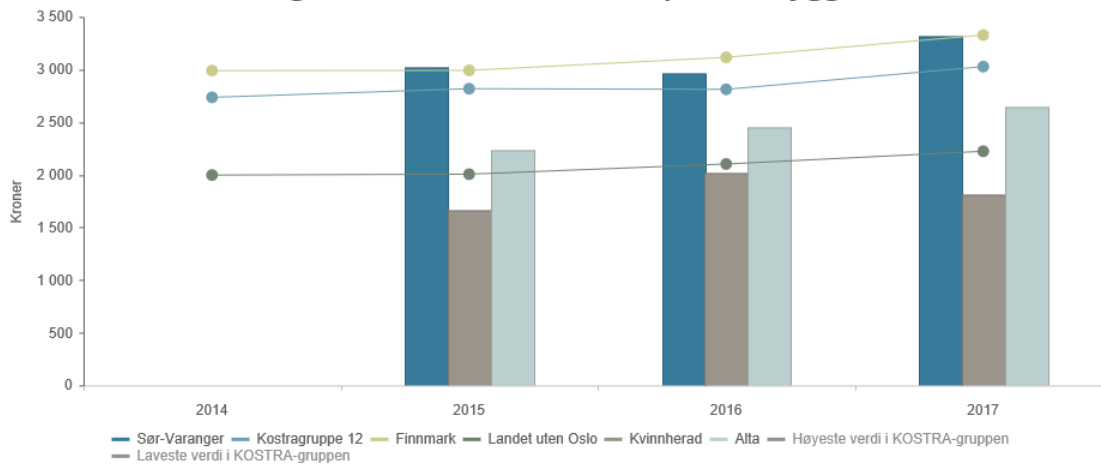
Sør-Varanger kommune brukte 4,7 % av kommunens totale nettodriftsutgifter til kulturformål i 2017. Det er høyest i utvalget.

	SVK	Kvinnherad	Alta	Finnmark	Landet u/Oslo	KOSTRA-gruppe 12
Netto driftsutgifter til kultur i prosent av totale netto driftsutgifter	4,7 %	2,9 %	4,1 %	4,5 %	3,9 %	4,5 %

Kilde: Framsikt AS

Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner(B)

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger		3 026	2 968	3 318
Kostragruppe 12	2 736	2 818	2 812	3 028
Finnmark	2 990	2 992	3 116	3 328
Landet uten Oslo	1 998	2 006	2 103	2 224
Kvinnherad		1 663	2 016	1 818
Alta		2 239	2 456	2 646

Kilde: Framsikt AS

Sør-Varanger kommunen brukte kr 3.318 per innbygger til kultur i 2017, det er kr 1.094 mer enn gjennomsnittet i landet som bruker kr 2.224 per innbygger. Dersom Sør-Varanger skulle brukt likt som landsgjennomsnittet ville kommunen med 10 171 innbyggere brukt 11,1 mill. kroner mindre til kulturformål.

Tabellen under viser netto driftsutgifter per innbygger til kultur fordelt per tjenesteområde.

	SVK	Kvinnherad	Alta	Finnmark	Landet u /Oslo	KOSTRA-gruppe 12
Aktivitetstilbud til barn og unge	151	70	165	186	164	183
Bibliotek	313	392	252	414	283	364
Kino	79	11	116	67	9	55
Museer	309	20	3	100	72	111
Kunstformidling	3	-2	2	21	118	48
Idrett og tilskudd til andres idrettslag	48	199	385	293	221	391
Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	1279	11	899	1058	513	793
Musikk- og kulturskoler	493	342	260	390	300	409
Andre kulturaktiviteter	218	292	330	308	282	248
Kulturbygg	425	480	235	490	262	425

Oversikten over viser at den klart største andelen av kulturmidler i Sør-Varanger kommune går til kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg, og kommunen prioriterer dette høyest av alle i utvalget. Om man i tabellen over ser utgiftene til kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg i sammenheng med

tilskudd til idrett blir forskjellen mellom sammenligningskommunen mindre. Kvinnherad skiller seg ut med lavest kostnader til idrettsformål. Museer og musikk- og kulturskole er også høyt prioritert i Sør-Varanger sammenlignet med andre.

8.2.1 Musikk – og kulturskole

Når det gjelder gjennomsnittlig brukerbetaling per bruker til musikk – og kulturskole ser en at Sør-Varanger kommune er billigst i utvalget.

Brukerbetalingene for kommunale tjenester til musikk – og kulturskole

	Antall elever	Brukerbetaling 2017	Gj.snittlig brukerbetaling pr bruker
Sør-Varanger	308	986.000	3 201
Alta	389	1.913.000	4 918
Kvinnherad	399	1.958.000	4 907
Vadsø	146	939.000	6 432

Kilde: Framsikt AS

Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunenes musikk- og kulturskole, av antall barn i alder 6-15 år

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	27,7 %	27,5 %	26,6 %	27,0 %
Alta	16,8 %	15,3 %	14,0 %	14,1 %
Kvinnherad	28,0 %	24,7 %	25,5 %	23,2 %
Vadsø	16,4 %	18,5 %	16,6 %	20,2 %

Kilde: Framsikt AS

Andelen elever i kulturskolen varierer blant sammenligningskommunene. I Alta kommune ser en at andel elever som benytter tilbudet er 14,1%, mens andelen i Kvinnherad kommune er 23,2 %. Begge disse kommunene har omtrent samme brukerbetaling om man ser på gjennomsnittlig brukerbetaling per bruker. Vadsø kommune har den desidert dyreste kulturskolen, og andelen elever som benytter seg av tilbudet er 20,2 %.

En faktor som kan spille inn på antall elever ved kulturskolene er tilgjengeligheten av private kultur og opplæringstilbud i kommunene.

Netto driftsutgifter til kommunale musikk - og kulturskoler, per innbygger 6-15 år

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	3 357	3 226	3 756	4 401
Alta	1 974	1 953	1 729	1 940
Kvinnherad	2 415	2 417	2 911	2 621
Vadsø	3 598	3 532	4 011	4 493

Kilde: Framsikt AS

Når en ser på netto driftsutgifter per innbygger i målgruppen ser en at Sør-Varanger kommune prioriterer kulturskole langt høyere enn Alta og Kvinnherad. Vadsø kommune ser ut til å prioritere området høyest, til tross for høye brukerbetalinger.

Brutto driftsutgifter til kommunale kulturskoler per elev

	2015	2016	2017
Sør-Varanger	15 442	18 040	19 857
Alta	17 422	19 187	19 319
Kvinnherad	13 389	16 331	15 519
Vadsø	27 877	28 993	33 043

Kilde: ssb.no

Ser en på brutto driftsutgifter per elev som beskriver kommunens egen tjenesteproduksjon ser en at Sør-Varanger kommune bruker omtrent like mye som Alta, mens Kvinnherad fremstår som rimeligst.

Ved å se på alle disse parameterne i sammenheng kan det se ut til at det er Kvinnherad som driver kulturskolen mest effektivt i utvalget. Kvinnherad kommune har relativt høye brukerbetalingen uten at det ser ut til å påvirke andelen brukere nevneverdig. De har også lave netto- og brutto driftsutgifter sammenlignet med andre.

9 Kommunehelsetjenestene

Dette kapittelet omfatter følgende tjenestefunksjoner:

232	Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste
233	Annet forebyggende helsearbeid
241	Diagnose, behandling og re-/habilitering

9.1 Befolkningsutviklingens påvirkning av helsestasjonstjenestene

	2018	2020	2025	2030	2035	2040	Endring 2018-2040
0-5 år	580	585	627	650	652	645	65
6-19 år	1 696	1 629	1 517	1 454	1 477	1 527	-169

Kilde: ssb.no

Målgruppen for helsestasjonstjenester er i stor grad innbyggerne i alderen 0-20 år.

Befolkningsprognosene fra SSB viser at det samlet forventes en nedgang i målgruppen på 104 personer frem til 2040.

Antall innbyggere 0-5 år forventes økt jevnt med 72 personer frem mot 2035, deretter viser prognosene en nedgang på 7 personer frem til 2040. Innbyggerne i alderen 6-19 år forventes redusert med 242 personer i perioden frem til 2030. Fra 2030 til 2040 forventes det en økning på 73 personer.

9.2 Helse i kommunebarometeret 2018

Sør-Varanger er rangert helt i bunnsjiktet med en 405. plass innenfor kommunehelse i årets kommunebarometer. Det er likevel en forbedring fra 412. plass foregående år. Til sammenligning er Fauske rangert som nr. 234 og Hammerfest er nr. 87.

7,5 % vekt i barometeret	Kommunens nøkkeltall			Plass	405 .plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre 60		
	KB 2016	KB 2017	KB 2018		KB 2018	KB 2018	Kommunens karakter		
	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2016	KB 2017	KB 2018
LEGEDEKNING: Andel legeårsverk per 10.000 innbyggere (10 %)	11,0	12,3	12,3	210	11,0	23,2	2,1	2,5	2,4
FASTLEGE: Andel av fastlegelistene som har ledige plasser (5 %)	30	0	0	390	36	100	2,5	1,0	1,0
FASTLEGE: Andel av fastlegelistene som mangler lege (5 %)	10	10	10	375	1	0	4,0	4,5	4,0
FASTLEGE: Andel ledige listeplasser (5 %)	0	-1	-3	409	4	36	1,1	1,0	1,0
HELSEØSTER: Antall årsverk per 10.000 innbyggere under 5 år (10 %)	53	39	59	310	78	180	1,5	1,0	1,6
PSYKISK HELSEARBEID: Antall med videreutdanning innen psykisk helsearbeid, per 10.000 innbyggere (5 %)	10,7	9,5	11,3	156	8,6	20,4	3,5	3,1	3,7
JORDMOR: Antall årsverk per 10.000 fødte (5 %)	60	66	105	137	72	671	1,4	1,3	1,5
INNLEGGELSER: Antall innleggelse på sykehus per 1.000 innbyggere (5 %)	262	264	190	320	151	128	2,8	2,3	2,6
SKOLEHELSE: Andel barn m fullført undersøkelse innen utgangen av 1. trinn (10 %)	100	72	59	386	87	100	6,0	2,3	1,9
HJEMMEBESØK: Andel hjemmebesøk, nyfødte innen to uker etter hjemkomst (10 %)	84	93	97	185	89	100	4,5	5,3	5,7
VAKSINE: Andel 2-åring som er med i vaksinasjonsprogrammet (10 %)	93	94	95	175	95	98	4,7	4,9	5,1
VAKSINE: Andel 9-åring som er vaksinert mot meslinger (10 %)	92	93	93	257	95	98	3,4	3,7	3,9
MEDISINBRUK: Total medisinbruk, per 10.000 innbyggere (5 %)	671	672	674	256	671	586	2,3	2,4	2,4
FOREBYGGING: Netto driftsutgifter forebygging, kr per innb - snitt fire år (5 %)	235	250	268	111	195	599	3,2	3,2	3,2

Kilde: kommunebarometeret

Kommunen har ingen ledige plasser på fastlegelistene, noe som gir dårlig karakter i kommunebarometeret. Dekning av helsesøster målt mot antall småbarn i kommunen og deknning av jordmor målt mot antall fødte er lav sammenlignet med de beste. Videre scorer kommunen dårlig på grunn av mange innleggelse på sykehus målt per innbygger, i tillegg har kommunen en lav andel barn med helseundersøkelse innen utgangen av 1.skoleår.

Kommunen har gitt hjemmebesøk til en høy andel av nyfødte innen to uker etter hjemkomst og en høy andel av 2-åringene er med i vaksinasjonsprogrammet. Dette gir positivt utslag i barometeret.

9.3 Analyse av kommunehelsetjenestene

Prioritet	SVK 2016	SVK 2017	Kvinn herad	Fauske	Alta	Hammer fest	Landet u/ Oslo	Finn mark	KOSTRA gr. 12
Netto driftsutgifter til kommunehelse i prosent av kommunens samlede netto drifts	4,2 %	4,5 %	4,3 %	5,3 %	5,4 %	5,3 %	4,6 %	5,8 %	5,1 %

Sør-Varanger kommune brukte 4,5 % av kommunens samlede netto driftsutgifter til kommunehelsetjeneste i 2017, det er blant de laveste i utvalget men omtrent samme som gjennomsnittet i landet.

Tabellen nedenfor viser beregnet utgiftsbehov for kommunehelsetjenestene for sammenligningsutvalget. Dette er statens beregninger som blant annet tar hensyn til befolkningssammensetning, geografi og sosiale forhold. Sør-Varanger kommune er her beregnet å være 7,7 % mer kostnadskrevenne å drive enn gjennomsnittskommunen i landet. Det er særlig reiseavstander, både internt i kommunen og avstand til nabokommunen som drar opp utgiftsbehovet for kommunen. En forholdsvis lav andel yngre innbyggere i kommunen er med på å holde samlet utgiftsbehov nede.

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	1,138	1,138	1,070	1,077
Kostragruppe 12	1,094	1,095	1,075	1,077
Finnmark	1,228	1,227	1,202	1,207
Landet uten Oslo	1,018	1,018	1,022	1,023
Kvinnherad	1,071	1,069	1,095	1,096
Alta	1,093	1,090	0,994	0,993
Hammerfest	1,004	1,008	0,956	0,958
Fauske	1,048	1,043	1,076	1,072

Kilde: Framsikt AS

Av dem en her sammenligner seg med er Sør-Varanger beregnet å ligge middels i utvalget når det gjelder utgiftsbehovet til kommunehelsetjenester.

Hovedmålgruppen for forebygging, helsestasjon og skolehelsetjenester er innbyggerne i alderen 0-20 år.

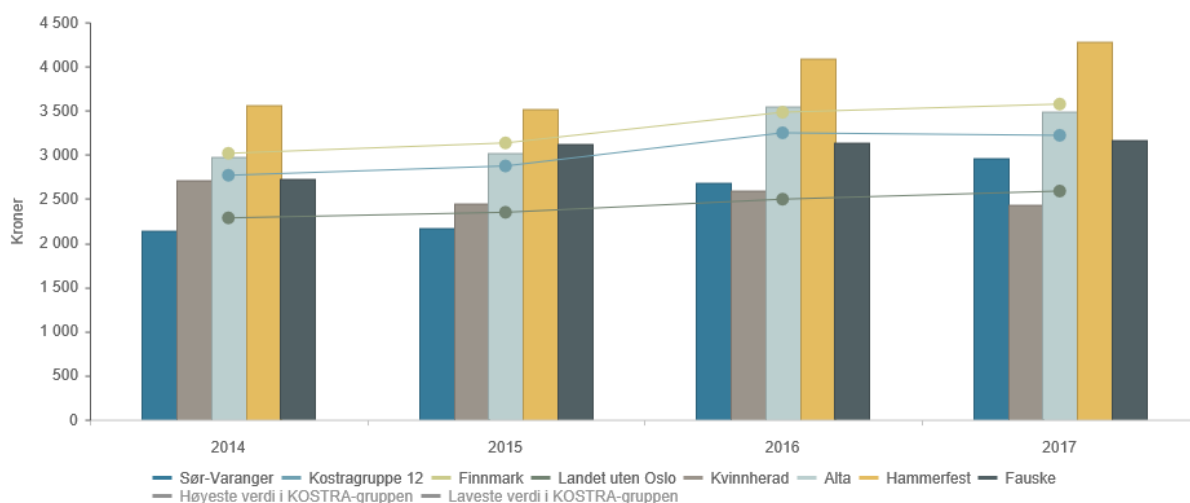
	Antall innbyggere pr 1. januar 2018	Antall innbyggere 0-5 år	Antall innbyggere 0-20 år	Andel innbyggere 0-5 år	Andel innbyggere 0-20 år
Sør-Varanger	10 171	580	2 420	6 %	23,8 %
Alta	20 635	1 582	5 947	8 %	28,8 %
Kvinnherad	13 180	798	3 436	6 %	26,1 %
Hammerfest	10 531	764	2 672	7 %	25,4 %
Fauske	9 775	534	2 272	5 %	23,3 %
Kommunegruppe 12	170 512	11 124	43 870	7 %	25,7 %
Landet uten Oslo	4 622 151	311 694	1 175 591	7 %	25,4 %

Befolkningssammensetningen viser at Sør-Varanger kommune har en forholdsvis lav andel innbyggere i alderen under 20 år. Av dem en sammenligner seg med her er det bare Fauske som har en lavere andel innbyggere i denne aldersgruppen. Dette påvirker beregning av utgiftsbehovet innenfor kommunehelsetjenesten.

Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunehelse (B)

**) Graf er justert med utgiftsbehov

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	2 142	2 170	2 683	2 966
Kostragruppe 12	2 767	2 873	3 248	3 220
Finnmark	3 016	3 134	3 481	3 573
Landet uten Oslo	2 285	2 348	2 497	2 589
Kvinnherad	2 713	2 445	2 589	2 437
Alta	2 971	3 016	3 552	3 484
Hammerfest	3 561	3 522	4 086	4 277
Fauske	2 720	3 116	3 136	3 170

Kilde: Framsikt AS

Diagrammet ovenfor viser netto driftsutgifter til kommunehelse, etter at man har tatt hensyn til at det er ulike utgiftsbehov i kommunene. Sør-Varanger ligger middels i utvalget med kr 2.966 per innbygger. Lavest i utvalget er Kvinnherad med kr 2.437. Gjennomsnittet i landet bruker kr 377 mindre per innbygger enn Sør-Varanger, med 10171 innbyggere utgjør det 3,8 mill. kroner.

Når man ser på sammensetningen av kommunehelsetjenestene får man følgende bilde:

Netto driftsutgifter per innbygger i kroner	SVK 2016	SVK 2017	Kvinnherad	Fauske	Hammerfest	Alta	Landet u/ Oslo	Finnmark	KOSTRA gr. 12
Forebygging, helsestasjon og skolehelsetjeneste (f 232)	353	458	529	663	637	458	621	483	632
Forebyggende arbeid helse (f233)	295	269	150	381	64	360	194	227	285
Diagnose, behandling og rehabilitering (f. 241)	2 224	2 466	1 992	2 355	3 395	2 642	1 833	3 604	2 551

Kilde: Framsikt AS

Diagnose, behandling og rehabilitering utgjør den største andelen av kommunehelsetjenestene. Kommunen brukte i 2017 kr 2.466 per innbygger noe som er middels i utvalget. Gjennomsnittet i landet er lavest i utvalget med kr 1.833 per innbygger og kr 633 mindre per innbygger enn Sør-Varanger.

Forebygging, helsestasjon og skolehelsetjeneste utgjør den nest største andelen av kommunehelsetjenestene. Her brukte Sør-Varanger kr 458 per innbygger i 2017, noe som sammen med Alta, er lavest i utvalget. Sør-Varanger har, som tidligere nevnt, en lavere andel innbyggere i målgruppen for helsestasjonstjenester enn de andre i utvalget.

Tabellen nedenfor viser netto driftsutgifter til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste per innbygger 0-20 år.

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	1 172	1 322	1 477	1 924
KOSTRA-gruppe 12	2 145	2 205	2 413	2 457
Finnmark	1 695	1 844	1 893	1 964
Landet uten Oslo	2 058	2 137	2 313	2 440
Kvinnherad	2 194	2 222	2 329	2 030
Alta	1 318	1 493	1 723	1 589
Hammerfest	2 185	2 365	2 327	2 511
Fauske	2 474	3 010	2 865	2 852

Kilde: Framsikt

Også når man ser på netto driftsutgifter til forebygging, helsestasjon- og skolehelsetjenester per innbygger i målgruppen, fremkommer Sør-Varanger blant de laveste i utvalget. Kommunen brukte kr 1.924 per innbygger i målgruppen i 2017, gjennomsnittet i landet var kr 2.440. Med 2 420 innbyggere i målgruppen utgjør differansen 1,2 mill. kroner.

I tillegg til antall innbyggere, vil blant annet dekningsgrad av helsesøster og jordmor, samt utdanningsnivå og ansiennitet hos ansatte påvirke kostnad per innbygger i målgruppen. Lavere dekningsgrad og lavere utdanning og ansiennitet vil gi lavere lønnskostnader. Tabellen nedenfor viser dekningsgrad av helsesøster målt mot antall innbyggere i målgruppen.

Dekningsgrad helsesøster	SVK	Kvinnherad	Fauske	Hammerfest	Alta	Landet u/ Oslo	Finnmark	KOSTRA gr. 12
Avtalte årsverk helsesøster pr 10.000 i alderen 0-20 år	14,0	16,9	19,7	39,7	10,3	20,6	17,6	22,7

Kilde: Framsikt AS

Når det gjelder dekningsgrad av helsesøster målt mot antall innbyggere i alderen 0-20 år fremkommer den her forholdsvis lav sammenlignet med andre. Kommunen fremkommer med en dekningsgrad på 14 helsesøstre per 10.000 innbyggere i alderen 0-20 år, noe som tilsvarer 3,4 helsesøstre fordelt på 2 420 unge i Sør-Varanger. Kommunes lave dekningsgrad kan knyttes til utfordring med rekruttering av helsesøstre og stilling holdt vakant i 2017.

Helsestasjon i Sør-Varanger hadde 6 helsesøsterstillinger i 2017, hvorav 1 ble holdt vakant. Ved sammenligningen ovenfor er det kun tatt hensyn til stillinger som er bemannet med helsesøstre pr 31.12. Helsesøsterstillinger bemannet med annet kvalifisert personale faller utenfor. Om en beregner 5 årsverk helsesøstre i Sør-Varanger ville kommunens dekningsgrad vært 20,7. Altså på samme nivå som gjennomsnittet i landet.

Fra 2018 har kommunen budsjettet med 6 årsverk helsesøstre, det tilsvarer en dekningsgrad på 24,8 %.

Dekningsgrad jordmor	SVK	Kvinnherad	Fauske	Hammerfest	Alta	Landet u/ Oslo	Finnmark	KOSTRA gr. 12
Avtalte årsverk jordmor pr 10.000 i alderen 0-20 år	4,1	6,4	4,4	0	0	3,1	3,3	3,7

For å sammenligne dekningsgraden av jordmor måler KOSTRA antall årsverk mot 10.000 innbyggere i alderen 0-20 år. Her fremkommer Sør-Varanger kommune omtrent som landsgjennomsnittet. Sør-Varanger kommune har ett årsverk jordmor.

Tabellen nedenfor viser dekningsgrad for leger og fysioterapeuter per 10.000 innbyggere.

Dekningsgrad leger og fysioterapeuter	Avtalte legeårsverk per 10 000 innbyggere	Avtalte fysioterapeutårsverk per 10 000 innbyggere
Sør-Varanger	12,3	13,6
Kvinnherad	12,3	10,1
Fauske	12,9	9,5
Hammerfest	17,2	8,0
Alta	13,6	10,9
Landet uten Oslo	11,1	9,5
Finnmark	16,5	11,3
KOSTRA-gruppe 12	12,9	11,0

Kilde: SSB.no

Når det gjelder legedekning fremkommer Sør-Varanger middels i utvalget med 12,3 årsverk leger per 10.000 innbyggere. Når det gjelder fysioterapeuter fremkommer Sør-Varanger høyest i utvalget med 13,6 årsverk per 10.000 innbyggere.

10 Sosialtjenestene

Dette kapitlet omfatter følgende tjenestefunksjoner:

242	Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid
243	Tilbud til personer med rusproblemer
281	Økonomisk sosialhjelp

10.1 Sosialtjenestene i kommunebarometeret 2018

Sør-Varanger kommune er rangert helt i toppsjiktet, med en 10. plass innenfor sosialtjeneste i årets kommunebarometer. Dette er en forbedring fra foregående år da kommunen ble rangert som nr. 17.

7,5 % vekt i barometeret	Kommunens nøkkeltall				Plass	10 .plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre		
						Snitt	Topp	Kommunens karakter		
	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2018		KB 2018	KB 2018	KB 2016	KB 2017	KB 2018
SOSIALHJELP: Snitt stønadslengde for mottakere mellom 18 og 24 år (15 %)	2,7	2,6	2,8	57	4,4	2,2	5,0	5,3	5,1	
SOSIALHJELP: Snitt stønadslengde for mottakere mellom 25 og 66 år (10 %)	3,3	2,8	3,0	48	5,3	2,5	4,6	5,5	5,3	
SOSIALHJELP: Andel mottakere 25-66 år som har mottatt økonomisk sosialhjelp, korrigert for behovet (10 %)	7,8	6,4	5,1	62	5,9	3,9	4,7	5,2	5,4	
SOSIALHJELP: Andel mottakere 18-24 år som har mottatt økonomisk sosialhjelp, korrigert for behovet (10 %)	4,8	4,7	4,0	156	3,7	2,4	4,3	4,5	4,6	
SOSIALHJELP: Andel som går over 6 måneder på stønad (5 %)	17	16	14	13	38	15	5,2	5,5	6,0	
SOSIALHJELP: Andel av mottakere med stønad i over 10 måneder (5 %)	4	3	3	3	20	5	6,0	6,0	6,0	
ØKONOMI: Andel av mottakerne som har sosialhjelp som hovedinntektskilde (10 %)	18	15	13	265	10	6	4,5	5,1	4,7	
AKTIVITET: Mottakere av kvalifiseringsstønad, andel av dem som går over 6 mnd på sosialhjelp (10 %)					16	36				
ØKONOMISK RÅDGIVNING: Brukere som får gjeldsråd, som andel av langtidsmottakere (10 %)	79	114	117	77	57	246	2,1	2,9	3,4	
BOLIG: Andel søknader om kommunal bolig som blir innvilget (10 %)	91	94	98	80	70	100	5,3	5,5	5,9	
INDIVIDUELL PLAN: Brukere som har individuell plan, som andel av langtidsmottakere (5 %)					9	74				

Sør-Varanger scorer godt på alle parameterne som blir målt innenfor dette tjenesteområdet i kommunebarometeret. Sosialhjelpsmottakere i Sør-Varanger går relativt kort tid på sosialhjelp, sammenlignet med nasjonalt nivå. Blant de over 25 år har kommunen en ganske lav andel som har mottatt sosialhjelp og en lav andel av mottakerne får stønad over 6 måneder. Videre gir det positivt utslag for kommunen at hele 98 % av søknadene om kommunal bolig ble innvilget i fjor.

10.2 Analyse av sosialtjenestene

Prioritet	SVK 2016	SVK 2017	Kvinnherad	Alta	Landet u/ Oslo	Finnmark	KOSTRA gr. 12
Netto driftsutgifter til sosialtjeneste i prosent av kommunens samlede netto drifts	5,5 %	6,1 %	7,7 %	4,9 %	6,1 %	5,8 %	5,8 %

Av kommunens samlede netto driftsutgifter ble 6,1 % brukt til sosialtjenestene i 2017. Andel utgifter til formålet er økt i Sør-Varanger det siste året. Kommunen ligger middels i utvalget og på sammen nivå som landsgjennomsnittet.

Tabellen nedenfor viser beregnet utgiftsbehov for sosialtjenestene for sammenligningsutvalget. Dette er statens beregninger som blant annet tar hensyn til befolkningssammensetning, geografi og

sosiale forhold. Sør-Varanger kommune er her beregnet å være 2,2 % mindre kostnadskrevende å drive enn gjennomsnittskommunen i landet.

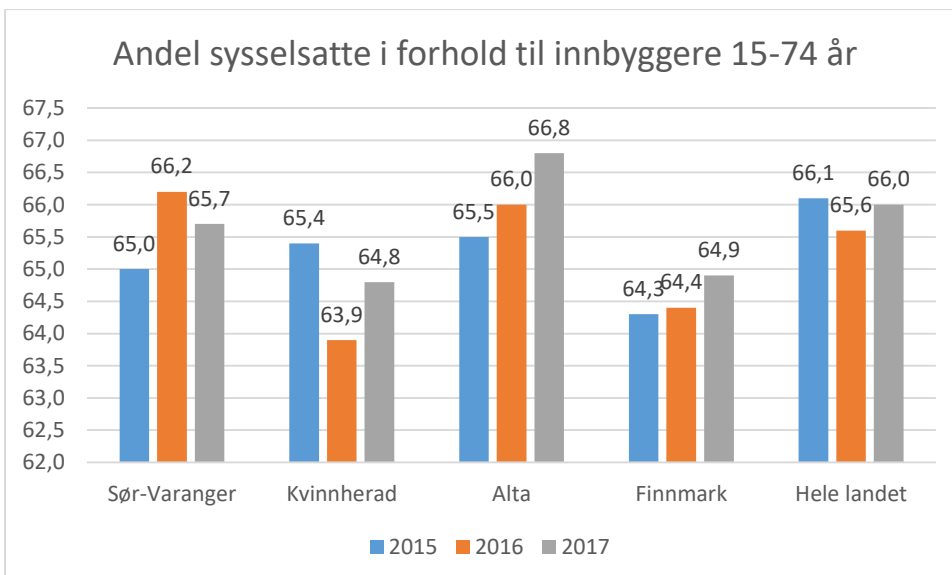
	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	0,735	0,742	0,896	0,978
Kostragruppe 12	0,727	0,726	0,834	0,839
Finnmark	0,842	0,837	0,956	0,948
Landet uten Oslo	0,890	0,898	0,926	0,932
Kvinnherad	0,722	0,701	0,776	0,810
Alta	0,796	0,793	0,822	0,788

Sør-Varanger er beregnet å være mest kostnadskrevende i utvalget, men samtidig er alle i utvalget beregnet å være mindre kostnadskrevende enn gjennomsnittskommunen i landet.

Hovedmålgruppen for sosialtjenestene er innbyggerne i alderen 20-66 år.

	Antall innbyggere pr 1. januar 2018	Antall innbyggere 20-66 år	Andel innbyggere 20-66 år
Sør-Varanger	10 171	6 367	62,6 %
Alta	20 635	12 589	61,0 %
Kvinnherad	13 180	7 444	56,5 %
Finnmark	76 165	46 885	61,6 %
KOSTRA-gruppe 12	170 512	101 091	59,3 %
Landet uten Oslo	4 622 151	2 792 639	60,4 %

Innbyggertallene per 1.januar 2018 viser at Sør-Varanger kommune har en høyere andel innbyggere i alderen 20-66 år enn de andre en her sammenligner seg med.

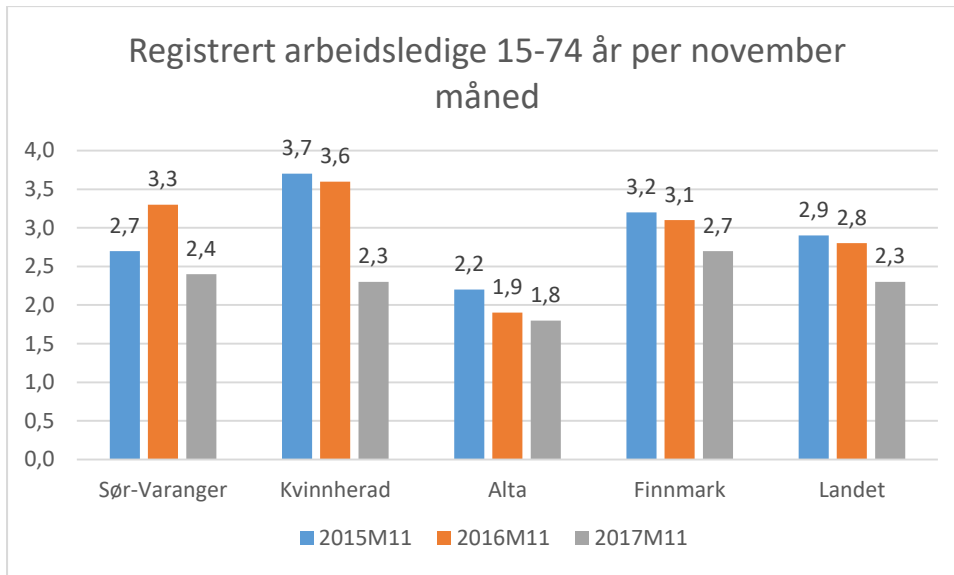
Kilde: SSB

Tabellen ovenfor viser at ved utgangen av 2017 var 65,7 % av kommunens innbyggere i alderen 15-74 år sysselsatte. Det er en liten nedgang fra foregående år og kommunen ligger nå under nasjonalt nivå. Sysselsettingsgraden i Sør-Varanger falt med 5 prosentpoeng fra 2014 til 2015, blant annet på

grunn av nedleggelse av arbeidsplasser ved Sydvaranger gruve. I perioden fra 2007 til 2014 var andel sysselsatte i kommunen i overkant av 70 %. Det bør være en målsetting å øke sysselsettingsgraden i kommunen.

Ved utgangen av 2017 var det registrert 5 155 sysselsatte personer bosatt i Sør-Varanger kommune, dette er 58 personer mindre enn ved utgangen av 2016.

Kilde: SSB

Diagrammet ovenfor viser prosentvis utvikling de tre siste årene i registrerte arbeidsledige i alderen 15-74 år, målt per november. Arbeidsledigheten i Sør-Varanger var 2,4 % per november 2017. Det er den laveste andelen de tre siste årene. Med unntak av gjennomsnittet i Finnmark, har Sør-Varanger høyest arbeidsledighet av dem en her sammenligner seg med.

	Antall mottakere av uføretrygd			Antall i prosent av befolkningen 18-67 år **)		
	30.06.16	30.06.17	30.06.18	30.06.16	30.06.17	30.06.18
2030 Sør-Varanger	785	759	779	11,7	11,4	11,8
2003 Vadsø	308	295	293	7,9	7,6	7,7
2004 Hammerfest	561	552	558	8,2	8,0	8,2
2012 Alta	1 400	1 403	1 506	10,8	10,7	11,4
1224 Kvinnherad	869	869	876	11,0	11,1	11,2
Sum Finnmark	5 302	5 195	5 328	10,8	10,6	10,9
Landet i alt	317 754	321 837	332 084	9,5	9,6	9,8

Kilde: Nav.no

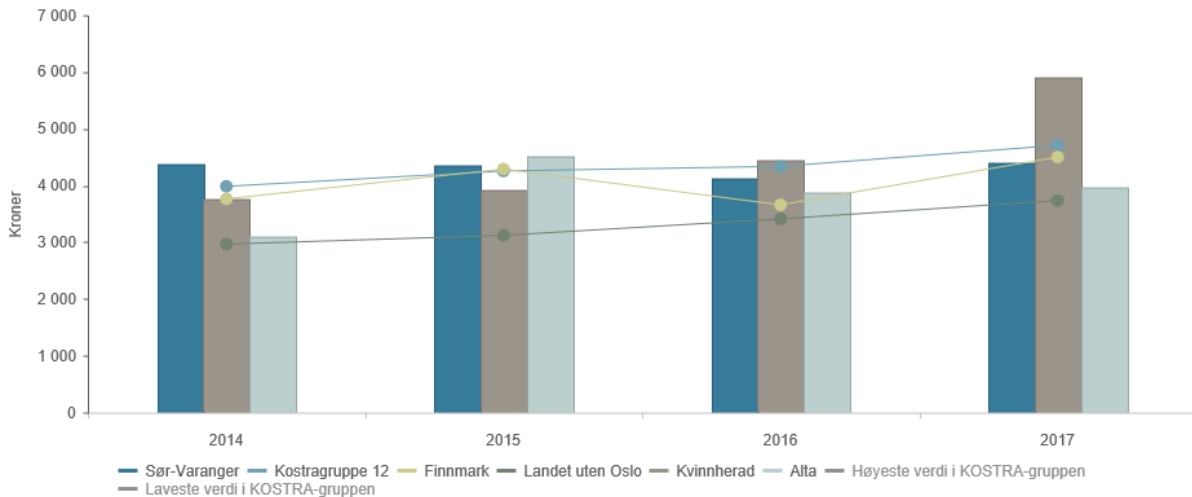
Tabellen ovenfor viser en oversikt over utvikling i antall mottakere av uføretrygd i alderen 18-67 år. Sør-Varanger kommune har 779 personer som mottar uføretrygd pr 30.6.2018. Det utgjør 11,8 % av befolkningen i aldersgruppen. Sør-Varanger skiller seg med det ut med den høyeste andelen i utvalget. Med tanke på at Sør-Varanger i fremtiden får en lavere andel innbyggere i arbeidsfør alder, er det viktig å presisere at kommunen har en høy andel i denne aldersgruppen som er ufør. Hadde

Sør-Varanger hatt lik andel uføre som landet ville kommunen hatt 132 færre personer med uføre trygd.

Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger(B)

**) Graf er justert med utgiftsbehov

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	4 385	4 353	4 135	4 412
Kostragruppe 12	3 986	4 257	4 338	4 709
Finnmark	3 765	4 290	3 660	4 502
Landet uten Oslo	2 968	3 122	3 412	3 736
Kvinnherad	3 753	3 912	4 439	5 904
Alta	3 093	4 521	3 873	3 974

Når man ser på netto driftsutgifter til sosialtjenester per innbygger, justert for utgiftsbehovet, ser man at Sør-Varanger kommune ligger middels i utvalget med kr 4.412 per innbygger. Landet uten Oslo er lavest i utvalget med kr 3.736 per innbygger, altså kr 676 lavere per innbygger enn Sør-Varanger. Dersom kommunen hadde hatt samme nivå på utgiftene som gjennomsnittet i landet ville Sør-Varanger med 10.171 innbyggere brukt 6,8 mill. kroner mindre til tjenesteområdet.

Tabellen nedenfor viser nettodriftsutgifter per innbygger i alderen 20-66 år, fordelt mellom de ulike sosialtjenesteområdene

Netto driftsutgifter per innbygger 20-66 år	SVK 2016	SVK 2017	Kvinnherad	Alta	Landet u/ Oslo	Finnmark	KOSTRA gr. 12
Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid (242)	2 082	1 879	4 499	1 668	1 465	1 917	2 038
Tilbud til personer med rusproblemer (243)	533	990	1 367	89	465	480	371
Økonomisk sosialhjelp (281)	1 580	1 209	920	2 175	1 819	2 385	1 771
SUM	4 195	4 078	6 786	3 932	3 749	4 782	4 180

Kilde: Framsikt AS

Sør-Varanger kommunen bruker kr 4.078 til sosialtjenester per innbygger i målgruppen, dette er en nedgang fra foregående år og middels i utvalget.

Råd, veiledning og forebyggende arbeid utgjør den største delen av kommunens netto utgifter til sosialtjenester. Her bruker kommunen kr 1.879 per innbygger i målgruppen og dette er kr 414 mer per innbygger enn gjennomsnittet i landet, som er lavest i utvalget.

Økonomisk sosialhjelp utgjør den nest største delen av kommunens netto utgifter til sosialtjenester. Sør-Varanger kommune brukte kr 1.209 per innbygger i målgruppen, dette er vesentlig mindre enn året før. Kommunen ligger nest lavest i utvalget.

Netto driftsutgifter per innbygger i målgruppen er ifølge KS-Konsulent Håvard Moe sin KOSTRA-analyse fra 2017 normalt et resultat av fire forhold:

- Antall innbyggere som mottar tjenester
- Gjennomsnittlig stønadslengde
- Satser/gjennomsnittlig utbetaling per mottaker
- Årsverksinnsats per mottaker

Sosialhjelpsmottakere	SVK 2016	SVK 2017	Kvinnherad	Alta	Landet u/ Oslo	Finmark	KOSTRA-gruppe 12
Antall sosialhjelpsmottakere	234	252	335	720	118 409	3 064	4 767
Andel sosialhjelpsmottakere 18-24 år, av innb.18-24 år(B)	5,1 %	5,3 %	11,1 %	7,7 %	7,2 %	9,5 %	8,3 %
Andel sosialhjelpsmottakere i forhold til innb. 20-66 år(B)	3,7 %	4,0 %	4,5 %	5,7 %	4,2 %	6,5 %	4,7 %
Andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold	38,5 %	35,3 %	33,1 %	32,8 %	40,4 %	36,5 %	38,2 %
Andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer	15,8 %	14,3 %	34,9 %	28,5 %	36,1 %	28,9 %	30,4 %

Kilde: Framsikt AS

252 innbyggere i Sør-Varanger kommune mottok økonomisk sosialhjelp i 2017, det er 18 flere personer enn i 2016. Sammenlignet med andre har kommunen en lavere andel innbyggere som mottar sosialhjelp i forhold til innbyggere i målgruppen og kommunen har klart lavest andel sosialhjelpsmottakere med stønadshjelp i 6 måneder eller mer.

Tabellen nedenfor viser at Sør-Varanger kommune utbetalte i overkant av 6,2 mill. kroner i økonomisk sosialhjelp i 2017, noe som er over 1 mill. kroner mer enn året før.

Sosialstønad	SVK 2016	SVK 2017	Kvinnherad	Alta	Landet u/ Oslo	Finmark	KOSTRA-gruppe 12
Samlet stønadssum (bidrag + lån) i kr	5 135 866	6 218 650	11 321 189	28 754 428	5 183 531 878	114 612 656	183 676 483
Gjennomsnittlig utbetaling per stønadsmåned i kr	7 950	8 392	7 438	9 708	9 200	8 872	8 933

Kilde: Framsikt AS

11 Introduksjonsordningen

Dette kapittelet omfatter følgende tjenestefunksjoner:

275	Introduksjonsordningen
-----	------------------------

	Antall mottakere av introduksjonsstønad	Antall mottakere av introduksjonsstønad per 1.000 innbygger 18 - 66 år
Sør-Varanger	79	11,9
Kvinnherad	67	8,6
Alta	98	7,4
Landet uten Oslo	27 366	9,4
Finnmark	644	13,2
KOSTRA-gruppe 12	1 497	14,1

Kilde: SSB.no

I 2017 hadde Sør-Varanger 79 mottakere av introduksjonsstønad. Dette er flyktninger som deltar i introduksjonsprogrammet i kommunen, der målet er at de skal lære seg norsk og komme raskere ut i utdanning eller i jobb. Sett i forhold til antall innbyggere i alderen 18-66 år ligger kommunen omtrent midt i utvalget når det gjelder antall mottakere.

Tabellen nedenfor viser kommunens utgifter til introduksjonsordningen, målt per tjenestemottaker.

Tall i hele 1000 kroner	Netto driftsutgifter per mottaker	Lønnsutgifter, unntatt utbetalt introduksjonsstønad, per mottaker	Gjennomsnittlig introduksjonsstønad pr. mottaker
Sør-Varanger	196,5	35,2	127,0
Kvinnherad	141,7	128,1	127,0
Alta	141,8	15,8	125,4
Landet uten Oslo	147,6	26,8	-
Finnmark	139,5	20,7	-
KOSTRA-gruppe 12	139,4	16,3	-

Kilde: SSB.no

Sør-Varanger kommune hadde nettodriftsutgifter til introduksjonsordningen på kr 196.500 per tjenestemottaker i 2017, noe som er klart høyest i utvalget. Lavest i utvalget er gjennomsnittet i KOSTRA-gruppen, med kr 139.400 per tjenestemottaker. Dersom Sør-Varanger skulle hatt samme nivå på utgiftene, ville kommunen med 79 mottakere brukt 4,5 mill. kroner mindre til formålet i 2017.

Ser man på kommunens lønnsutgifter til tjenesteområdet, ekskludert utbetalt introduksjonsstønad, er Sør-Varanger nest høyest i utvalget med kr 35.200 per tjenestemottaker. Sett i forhold til KOSTRA-gruppen med kr 16.300 per mottaker og kommunens 79 tjenestemottakere, blir differansen ca. 1,5 mill. kroner.

Når det gjelder utbetalt introduksjonsstønad per mottaker ligger Sør-Varanger kommune likt med Kvinnherad og noe over Alta.

Det kan tyde på at Sør-Varanger kommune bruker mer enn andre til organisering, tilrettelegging og oppfølging av introduksjonsordningen.

12 Pleie og omsorgstjenestene

Dette kapittelet omfatter følgende tjenestefunksjoner:

234	Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og funksjonshemmede
253	Bistand, pleie og omsorg i institusjoner for eldre og funksjonshemmede
254	Bistand, pleie og omsorg for hjemmeboende
261	Institusjonslokaler

12.1 Befolkningsutviklingens påvirkning for omsorgstjenestene

	2018	2020	2025	2030	2035	2040	Endring 2018-2040
67-79 år	1 114	1 163	1 289	1 339	1 439	1 527	413
80+ (eldre)	414	425	495	637	756	853	439
Totalt 67 år og over	1 528	1 588	1 784	1 976	2 195	2 380	852

Kilde: SSB

Befolkningsprognosene viser at det forventes en betydelig vekst i antall innbygger 67 år og eldre frem mot 2040. Denne innbyggergruppen vil utgjøre en stadig større andel av kommunens totale befolkning, og som nevnt tidligere i rapporten, vil kommunen innen 2025 ha flere eldre enn barn som har behov for kommunale tjenester.

For aldersgruppen 67-79 år forventes en jevn vekst igjennom hele perioden fra 1.114 i dag til 1.527 i 2040. Når det gjelder aldersgruppen 80 + er prognosene at denne vil vokse litt frem til 2020, deretter forventes det at gruppen fordobler seg fra 425 til 853 i 2040.

Prognosene viser at kommunen totalt vil ha 2 380 innbygger over 67 år i 2040, det er 852 personer mer enn i dag. Samlet betyr dette at behovsprofilen for tjenestene vil endres gradvis frem mot 2040. Pleie og omsorgstjenestene vil måtte ta en stadig større andel av ressursene som kommunen har til rådighet. Den eldre aldersgruppen øker, mens tilgjengelige ressurser reduseres, noe som betyr at dagens tjenestevolum må reduseres for å imøtekomme fremtidige utfordringer.

12.2 Pleie og omsorg i kommunebarometeret 2018

Sør-Varanger kommune rangeres som nr. 292 innenfor pleie og omsorg i kommunebarometeret 2018, dette er en forbedring fra 331 plass året før. Til sammenligning er Fauske rangert som nr. 128, Hammerfest er nr. 397.

20 % vekt i barometeret	Kommunens nøkkeltall						Plass			292 .plass			Andel nøkkeltall som har blitt bedre			47		
	Kommunens nøkkeltall			Plass			Snitt			Topp			Kommunens karakter					
	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2016	KB 2017	KB 2018			
BEMANNING: Andel ansatte med fagutdanning (10 %)	69	75	77	167	74	84	2,6	3,7	4,1									
SYKEHJEM: Andel av beboere i institusjon totalt med omfattende bistandsbehov (10 %)	84	98	93	43	80	98	4,5	6,0	5,5									
DEMENTE: Andel plasser til demente, mot antall over 80 år på sykehjem (10 %)	25	26	26	330	37	86	2,6	2,6	2,5									
KORTTIDSPLASSE: Andel korttidsplasser av alle totalt antall plasser med heldøgns omsorg (5 %)	19	19	18	211	19	58	3,2	3,2	2,6									
BEMANNING: Tid med lege på sykehjem (5 %)	39	39	32	171	1	59	4,0	3,7	3,1									
BEMANNING: Tid med fysioterapeut på sykehjem (5 %)	25	35	37	68	0	58	3,1	4,0	4,0									
ENEROM: Andel brukertilpasset enerom på sykehjem med bad/wc (5 %)	61	60	60	388	87	100	2,7	2,4	2,4									
DAGTILBUD: Antall vedtak om dagaktivitet, målt mot andel over 80 år som ikke bor på institusjon (5 %)	16	9	14	84	10	28	4,4	2,7	3,6									
REHABILITERING: Plasser avsatt til rehabilitering i institusjon per 1.000 innbyggere over 67 år (5 %)	6	6	5	164	4	13	3,0	3,0	3,0									
PROFIL: Gjennomsnittlig antall tildelte timer i uken, hjemmesykepleie (5 %)	6,6	5,3	2,9	325	4,8	10,5	3,8	3,1	1,5									
HJEMMETJENESTE: Andel vedtak om hjemmetjenester som iverettes innen 15 dager (5 %)	98	97	95	344	95	100	5,0	4,8	4,0									
SAMHANDLING: Antall dagn på sykehus for utskrivningsklare pasienter, per 10.000 innb. (5 %)	254	358	360	407	105	0	1,8	1,3	1,0									
TRYGGHET: Antall trygghetsalarmer, målt som andel av hjemmeboende eldre over 80 år (2,5 %)	61	56	58	104	40	71	5,0	4,7	4,8									
BEMANNING: Årsverk av ergoterapeut per 1.000 innb. over 80 år (2,5 %)	6,0	4,3	5,9	103	5,3	13,3	3,2	2,6	3,1									
BEMANNING: Årsverk av geriatrisk sykepleier per 1.000 innb. over 80 år (2,5 %)	8,9	9,3	6,2	253	8,9	24,2	2,8	2,9	2,3									
HJEMMETJENESTE: Mottakere av matombringing, gruppa over 80 år som ikke bor på institusjon (2,5 %)	52	47	45	75	12	57	5,4	5,0	5,0									
FUNKSJONSHEMMETE: Andel med funksjonshemninger som får bistand til å delta i arbeid og studier (5 %)	69	74	77	243	77	96	2,0	2,9	3,2									
FUNKSJONSHEMMETE: Andel med funksjonshemninger som får bistand til å delta i organisasjonsarbeid, kultur eller fritidsaktiviteter (5 %)	48	48	50	304	60	85	2,5	2,6	2,9									
FUNKSJONSHEMMETE: Mottakere av BPA, støttekontakt og omsorgslønn per 1.000 innbyggere (5 %)					9	21												

Andel ansatte med fagutdanning i kommunen er bra målt mot resten av landet. Videre gir det positivt utslag i barometeret at en høy andel av beboerne i institusjon har omfattende bistandsbehov. Forutsatt at kommunen har gode tilbud på lavere trinn i omsorgstrappen, bør de fleste som bor på sykehjem ha omfattende bistandsbehov. I Sør-Varanger er det hele 93 prosent som er i denne kategorien. Det kan synes som om omsorgen i veldig stor grad er hjemmebasert. Kommunen får også god score på tid med fysioterapeut på sykehjem, høy andel av eldre hjemmeboende med trygghetsalarm og mange eldre som ikke bor på institusjon får matombringing.

Det er anslått nasjonalt at fire av fem gamle på sykehjem har en grad av demens. Målt mot hvor mange over 80 år som faktisk bor på sykehjem, har kommunen litt få plasser avsatt til demente i

forhold til andre. Dette er noe som drar ned resultatet i kommunebarometeret. Gjennomsnittlig antall tildelte timer hjemmesykepleie i uken og antall døgn på sykehus for utskrivningsklare pasienter er de områdene hvor kommunen for dårligst karakter i barometeret.

12.3 Sammenlignings kommuner

I dette kapittelet om pleie og omsorgstjenestene har en i tillegg til KOSTRA-gruppe 12, gjennomsnittet i Finnmark, gjennomsnittet i landet u/Oslo, Alta og Kvinnherad som er fast gjennom i analysen, valgt å sammenligne seg med Fauske og Hammerfest. Begge er mellomstore kommuner. Fauske er sammenlignbar, både når det gjelder utgiftsbehov og inntektsnivå, samtidig er Fauske rangert forholdsvis høyt i kommunebarometeret innenfor dette tjenesteområdet. I forbindelse med utarbeidelse av strategiske planer har en valgt å ta med Hammerfest som sammenligningskommune, på tross av at de har høyere frie inntekter enn Sør-Varanger kommune. Hammerfest og Sør-Varanger har noen like forutsetninger innenfor pleie og omsorg på grunn av sykehusstrukturen i Finnmark.

12.4 Analyse av pleie og omsorgstjenestene samlet

Prioritet	SVK 2016	SVK 2017	Kvinnherad	Fauske	Alta	Hammerfest	Landet u/ Oslo	Finnmark	KOSTRA gr. 12
Netto driftsutgifter til omsorgstjenester i prosent av kommunens samlede netto drifts	34,2 %	34,3 %	35,7 %	32,6 %	31,2 %	25,3 %	31,1 %	30,1 %	32,3 %

Av kommunens totale netto driftsutgifter ble 34,3 % brukt til omsorgstjenester i 2017. Det er kun Kvinnherad av alle sammenligningskommunene som prioriterer omsorgstjenestene høyere enn Sør-Varanger kommune. I tabellen nedenfor ser man at Kvinnherad har, et vesentlig høyere utgiftsbehov enn Sør-Varanger.

Om man ser på utgiftsbehovet innenfor pleie og omsorgstjenester viser tabellen nedenfor at pleie og omsorgstjenestene i Sør-Varanger kommune er beregnet å være 2,2 % mer kostnadskrevende å drive enn gjennomsnittskommunen i landet. Dette er statens beregninger som blant annet tar hensyn til befolknings sammensetning, geografi og sosiale forhold. Lange reiseavstander i Sør-Varanger er en av årsakene til at kommunen fremkommer som noe mer kostnadskrevende enn gjennomsnittskommunen i landet.

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	1,019	1,015	1,011	1,022
Kostragruppe 12	1,125	1,128	1,121	1,125
Finnmark	1,061	1,068	1,100	1,102
Landet uten Oslo	1,024	1,025	1,026	1,025
Alta	0,890	0,907	0,928	0,928
Hammerfest	0,922	0,916	0,930	0,944
Kvinnherad	1,191	1,205	1,192	1,191
Fauske	1,188	1,193	1,184	1,157

Kilde: Framsikt AS

Av dem en her sammenligner seg med er Sør-Varanger beregnet å ha det tredje laveste utgiftsbehovet til pleie og omsorgstjenester. Kommunen har et utgiftsbehov som er mest likt landet uten Oslo.

	Antall innbyggere per 1. januar 2018	Antall innbyggere 67-79 år	Antall innbyggere 80 +	Andel innbyggere 67-79 år	Andel innbyggere 80 år +
Sør-Varanger	10 171	1 114	414	11 %	4 %
Alta	20 635	1 813	640	9 %	3 %
Kvinnherad	13 180	1 717	753	13 %	6 %
Hammerfest	10 531	1 020	350	10 %	3 %
Fauske	9 775	1 355	488	14 %	5 %
Kommunegruppe 12	170 512	19 931	7 916	12 %	5 %
Landet uten Oslo	4 622 151	511 562	201 851	11 %	4 %

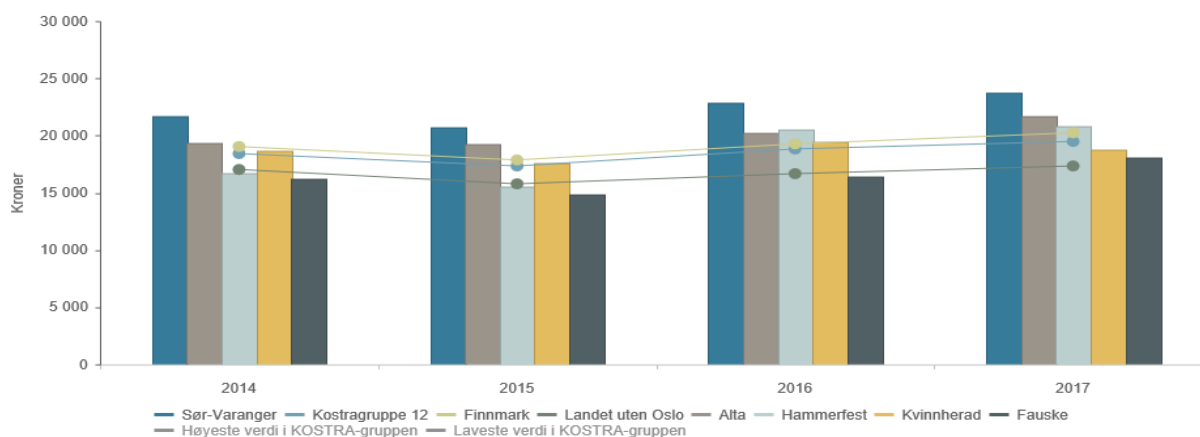
Kilde: ssb.no

Innbyggertallene per 1.januar 2018 viser at Sør-Varanger kommune har en lik andel eldre innbyggere som landsgjennomsnittet. Det bare Alta og Hammerfest som har en lavere andel eldre innbyggere enn Sør-Varanger.

Diagrammet nedenfor viser netto driftsutgifter til pleie og omsorgstjenester, etter at man har tatt hensyn til at det er ulike utgiftsbehov i kommunene.

Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten(B)

***) Graf er justert med utgiftsbehov

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	21 650	20 700	22 898	23 739
Kostragruppe 12	18 422	17 341	18 831	19 485
Finnmark	19 036	17 865	19 273	20 240
Landet uten Oslo	17 034	15 781	16 669	17 340
Alta	19 346	19 248	20 232	21 674
Hammerfest	16 740	15 539	20 567	20 801
Kvinnherad	18 657	17 636	19 413	18 738
Fauske	16 245	14 886	16 423	18 054

Kilde: Framsikt AS

Sør-Varanger kommune brukte i 2017 kr 23 739 per innbygger til pleie og omsorgstjenester. Dette er klart høyest av alle dem en her sammenligner seg med. Dette til tross for at grafen er justert for ulikt utgiftsbehov i kommunene, noe som skulle tilsi at ressursbruken kunne vært likt. I 2017 brukte Sør-Varanger kommune kr. 4.254 mer per innbygger enn gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 12. Med 10 171 innbyggere bruker Sør-Varanger i overkant av 43 mill. kroner mer til pleie og omsorgstjenester enn om en skulle hatt samme nivå på tjenestene som KOSTRA-gruppen. Differansen mot landsgjennomsnittet er enda større.

Når man ser på sammensetning av omsorgstjenestene får man følgende bilde:

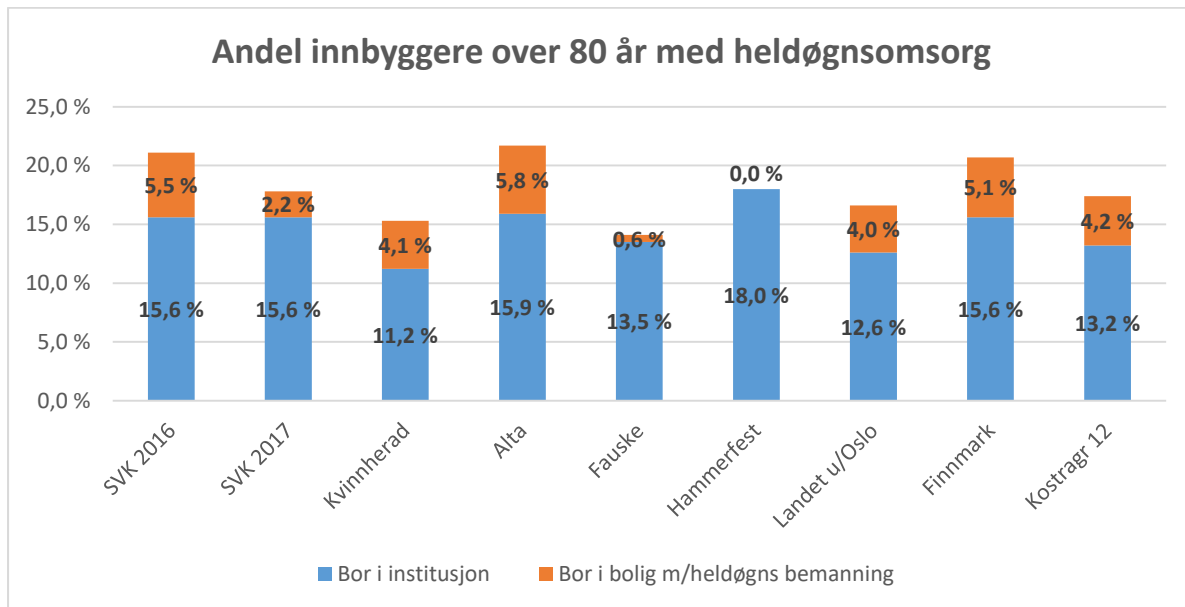
Prioritet innenfor omsorgstjenestene	SVK 2016	SVK 2017	Kvinnherad	Fauske	Hammerfest	Alta	Landet u/ Oslo	Finnmark	KOSTRA gr. 12
Aktivisering, støttetjenester (f234) - andel av netto driftsutgifter til plo(B)	5,1 %	4,1 %	5,5 %	1,0 %	6,2 %	3,1 %	5,3 %	3,8 %	6,0 %
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo(B)	43,3 %	45,3 %	44,0 %	53,0 %	63,8 %	48,0 %	44,1 %	49,5 %	45,2 %
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo(B)	51,5 %	50,5 %	49,5 %	46,0 %	30,0 %	48,9 %	50,2 %	46,7 %	48,2 %

Kilde: Framsikt AS

KOSTRA-tallene viser at 45,3 % av utgiftene til pleie og omsorgstjenester i Sør-Varanger kommune er brukt til institusjonsbaserte tjenester. Denne andelen er økt med 3 prosentpoeng de to siste årene. Andel utgifter til aktivisering og tjenester til hjemmetjenester er begge redusert.

Sammenlignet med andre fordeler Sør-Varanger midlene innenfor omsorgstjenesten omtrent likt som landsgjennomsnittet. Både Alta, Hammerfest og Fauske bruker en større andel av utgiftene til institusjonsbaserte tjenester enn Sør-Varanger.

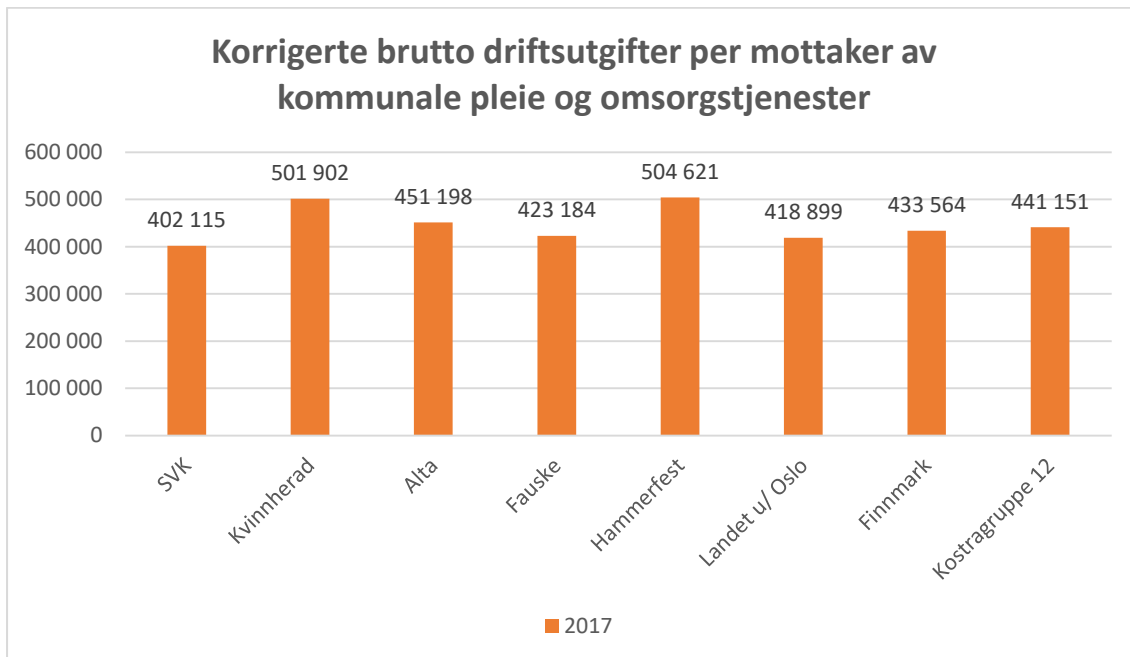
Generelt kan man, i et økonomisk perspektiv, si at man bør prøve å begrense bruken av institusjonsplasser. Institusjonsbaserte tjenester er de mest kostnadskrevende omsorgstjenestene, og under forutsetning av at timetallet per bruker i hjemmetjenesten ikke overstiger et gitt timetall, vil man kunne få bedre og billigere tjenester ved i større utstrekning å satse på hjemmebasert omsorg og forebyggende tjenester.

Diagrammet ovenfor viser at 15,6 % av alle innbygger over 80 år i Sør-Varanger bor på institusjon, samtidig bor 2,2 % av Sør-Varangers befolkning over 80 år i bolig med heldøgns omsorg. En gjennomgang av faktiske tall per juli 2018 viser at 19 personer over 80 år bor i bolig med heldøgns omsorg, noe som tilsvarer 4,6 % av kommunens innbyggere over 80 år. Dette kan tyde på at nedgangen som fremkommer i diagrammet ovenfor ikke er helt reell. Tar en hensyn til dagens tall ligger kommunen noe høyt hvis en ser samlet andel innbyggere som har heldøgnsomsorg. Totalt har 20,2 % av Sør-Varanger kommunes innbyggere over 80 år heldøgns omsorgstjenester. Nasjonalt nivå er 16,6 %.

KOSTRA bruker korrigerte brutto driftsutgifter pr bruker/plass for å måle enhetskostnaden eller produktiviteten for den aktuelle tjenesten. KS konsulent Håvard Moe drar i sin KOSTRA-analyse fra 2017 fram følgende faktorer som normalt bestemmende for ressurser per bruker for tjenesten samlet sett:

- Fordelingsprofilen mellom institusjons- og hjemmetjeneste
- Alderssammensetning av eldre over 67 år, da pleiebehovet stiger med økt alder
- Det generelle pleiebehovet i brukergruppen
- Andel ressurskrevende brukere og antall psykisk utviklingshemmede
- Lokale prioriteringer avhengig av «behov» eller terskel for å få tildelt tjenester
- Utdanningsnivå og ansiennitet hos personalet
- Størrelsen på institusjonene

Kilde: SSB.no

Diagrammet ovenfor viser at Sør-Varanger kommune er lavest i utvalget når det gjelder brutto driftsutgifter målt per mottaker av pleie- og omsorgstjenester. Ser man derimot på andel innbyggere over 80 år som mottar pleie- og omsorgstjenester, enten i hjemmet eller på institusjon, har Sør-Varanger kommune, med 57,2 %, en langt høyere andel tjenestemottakere enn alle i utvalget. Dette kan tyde på at terskelen for å få tildelt tjenester i kommunen er lav.

Andel over 80 år som mottar pleie og omsorgstjenester:

SVK	Kvinnherad	Alta	Fauske	Hammerfest	Landet u /Oslo	Finnmark	KOSTRA-gruppe 12
57,2 %	42,0 %	48,6 %	47,7 %	55,4 %	45,0 %	54,0 %	49,6 %

Når det gjelder andel innbyggere over 80 år som mottar pleie- og omsorgstjenester er landsgjennomsnittet 45 %. Lavest i utvalget er Kvinnherad og om Sør-Varanger kommune skulle lagt seg på samme nivå som dem, ville 63 færre personer over 80 år mottatt pleie og omsorgstjenester fra kommunen.

Tabellen nedenfor viser en oversikt over alle tjenestemottakerne prosentvis fordelt ut fra bistandsbehov. Bistandsbehovet er hentet fra et nasjonalt helseregister (IPLOS) og er rapportert inn fra kommunene selv. I IPLOS registreres brukernes funksjonsnivå etter hvilke tjenester de har behov for. Det er fem skåringer i IPLOS hvor 1 tilsvarer laveste behov, og 5 tilsier at brukeren har behov for full bistand/assistanse i alle aktiviteter. Brukere som scorer mer enn 4,5 defineres som brukere med omfattende bistandsbehov.

Bistandsbehov	SVK	Kvinnherad	Alta	Fauske	Hammerfest	Landet u/ Oslo	Finnmark	KOSTRA-gruppe 12
noe/avgrenset	50,3%	31,6%	32,2%	38,3%	54,7%	42,5%	42,6%	..
middels	26,7%	34,8%	39,8%	38,9%	25,1%	33,0%	33,6%	..
omfattende	23,0%	33,6%	28,0%	22,8%	20,2%	24,5%	23,8%	24,3%

Sør-Varanger har en forholdsvis høy andel tjenestemottakere med noe/avgrenset bistandsbehov, omlag halvparten av tjenestemottakerne i kommunen er i denne kategorien. Dette tyder på at Sør-Varanger gir litt tjenester til mange brukere. I utvalget er det bare Hammerfest som fremkommer med en høyere andel. Hammerfest har som kjent langt høyere inntekter enn Sør-Varanger kommune.

Når det gjelder andel brukere med omfattende bistandsbehov er denne redusert de siste årene, og kommunen ligger nå blant de laveste i utvalget, og under landsgjennomsnittet.

12.5 Analyse institusjonsbaserte tjenester

Sør-Varanger kommune har 87 kommunale institusjonsplasser hvorav 80 er sykehjemsplasser og 7 er avlastningsboliger til barn og unge.

Institusjonsplasser	SVK	Kvinnherad	Fauske	Hammerfest	Alta	Landet u/ Oslo	Finnmark	KOSTRA-gruppe 12
Kommunale sykehjemsplasser	80	99	93	101	103	33 420	622	1 477
Plasser avsatt til tidsbegrenset opphold i institusjon	16	23	14	20	42	7 367	166	302
Plasser i avlastningsinstitusjon, korrigert for utleie (253,261)	7	0	0	5	12	1 282	25	64
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over(B)	21,0 %	15,9 %	19,1 %	30,3 %	25,8 %	18,6 %	23,6 %	20,4 %

Ser man på antall plasser i forhold til antall innbyggere over 80 år, har kommunen med 21 % omtrent samme institusjonsdekning som gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 12. Lavest i utvalget er Kvinnherad med 15,9 %. Kvinnherad har ingen plasser i avlastningsinstitusjon.

Beboere i institusjon	SVK	Kvinnherad	Fauske	Hammerfest	Alta	Landet u/ Oslo	Finnmark	KOSTRA-gruppe 12
Andel innbyggere 67-79 år som er beboer på institusjon	1,9 %	1,5 %	1,6 %	2,5 %	1,7 %	1,5 %	1,8 %	1,6 %
Andel innbyggere 80 år og over som er beboer på institusjon	15,6 %	11,2 %	13,5 %	18,0 %	15,9 %	12,6 %	15,6 %	13,2 %
Andel beboere i institusjon som er 80 år og over	68,4 %	71,8 %	67,3 %	41,7 %	69,9 %	62,0 %	61,9 %	68,4 %
Bistandsbehov								
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Langtidsopphold(B)	97,3 %	96,7 %	88,5 %	85,2 %		86,2 %	91,9 %	89,5 %
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Tidsbegrenset opphold(B)	38,1 %	59,3 %	65,0 %	56,3 %		45,9 %	49,2 %	47,6 %

Når man ser på hvor stor andel av kommunens innbyggere som bor fast på institusjon har Sør-Varanger en forholdsvis høy andel sammenlignet med andre, unntatt Hammerfest. Både når det gjelder innbyggergruppen 67-79 år og gruppen 80 år og over. 1,9 % av kommunens innbyggere i

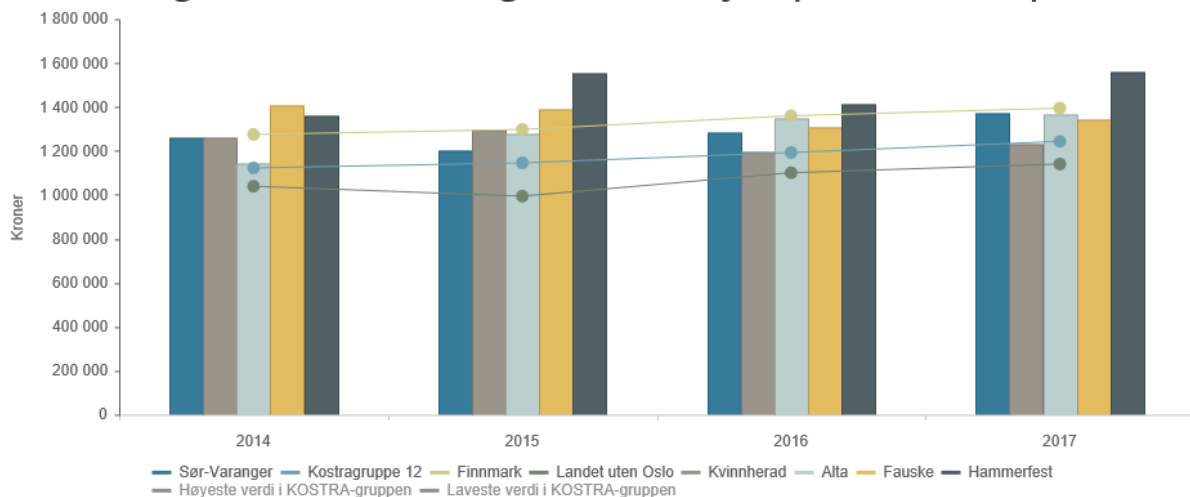
alderen 67-79 bor fast på institusjon. Snittet i landet er lavest med 1,5 %. Av kommunens innbyggere i alderen over 80 år bor 15,6 % fast på institusjon. Kvinnherad er lavest i utvalget med 11,2 %.

Av institusjonsbeboerne med langtidsopphold har 97,3 % av beboerne i Sør-Varanger kommune omfattende bistandsbehov, kommunen er med det høyest i utvalget. Når det gjelder institusjonsbeboerne på korttidsopphold, skiller Sør-Varanger seg ut med klart lavest andel beboere med omfattende bistandsbehov.

Kommunens dekningsgrad på institusjonsplasser har ofte sammenheng med nivået på tilbudet i hjemmetjenesten.

For å beregne enhetskostnaden per kommunal plass eller produktiviteten for tjenesteområdet bruker KOSTRA korrigerede brutto driftsutgifter til institusjon delt på antall institusjonsplasser.

Korrigerede brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	1 260 750	1 200 012	1 283 976	1 369 724
Kostragruppe 12	1 122 599	1 145 780	1 192 726	1 243 704
Finnmark	1 275 322	1 297 703	1 360 029	1 394 574
Landet uten Oslo	1 039 452	994 186	1 100 874	1 140 445
Kvinnherad	1 263 259	1 294 510	1 195 750	1 232 700
Alta	1 143 889	1 277 546	1 349 927	1 364 948
Fauske	1 408 112	1 388 759	1 308 978	1 343 613
Hammerfest	1 361 250	1 556 366	1 414 365	1 559 160

Kilde: Framsikt AS

Sør-Varanger kommune fremkommer med forholdsvis høye enhetskostnader per institusjonsplass. En institusjonsplass i Sør-Varanger koster 1.369.724, det er kr 229.279 mer enn gjennomsnittet i landet som er lavest i utvalget. Med 87 plasser utgjør det i underkant av 20 mill. kroner.

De 7 avlastningsplassene for funksjonshemmede på Villa Aktiv og Gartnerjordet bidrar til å dra opp enhetskostnaden per kommunal institusjonsplass. I forbindelse med sommeravlastning er det opprettet alternative avlastningsplasser slik at det i perioder gis døgntilbud til flere enn 7 brukere. Dermed blir kostandene her noe høyere enn faktiske kostnader til 7 plasser.

Når det gjelder sykehjemsplasser har Sør-Varanger kommune i 2017 hatt flere beboere enn faste sykehjemsplasser. De midlertidige plassene inngår ikke i antall innrapporterte plasser. Dette medfører noe høyere enhetskostnad per institusjonsplass.

Andel beboere i institusjon i forhold til antall plasser

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	99,5 %	98,3 %	96,7 %	105,7 %
KOSTRA-gruppe 12	95,5 %	94,9 %	91,7 %	92,0 %
Finnmark	100,7 %	101,2 %	98,8 %	96,5 %
Landet uten Oslo	96,9 %	86,3 %	97,4 %	96,6 %
Kvinnherad	103,5 %	113,4 %	95,5 %	94,0 %
Alta	94,2 %	92,9 %	93,7 %	92,9 %
Fauske	106,1 %	106,4 %	101,7 %	99,4 %
Hammerfest	109,0 %	120,6 %	86,7 %	91,1 %

Kilde: Framsikt AS

Tabellen over viser antall beboere i institusjon i prosent av antall institusjonsplasser og konstaterer at Sør-Varanger har hatt flere beboere enn antall plasser i 2017.

Utgifter per beboerdøgn i institusjon	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	4 009	4 025	4 548	4 496
KOSTRA-gruppe 12	3 481	3 569	3 867	4 049
Finnmark	3 783	3 812	4 124	4 450
Landet uten Oslo	3 110	3 119	3 295	3 439
Kvinnherad	3 615	3 363	3 466	3 608
Alta	4 003	4 301	4 564	5 144
Hammerfest	3 789	4 010	4 857	4 991
Fauske	3 666	3 586	3 551	3 823

Kilde: Framsikt AS

Fordeler man brutto driftsutgifter per faktiske liggedøgn for institusjonene, ligger kommunen med kr 4.496 per liggedøgn, blant dem i utvalget med høyest utgift. Landsgjennomsnittet er lavest i gruppa med kr 3.439 per liggedøgn. Utgiften er imidlertid gått litt ned fra foregående år noe som kan knyttes til økt antall liggedøgn.

Oppholdsdøgn totalt i institusjon	2015	2016	2017
Sør-Varanger	28.347	27.888	30.878

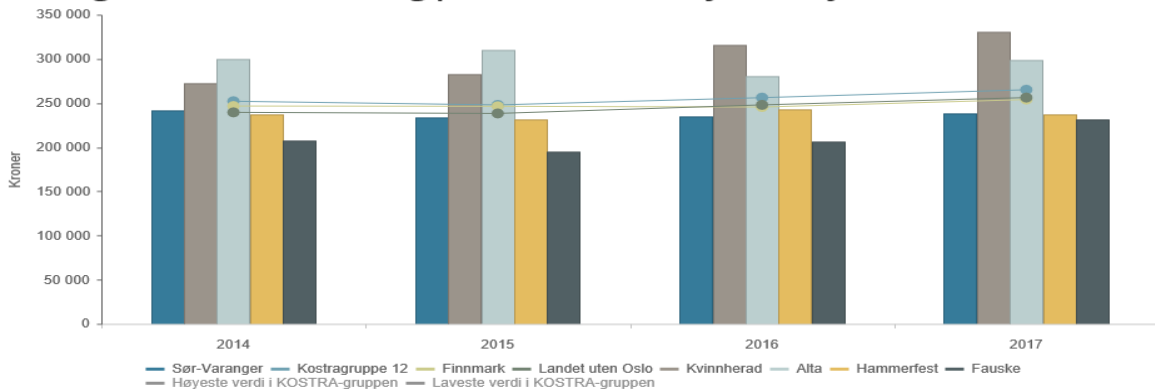
Kilde: SSB.no

12.6 Analyse av hjemmebaserte tjenester

Hjemmebaserte tjenester omfatter blant annet tjenester som hjemmesykepleie, praktisk bistand, miljøarbeidertjenester, brukerstyrt personlig assistent, støttekontakt, matombringning og trygghetsalarm.

Korrigerede brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner)(B)

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	241 382	234 233	234 785	238 643
Kostragruppe 12	252 055	247 919	256 141	265 077
Finnmark	246 633	246 344	245 500	253 958
Landet uten Oslo	239 475	238 252	247 949	256 223
Kvinnherad	272 641	282 362	315 895	331 073
Alta	300 111	310 255	280 680	298 521
Hammerfest	237 495	231 089	243 368	237 566
Fauske	207 500	194 501	206 698	231 681

Kilde: Framsikt AS

Diagrammet over viser at Sør-Varanger kommune i gjennomsnitt bruker kr 238.643 til hjemmetjeneste per tjenestemottaker. Dette er blant de laveste i utvalget. Gjennomsnittet i landet er kr 256.223.

I KOSTRA-analyse gjort av KS konsulent Håvard Moe i 2017 påpekes følgende faktorer som påvirker brutto kostanden per bruker:

- Årsverk per bruker, det vil si timetildeling per bruker
- Antall brukere som mottar tjenester
- Aldersfordeling i kommunen og andel over 80 år i institusjon
- Andel ressurskrevende brukere
- Utdanningsnivå/ansiennitet hos ansatte
- Andel av samlede antall årsverk som brukes direkte i tjenesteytingen/brukerkontakt vs. Kjøring/administrasjonskostnader
- Lokale prioriteringer for øvrig

Tabellen nedenfor viser hvor mange av innbyggerne i de ulike aldersgrupper som mottar hjemmebaserte tjenester i prosent.

	SVK	Kvinnherad	Fauske	Hammerfest	Alta	Landet u/Oslo	Finnmark	KOSTRA-gruppe 12
0-66 år	2,9 %	2,4 %	2,7 %	2,8 %	2,8 %	2,2 %	2,9 %	2,6 %
67-79 år	11,4 %	5,1 %	6,0 %	9,4 %	7,9 %	6,9 %	10,8 %	7,9 %
80 år og over	41,3 %	30,8 %	34,0 %	37,1 %	32,7 %	32,0 %	38,3 %	36,1 %

Sør-Varanger kommune gir hjemmebaserte tjenester til en langt større del av befolkningen enn alle i utvalget, dette gjelder innenfor alle aldersgrupper. Totalt er det 552 personer som mottok hjemmetjenester i Sør-Varanger i 2017, dette er 7 flere personer enn året før.

- I aldersgruppen under 67 år er det 254 personer, eller 2,9 % av kommunes innbyggere som mottar hjemmetjenester. Lavest i utvalget er gjennomsnittet i landet. Om kommunen skulle gitt hjemmetjenester til samme andel som landsgjennomsnittet ville 64 færre personer mottatt tjenester.
- I aldersgruppen 67-79 år er det 127 personer, eller 11,4 % i kommunen som mottar hjemmetjenester. Landsgjennomsnittet er 6,9 %. Om Sør-Varanger skulle gitt tjenester til lik andel ville 50 færre personer mottatt tjenester fra kommunen.
- I aldersgruppen over 80 år hvor det er 171 personer, er det 41,3 % i Sør-Varanger som mottar hjemmetjenester. Gjennomsnittet i landet er 32 %. Om Sør-Varanger skulle gitt tjenester til lik andel ville 39 færre personer mottatt tjenester fra kommunen.

Samlet ville Sør-Varanger kommune gitt hjemmetjenester til 153 færre personer dersom en skulle gitt tjenester til en lik andel innbyggere som gjennomsnittet i landet. Dette kan igjen tyde på at terskelen for å gi tjenester i Sør-Varanger kommune er lav. Det som også kan ha påvirkning på den høye andelen brukere er at Sør-Varanger kommune har høy andel innleggelse på sykehus, noe som igjen kan medføre oppfølging i etterkant av sykehusoppholdet. I tillegg kan kommunes høye andel utføre være med på å øke kommunens behov for helse og omsorgstjenester.

Andel innbyggere som mottar hjemmetjenester over 67 år bør sees i sammenheng med andel innbyggers i aldersgruppen som bor fast på institusjon. Sør-Varanger kommune skiller seg imidlertid ut både med en høy andel på institusjon og en høy andel innbyggere som mottar hjemmetjenester.

Tabellen nedenfor viser en oversikt over andel av hjemmetjeneste mottakere med behov for mye tjenester i forhold til antall hjemmetjenestemottakere totalt.

Bistandsbehov	SVK	Kvinnherad	Fauske	Hammerfest	Alta	Landet u/ Oslo	Finnmark	KOSTRA-gruppe 12
Andel hjemmetj.mottakere med høy timesats – mer enn 35,5 t i uka	6,5 %	8,6 %	3,7 %	6,1 %	6,8 %	7,4 %	7,0 %	8,4 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 0-66 år(B)	14,2 %	29,5 %	10,6 %	13,5 %	17,9 %	20,1 %	16,0 %	18,3 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 67-79 år(B)	11,0 %	25,3 %	12,3 %	7,3 %	15,4 %	15,4 %	16,3 %	15,4 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 80 år og over(B)	15,2 %	22,0 %	9,6 %	8,5 %	12,9 %	14,7 %	15,0 %	14,7 %

Kilde: Framsikt AS

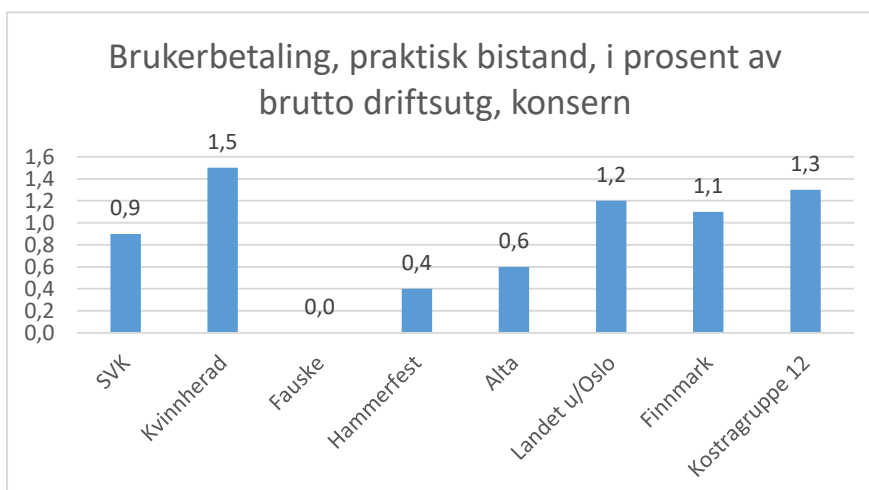

Sør-Varanger kommune har en lavere andel av hjemmetjenestemottakere med høy timesats sammenlignet med de andre. Høy timesats er brukere med vedtak om direkte brukerrettede hjemmetjenester for mer enn 35,5 timer per uke. Dette tilsvarer 1,0 årsverk i turnusarbeid. Også når det gjelder andel brukere med omfattende bistandsbehov under 80 år har kommunen en lav andel i forhold til resten av utvalget. Når det gjelder mottakere over 80 år har Sør-Varanger nest høyest andel med omfattende bistandsbehov i utvalget.

Andel tjenestemottakere med omfattende bistandsbehov må sees i sammenheng med at kommunen har mange tjenestemottakere. Om man ser antall hjemmetjenestemottakere med omfattende bistandsbehov i forhold til befolkningen, er det bare på andel over 80 år at kommunen skiller seg ut, og da med en høyere andel med omfattende bistandsbehov.

	SVK 2017	Kvinnherad	Fauske	Hammerfest	Alta	Landet u/Oslo	Finnmark	KOSTRA -gr. 12
Gj.snitt tildelte timer brukere 0-66 år	10,9	17,1	9,5	13,9	13,9	14,7	14	17,4
Gj.snitt tildelte timer brukere 67 år og over	5,2	5,3	4,9	3,6	4,9	5,2	5,8	5,4
Gj.snitt antall tildelte timer i uken praktisk bistand	10,0	7,9	5,9	12,0	10,2	10,2	10,2	10,0
Gj.snitt antall tildelte timer i uken hjemmesykepleie	2,9	7,3	4,4	2,7	7,6	4,9	4,5	6,2
Gj.nitt antall tildelt timer i uken totalt	8,9	13,0	7,8	10,9	11,3	10,9	10,9	12,3

Oversikten over viser tildelte tjenestetimer i gjennomsnitt per bruker per uke. Her ser man at Sør-Varanger ligger nest lavest i utvalget på gjennomsnittlig antall tildelte timer hjemmetjeneste per bruker per uke. Ser en derimot på regnskapstallene, bruker kommunen totalt sett mer enn dem en sammenligner seg med. Noe av årsaken til det er at antall brukere i Sør-Varanger er høyere enn de andre i utvalget.

Kilde: SSB.no

Diagrammet ovenfor viser at brukerne av hjemmebaserte tjenester dekte 0,9 % av kommunens brutto driftsutgifter til formålet med egenandeler i 2017. Dette er middels i utvalget, men lavere enn gjennomsnittet både i landet, i Finnmark og i KOSTRA-gruppen.

13 Tekniske tjenester

13.1 Miljø og ressurser

2,5 % vekt i barometeret	Kommunens nøkkeltall				Plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre		
					182 .plass		47		
	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2018	Snitt	Topp	Kommunens karakter		
	KB 2016	KB 2017	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2018	KB 2016	KB 2017	KB 2018
RESSURSER: Energikostnader per kvadratmeter bygg (15 %)	149	153	131	272	113	70	2,3	2,5	3,1
RESSURSER: Samlet antall kvadratmeter per innbygger (formålsbygg) (15 %)	7,2	7,0	7,6	291	4,8	3,7	3,8	4,0	3,6
RESSURSER: Sjøppel per innbygger (kilo), korrigert for antall fritidsboliger (15 %)	352	346	236	22	435	236	5,4	5,4	6,0
RESSURSER: Vannforbruk per tilknyttet innbygger (m3) (15 %)	66	69	82	228	65	43	5,3	4,9	4,2
REKREASJON: Netto driftsutgifter til rekreasjon i tettsteder, per innb. (10 %)	-14	52	74	273	213	530	1,0	1,5	1,7
LANDBRUK: Jordbruksareal omdisponert siste fire år, per 1.000 dekar (10 %)	1,3	1,2	1,3	311	1,1	0,0	5,0	5,1	5,0
BEREDSKAP: ROS-analyser siste år innen skred og ras, flom og overvann (5 %)	2				2	3	3,5		
SAMFERDSEL: Biler per 1.000 innbyggere (5 %)	528	535	552	201	598	442	3,2	3,4	3,3
SAMFERDSEL: Netto driftsutgifter til kommunale veier, per kilometer vei (5 %)	66	75	77	309	135	244	1,7	1,9	1,7
VEDLIKEHOLD: Utgifter til vedlikehold per kvadratmeter bygg (5 %)	51	60	59	247	108	233	1,7	1,8	1,9

Sektoren er en samlepost av ulike indikatorer som på forskjellig vis handler om ulik forvaltning av ressurser og miljø. Størrelse på egne bygg, kostnadene ved å varme dem opp og ved å vedlikeholde dem er sentrale nøkkeltall. Det er over tid mye mer miljøvennlig og økonomisk fornuftig å bygge relativt lite og vedlikeholde godt. Korrigert for lønns- og prisvekst var energikostnadene stabile i fjor, ifølge regnskapstallene. Kostnadene er vesentlig lavere enn for fem-seks år siden. Snittet er nå på 113 kroner per kvadratmeter. Energikostnadene for bygg i Sør-Varanger er på 131 kroner per kvadratmeter, ifølge SSB.

De sentrale byggene (rådhus, skoler, sykehjem osv.) er regnet med. I snitt er arealet nasjonalt på 4,8 kvadratmeter per innbygger. Arealet er omtrent uendret. Dette er typisk en indikator hvor store kommuner kommer bedre ut enn små. Kommunen er midt på treet hva gjelder arealleffektivitet, altså kvadratmeter bygg målt mot innbyggertallet. Legg merke til at gjennomsnittet er betydelig påvirket av de største kommunene.

Et viktig ressurssspørsmål er hvor mye søppel som produseres. I år har vi korrigert søppelmengden for antallet fritidsboliger som er registrert i kommunen, basert på nasjonale tall for bruk av fritidsbolig og antall personer

per husstand. Dermed vil store hyttekommuner komme noe bedre ut i statistikken enn tidligere. Søppel per innbygger økte med 3 prosent i fjor, totalt sett. Det produseres lite søppel i Sør-Varanger målt mot resten av landet, få kommuner har så gode tall. Kommunen får en 22. plass på denne tabellen. Vi har korrigert for antall fritidseiendommer i kommunen.

Vannforbruket er nasjonalt på vei ned per innbygger, og falt også i fjor – til 65 kubikkmeter per innbygger. Kommunenes utgifter til rekreasjon i tettsted har økt med godt over 10 prosent det siste året, selv etter at vi har justert for lønns- og prisvekst. Det er første gang i nyere tid vi ser en slik vekst i pengebruken på dette feltet. Andelen av dyrket og dyrka jord som er omdisponert de siste årene, kan indikere presset på arealer i kommunen. I Sør-Varanger er 1 promille av jordbruksarealet omdisponert de siste årene, ifølge statistikken.

Det er få nøkkeltall knyttet til samferdsel, men kommunen bruker tilsynelatende ganske lite på å vedlikeholde kommunale veier. Netto utgifter, målt per kilometer, er lave.

Kostnadene til vedlikehold av kommunale bygg kan ses på som en indikator for om

formuen blir bevart eller ei. Utgiftene økte med knapt 5 prosent i fjor, etter at vi har justert for lønns- og prisvekst. I snitt er utgiftene til vedlikehold i Kommune-Norge på 108 kroner per kvadratmeter. Kommunen bruker ganske lite penger på vedlikehold. Høy pengebruk er positivt; det skal i utgangspunktet forlenge byggets levetid.

13.2 Vann, avløp og renovasjon

2,5 % vekt i barometeret	Kommunens nøkkeltall			Plass	324 .plass		Andel nøkkeltall som har blitt bedre 65		
	KB 2016 KB 2017 KB 2018				Snitt	Topp	Kommunens karakter		
	KB 2016	KB 2017	KB 2018		KB 2016	KB 2017	KB 2016	KB 2017	KB 2018
GEBYR: Årsgebyr, vann, avløp, renovasjon og feiing (10 %)	8 767	8 783	8 506	79	10 443	7 031	5,0	5,1	5,1
VANNKVALITET: Andel innbyggere tilknyttet vannverk med god kvalitet E-coli (7,5 %)	100	100	100	1	98	100	6,0	6,0	6,0
VANNKVALITET: Andel innbyggere tilknyttet vannverk med god kvalitet IE (7,5 %)	100	100	100	1	99	100	6,0	6,0	6,0
VANNKVALITET: Andel innbyggere tilknyttet vannverk med god kvalitet farge (2,5 %)	4	96	100	1	99	100	1,0	4,6	6,0
VANNKVALITET: Andel innbyggere tilknyttet vannverk med god kvalitet pH (2,5 %)	99	99	12	378	96	100	5,9	5,9	1,0
LEVERANSE: Brudd i vannleveransen, snitt timer per år per innbygger (5 %)	0,3	0,3	8,9	397	0,7	0,0	5,7	5,6	1,0
VANNLEKKASJE: Andel av vannet som går tapt på grunn av lekkasjer (5 %)	29	29	24	192	30	5	3,3	3,3	3,7
ALDER: Andel fornyet vannledningsnett siste tre år (%) (2,5 %)	1,7	1,6	2,0	22	0,7	2,2	4,4	4,8	5,6
ALDER: Alder på vannledningsnettet (år) (2,5 %)					33	15			
ALDER: Andel fornyet spillvannnett siste tre år, avløp (%) (2,5 %)				0,5	121	0,6	1,8		
ALDER: Alder på spillvannnettet (år) (2,5 %)					30	12			
RENSEKRAV: Andel innbyggere som er tilknyttet anlegg som overholder alle renskrav (20 %)	47	50	50	141	46	98	3,4	3,6	3,6
ANLEGG: Antall stopp i kloakken per 100 km spillvannnett (5 %)			3	11	239	5	0	5,5	4,2
OVERSVØMMELSER: Antall oversvømte kjellere hvor kommunen har erkjent ansvar, per 10.000 innbyggere (5 %)	0	2	2	383	1	0	6,0	2,9	3,2
RENOVASJON: Andel husholdningsavfall levert til gjenvinning og biologisk behandling (20 %)	15	13	19	420	39	52	1,0	1,0	1,0

Gebyrene skal i utgangspunktet være så lave som praktisk mulig. Samtidig er det viktig å se helheten. Det sentrale er om det er sammenheng mellom gebyrene og den anslåtte kvaliteten. Vann, avløp, renovasjon og feiing er inkludert. Summene er justert for den generelle lønns- og prisveksten i kommunesektoren, og vises dermed i faste 2017-kroner. Gebyrene har nå sunket i seks år på rad, og er i snitt på 10443 kroner. Gebyrene for vann, avløp, renovasjon og feiing i Sør-Varanger er relativt lave. Det er positivt så sant det ikke betyr at vedlikeholdet på anleggene lider.

Lekkasje fra vannledningsnettet er et problem i mange kommuner, hvor en stor del av vannet rett og slett forsvinner. Det er dårlig utnyttelse av ressursene, og her er det ingen bedring å spore over tid. I snitt

forsvinner fortsatt 30 prosent av vannet på veien. I de dårligste kommunene er lekkasjen på nær 50 prosent. Ifølge statistikken lekker det omtrent like mye fra ledningsnettet i Sør-Varanger som i normalkommunen.

Fornyingen av vannledningsnettet har de tre siste årene vært ganske god.

I tillegg til fornyelsestakten for vann- og avløpsnett, har vi i år også med gjennomsnittlig alder for ledningsnettet. Kommuner som i for stor grad ikke har registrert alder på ledningsnettet, er imidlertid holdt utenfor statistikken. Vannledningsnettet i Kommune-Norge er i snitt 33 år gammelt. Verken vannledningsnettet eller spillvannnettet skiftes ut raskt nok på

nasjonalt nivå. Snittalderen for spillvannnettet er nå 0,61 år. Utskifting av spillvannnettet i Sør-Varanger har vært ganske lavt prioritert de tre siste årene, ifølge statistikken.

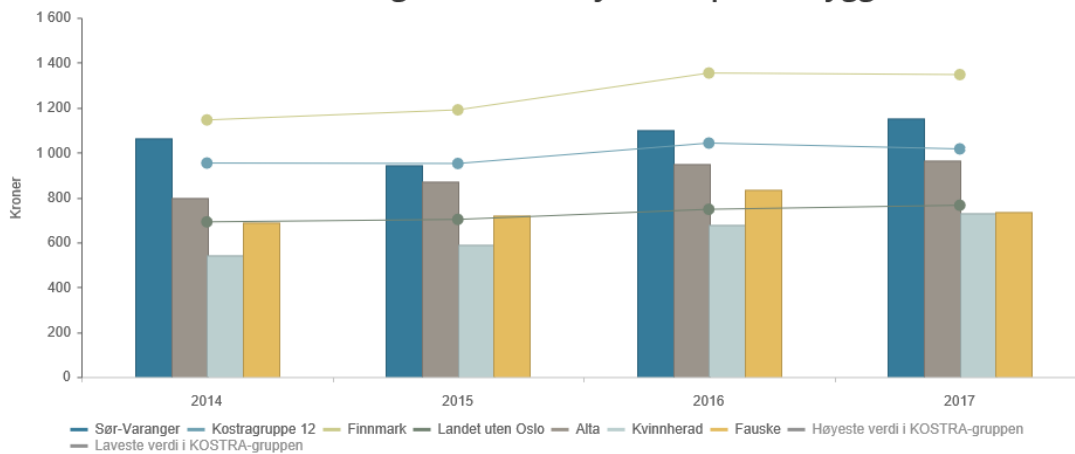
Nasjonalt leveres 39 prosent av husholdningsavfallet til gjenvinning og biologisk behandling. Det er omtrent som for. De beste kommunene her ligger på godt over 50 prosent, de dårligste på ned mot og under 20 prosent. En liten andel av avfallet går til materialgjenvinning og biologisk behandling. Må det være slik i Sør-Varanger eller kan statistikken bedres?

Kilde: Kommunebarometeret

13.3 Brann- og ulykkesvern

Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	1 061	943	1 102	1 151
Kostragruppe 12	953	951	1 042	1 016
Finnmark	1 145	1 190	1 354	1 347
Landet uten Oslo	691	702	747	765
Alta	796	870	947	964
Kvinnherad	544	587	677	731
Fauske	690	718	835	735

Kilde: Framsikt AS

Sør-Varanger kommune bruker nest mest i utvalget når det gjelder netto driftsutgifter til beredskap for branner og andre ulykker, målt per innbygger. Det er kun gjennomsnittet i Finnmark som har høyere netto driftsutgifter til brann og beredskap.

Antall boligbranner per 1000 innbyggere

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	0,10	0,00	0,49	0,39
Kostragruppe 12	0,57	0,46	0,28	0,51
Finnmark	0,38	0,40	0,64	0,77
Landet uten Oslo	0,50	0,36	0,34	0,35
Alta	0,35	0,75	0,29	0,73
Kvinnherad	0,76	0,83	0,30	0,46
Fauske	0,52	0,00	0,10	0,31

Indikatoren ovenfor er ett mål på hvor mye det brenner i hver enkelt kommune. Indikatoren sier også noe om brannvesenets arbeidsmengde. I 2017 var det omtrent 4 boligbranner i Sør-Varanger kommune.

Antall utrykninger: sum utrykninger til branner og andre utrykninger per 1000 innbyggere

	2014	2015	2016	2017
Sør-Varanger	0,0		0,0	18,1
Kostragruppe 12			13,6	15,6
Finnmark	1,7		17,6	20,1
Landet uten Oslo	2,7		15,3	15,7
Alta	1,8		15,1	15,0
Kvinnherad	3,3		7,3	10,2
Fauske	1,3		7,0	11,4

Når det gjelder antall utrykninger til branner og andre utrykninger (ikke ambulanseoppdrag, trygghetsalarm og annen assistanse) per 1000 innbygger ligger Sør-Varanger kommune relativt høyt sammenlignet med de andre i utvalget.

Brannvesenet mottar de fleste alarmene via 110-sentralen, men enheten vurderer selv om utrykning er nødvendig.